Shaheed Bilas
Bhai Mani Singh

Sewa Singh Bhatt
(Sewa Hari)

Shaheed Bilas Bhai Mani Singh

Author
Sewa Singh Bhatt (Sewa Hari)

Raja Ajit Singh Ladwa Dallewalia
(Donated one village to his Bhatts where this historical text *Shaheed Bilas - Bhai Mani Singh* was written in 1790)

ਦੇਸ ਮਾਲਵੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਈ। ਗੈਲ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਈ ਬਨਾਈ।
ਕਛੁ ਚਿਰ ਰਹੇ ਲਾਡਵੇ ਬੀਚ। ਏਕ ਗਾਮ ਰਾਜੇ ਤਿਹ ਦੀਚ।
ਹਮਰੋ ਕਾਮ ਵਧਾਈਆਂ ਲੈਨਾ। ਫਿਰ ਤੁਰ ਕੇ ਜਸ ਇਨ ਕਾ ਕਹਿਨਾ।

We (Bhatts) reached the Malwa region, and became friends with Ajit Singh Ladwa. For sometime we stayed at Ladwa; the Raja (Ajit Singh Ladwa) granted a village there. The duty of us Bhatts is to take patronage gifts from them, move around and sing their praises.

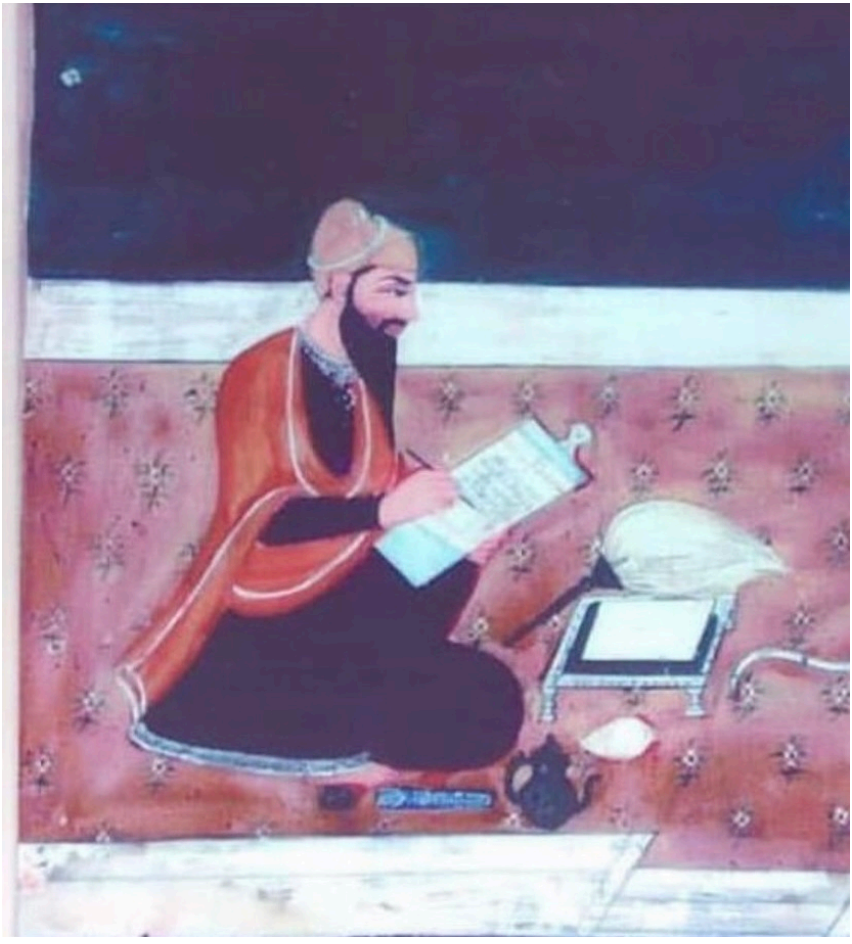

Scholar and Warrior - Diwan Bhai Mani Singh
(Historical Portrait)

Preface

This volume presents an English translation of the historical Sikh text *Shaheed Bilas Bhai Mani Singh*, one of the earliest and most significant sources on the life of Shaheed Bhai Mani Singh and on the formative period of Sikh history.

The author of *Shaheed Bilas*, Pandit Sewa Singh Bhatt, belonged to the distinguished Bhatt lineage, a family of hereditary scholars whose origins are traditionally traced to Vetal Bhatt, the renowned scholar-poet of Raja Bhoj's court. From Vetal Bhatt descended Bhikha Bhatt, from whom the later Bhatt family line continued through successive generations. 12 of these Bhatt poets have their verses in none other than Sri Guru Granth Sahib itself. Over time, members of this learned family remained deeply engaged in scholarship, literature, and courtly service, eventually developing close and lasting associations with Sikh religious and political history.

These Bhatt poets describe themselves as *Kaushish gotri* Gaud Brahmins and followed strict Brahmin-Sikh customs. The language they use in Sri Guru Granth Sahib is heavily influenced by Sanskrit and is considered the most difficult Bani in Adi Granth, where rest of authors in Adi Granth mostly write in vernacular, the Brahmin Bhatts are a sophisticated exception to that.

According to *Shaheed Bilas*, father of Pandit Sewa Singh Bhatt came to Ladwa in the company of Sardar Sangat Singh and presented himself at the court of Raja Ajit Singh of Ladwa. Sardar Sangat Singh, great grandson of Shaheed Bhai Mani Singh, held a respected position at the Ladwa court and

maintained a close personal friendship with the Raja. Through this association, Sewa Singh Bhatt also came into the Raja's confidence. In recognition of this bond, Raja Ajit Singh granted a village in Ladwa to the family of Sewa Singh Bhatt.

It was while residing in this village that Sewa Singh Bhatt (often calls himself Sewa Hari in the text) composed Shaheed Bilas Bhai Mani Singh around the year 1790. The work was originally written in the Bhattakshari language, the traditional script and Sanskrit heavy writing of the Bhatt scholars. In 1871, the text was transcribed into Gurmukhi by Chhajju Singh Bhatt, thereby ensuring its transmission and accessibility to a wider Sikh readership.

Raja Ajit Singh of Ladwa, Sardar Sangat Singh Panwar, Bhatt Sewa Singh and their Lineage Traditions in Early Records

These three are the historical figures due to which this text Shaheed Bilas has been possible. Early British administrative and historical records, particularly works such as *On the Political Relations Existing Between the British Government and Native States*, provide important insights into the political identity and lineage of Raja Ajit Singh of Ladwa. These sources clarify that Raja Ajit Singh was not merely related to Maharaja Ranjit Singh by family ties of common lineage, but was himself a member of the 'Dallewalia tribe', the British write him from 'Dullewaleh tribe', known among the Sikhs as the Dallewalia Misl.

While Maharaja Ranjit Singh belonged to the Sukerchakia Misl, Raja Ajit Singh was identified with the Dallewalia Misl,

as per other Persian records of 19th century. Early sources nevertheless indicate that both figures emerged from the same broader family and lineage. What remains historically unclear is when and how the schism between the Sukerchakias and the Dallewalias occurred, despite their shared ancestral origins. Even in the earliest accounts, this division is already present, suggesting an internal branching of the family during the consolidation of misl identities.

Lineage of Raja Ajit Singh of Ladwa

The lineage of Raja Ajit Singh of Ladwa is as follows:

Sardar Gulab Singh Rathore Dallewalia
:
Raja Bhag Singh of Ladwa
I
Raja Gurditt Singh
I
Raja Ajit Singh of Ladwa

This lineage firmly establishes Raja Ajit Singh within the Dallewalia tradition, while also situating him within the interconnected aristocratic families that shaped Sikh political power in the eighteenth century.

———

Court of Raja Ajit Singh and the Lineage of Sardar Sangat Singh Panwar

The court of Raja Ajit Singh of Ladwa included prominent Sikh figures connected to the legacy of Shaheed Bhai Mani

Singh. Among them was Sardar Sangat Singh, great grandson of Bhai Mani Singh.

The lineage of Sardar Sangat Singh, courtier of Raja Ajit Singh, is recorded as:

Shaheed Diwan Bhai Mani Singh
I
Sardar Gurbaksh Singh
I
Sardar Sangram Singh
I
Sardar Sangat Singh

This lineage highlights the continued political and social presence of Bhai Mani Singh's descendants within Sikh courts well into the misl period.

———

Bhatt Lineage and the Authorship of Shaheed Bilas Bhai Mani Singh

The author of *Shaheed Bilas Bhai Mani Singh*, Sewa Singh Bhatt was also courtier of Raja Ajit Singh Ladwa and belonged to a distinguished Bhatt scholarly lineage. This family traced its ancestry through Bhikha Bhatt, continuing through generations known for literary, intellectual, and courtly engagement.

The brief lineage of Pandit Sewa Singh Bhatt (Sewa Hari) is as follows:

Bhikha
I
Keerat
I
Bohath
I
Keso Singh
I
Narbud Singh
I
Puran Singh
I
Mukand Singh
I
Chuhad Singh
I
Sewa Singh

This lineage contextualises *Shaheed Bilas Bhai Mani Singh* not merely as a devotional or historical text, but as a product of a long-standing Bhatt intellectual tradition, preserved through familial transmission of learning and historical memory.

Thus, taken together, early British records, Sikh genealogies, and Bhatt literary traditions reveal a deeply interconnected world of misls, families, and lineages in which this text was written. *Shaheed Bilas Bhai Mani Singh* thus emerges not only as a biographical source, but as a window into the complex familial and political networks that shaped Sikh history.

Bhai Mani Singh : The main character of Shaheed Bilas

In terms of lineage, Shaheed Bhai Mani Singh was the twenty-first direct descendant of the celebrated Raja Bhoj of Dhar, a ruler renowned both as a formidable warrior and as a patron of learning. This inheritance of martial skill and scholarly excellence found its fullest expression in Bhai Mani Singh's life, where devotion to the Guru, service to the Khalsa, and commitment to learning were united in a single extraordinary figure.

He was elevated to the highest office of Guru Gobind Singh's court at Anandpur, where he was appointed Diwan, the chief minister and principal administrator of the Guru's durbar. In this role, Shaheed Bhai Mani Singh combined spiritual authority with temporal responsibility, serving as one of the most trusted and influential figures in the Sikh polity of his time.

Diwan Bhai Mani Singh was not only a devoted Sikh and administrator but also a brave warrior, an able and intelligent statesman, and a scholar of exceptional depth. He actively participated in several major military engagements of the Khalsa period, including the Battle of Dehradun, the Battle of Bhangani, the Battle of Nadaun, and the battles fought at Amritsar. His presence in these conflicts reflects the integrated Sikh ideal of the saint-soldier, combining learning, devotion, and martial courage.

Beyond the battlefield and the court, Bhai Mani Singh made enduring contributions to Sikh literature and intellectual tradition. He is credited with the compilation of Sri Dasam Granth Sahib, preserving and systematising the sacred compositions associated with Guru Gobind Singh. In

addition, he authored several foundational works that shaped early Sikh theology, history, and devotional practice.

Among the works attributed to him are Gian Ratnawali (Janamsakhi), Bhagat Ratnawali (also known as Sikhan di Bhagat Mala), Gurbilas Patshahi 6, Uthanikavan—a systematic expounding of Gurbani for the tradition of Katha—as well as a Teeka on Japji Sahib, and Sri Guru Shabad Siddhi. The living tradition of Katha and the interpretative exposition of Gurbani is itself said to have originated with Bhai Mani Singh, establishing him as a foundational figure in Sikh exegetical practice.

It is this complete and multifaceted life—administrator, warrior, scholar, exegete, and martyr—that *Shaheed Bilas Bhai Mani Singh* seeks to preserve. The biography stands not merely as a record of events, but as a testament to the intellectual, spiritual, and political foundations of the early Sikh tradition.

INDEX

1.How Bhai Mani Singh's family became part of Sikh fold

2.Shaheed Bilas - Main Text and Translation

3.Battles fought by Bhai Mani Singh's family members

4.Sikh legacy after Bhai Mani Singh

CHAPTER - 1

How Bhai Mani Singh's family became part of Sikh fold

Bhai Mani Singh's grandfather Rao Ballu Rai was the first to come in contact with Sikh Gurus. Around the same time the Bhatt Brahmins associated with Rao Ballu Rai's court came in contact with the Sikh gurus.

In 1604, 17 of these Brahmin Bhatts associated with this Rajput court had their verses incorporated into Adi Granth, due to association with Guru Arjan Dev.

The important event, when for the first time these families came in contact with Sikh Gurus appears to be Rajput-Rajput and Rajput-Mughal wars in Marwar, Ranthambore regions of Rajasthan. Due to these wars, Rajputs in Rajasthan were split into two factions, one which supported Mughal alliances, the other which was against it. Those who were against Mughal-Rajput alliances ultimately lost and fled from Rajasthan to various adjoining regions of Punjab and Sindh.

Some important Chauhan families migrated as far as upper Punjab in district Sialkot. The mention is of a Raja Udaikaran Chauhan and Durgadas Chauhan who fled Rajasthan. They are said to have met Guru Arjan Dev in 1590, who told them to buy some land in Sialkot district and start living in a small estate.
Thus they founded a zamindari named "Doburji Udaikaran Ki" where many important Sikh figures were later born like Shaheed Alam Singh Chauhan Nachna, the martyr of Chamkaur.

Some Rathores of Marwar who were related to these Chauhans were captured in these Rajput-Mughal wars and were kept as political prisoners at Gwalior fort jail.

So it all appears to begin in 1580-90s when Mughal hold of Rajputana tightened and many fugitive Rajput warriors started looking for new opportunities to settle their scores with Mughals.

These verses make it clear how a Thakur of Alipur in south Punjab, Rao Ballu Rai Panwar, already known for his valour, for the first time picked sword in support of Sikh Gurus. The historical verse is :

"Dhaank teri Delhi lag Ballu, tera jor swaaya,
Golu Mohna band chhudayi, Lehne kia ka maan gwaia,
Chadya guru pai jabe Chugatta maar sang tau moond bhavaaya
Maandan beta Sukha Boora gailon tude si kharag uthaya"
-Bhatt Chokha in Baisakh of 1636

Translation of Verse - "Ballu, till Delhi your might is unparalleled, Golu and Mohna were released in Band Chhudayi, the house of Lehna (Guru Angad) thus rose in fame for this, therefore when the Mughals tried to attack the house of Gurus, Ballu took his 10 feet spear and broke faces of attacking Mughals. Along with Ballu, Maandan (lead first battle of Sikhs) son of Sukha, Boora raised sword for this cause"

So these historical verses make it clear, that how someone like Rao Ballu, a warrior already known to Mughal emperor for the first time fought for Sikh gurus. The reason mentioned is

band chhudayi of his relatives, Golu and Mohan who were captured from Marwar.

So Bhai Mani Singh's grandfather appears to be totally moved by the Band Chhudayi event of sixth Sikh Guru, Guru Hargobind in 1621 where the Guru refused to leave the prison without 52 rebel Rajput princes. In return, till Anglo-Sikh wars this whole family lineage gave countless martyrdoms to protect Sikh Gurus against various atrocities and aggressors.

This is also the period where other Rajput families from this this rebel lot were totally moved by Sikh Guru's righteousness and even gave their lives by jumping into Guru's funeral pyre.

One example is Raja Ram, a Rajput who as per Dabistan Mazahib couldn't bear passing away of Guru Hargobind and gave his life by jumping into his funeral pyre. This account of Dabistan Mazahib is as follows -

"On Sunday, 6 Muharram 1055 Hijri (5 March 1645) the guru departed from this world. When his body put on firewood and the pyre was lighted and the flames rose, Raja Ram, by name, a Rajput threw himself into the fire, he walked a few steps through fire in order to reach the guru's feet, and put his head upon the soles of his feet and did not move, till the life become extinct."

Other important Rajput princes who came out with the Sikh Guru are Raja Kalyan Chand Chandel of Kehlur, Raja Himmat Chand of Handur, Raja Lal ji Chauhan etc. These kings are mentioned in later sources written during Khalsa rule. The

aforementioned couplet of Bhatt Chokha is the earliest Sikh history source for Band-Chhudayi.

So it may be Rajputs of Alipur, Marwar, Ranthambore, Kehlur or Handur after the Band-Chhudayi event of 1621 they all remained loyal to Sikh Gurus for many generations to come. This also proved to be turning point in sikh history where peaceful sikhs now had a militarised element also. Following this event of Band-Chhudayi exactly a year after we see 'first battle of sikhs' in which attacking Bhagwan Das Gherad and his associates were killed by Maandan Rathore, whose family just shifted from Jodhpur to Amritsar after Band-Chhudayi.

Similarly Rao Ballu Rai, grandfather of Bhai Mani Singh killed Mughal governer Murtaza Khan in battlefield who was responsible for death of Guru Arjan Dev. Thus Sikhs now were not just toothless peaceful, mendicant sikhs of past, now they had great valour rising within them. This is how Bhai Mani Singh’s family became part of Sikh fold.

CHAPTER - 2

(MAIN TEXT)

Shaheed Bilas - Bhai Mani Singh

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।

Satgur prasād.
By the grace of the True Guru.

ਅਥ ਸ਼ਹੀਦ ਬਿਲਾਸ ਪੋਥੀ ਲਿਖਜਤੇ

Ath Shahīd Bilās pothī likhyate
Now begins the writing of the *Shaheed Bilas* book.

ਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ

Krit kavi Sewā Singh
Composed by the poet Sewa Singh.

ਦੋਹਰਾ ।

ਤਵ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਲਿਖੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਬਿਲਾਸ ।

Tav kirpā te Satgurū, likhũ Shahīd Bilās.
By Your grace, O True Guru, I write *Shaheed Bilas*.

ਬਿਘਨ ਹਰੋ ਮਮ ਦਾਸ ਕੇ. ਕਰੋ ਬੁੱਧ ਪਰਗਾਸ ।

Bighan haro mam dās ke. karo buddh pargās.
Remove the obstacles of Your servant; illumine my intellect.

ਸਵੈਯਾ।

ਹੇ ਕਰੁਨਾਨਿਧ ਮਿਹਰ ਕਰੌ, ਤਉ ਚਿਤ੍ਰ ਬਚਿਤ੍ਰ ਕਥੁਨ ਇਹ ਲੀਲਾ।

He karunānidh mehar karõ, tau chitr bachitr kathun ih līlā.
O treasure of compassion, show mercy, so I may narrate this wondrous and varied tale.

ਜਿਹ ਪੜ੍ਹਨੇ ਕਰਿ ਸਿਦਕ ਬੜ੍ਹੈ, ਔ ਕਾਯਰ ਸੁਨੈ ਮੁਖ ਰਹੈ ਨ ਪੀਲਾ।

Jih paṛhne kar sidak baṛhe, au kāyar sunai mukh rahai na pīlā.
By reading it, faith increases, and the coward, hearing it, does not remain pale-faced.

ਅੰਗ ਅੰਗ ਕਟੈ ਨਹਿ ਸੀ ਕਹੀ ਜਿਹ, ਸੀਸ ਦਯੋ ਸਿਖ ਭਯੋ ਨ ਢੀਲਾ।

Ang ang kaṭai nahi sī kahī jih, sīs dyo Sikh bhayo na ḍhīlā.
Though limb by limb was cut, it is said he did not falter; he gave his head yet did not weaken.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਭੂਅ ਮੱਧ ਕੋਊ, ਮਮ ਸਿੰਘ ਮਨੀ ਨਹਿ ਭਯੋ ਹਠੀਲਾ।

Sevā Harī bhuā madh koū, mam Singh Manī nahi bhayo haṭhīlā.
Seva Hari says: on this earth, none like Mani Singh was ever determined in faith.

ਦੋਹਰਾ।

ਪ੍ਰਾਨ ਹਰੈ ਜਿਹ ਧਰਮ ਹਿਤ, ਖਾਤਰ ਪਰ ਉਪਕਾਰ।

Prāṇ harai jih dharam hit, khātar par upkār.
He who gave his life for righteousness and for the good of others,

ਐਸੇ ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖ ਕੀ, ਗਾਥਾ ਕਹੂੰ ਉਚਾਰ।

Aise sidkī Sikh kī, gāthā kahũ uchār.
the tale of such a faithful Sikh I now proclaim.

ਭੁਅ ਮੱਧ ਵਿਖੈ ਜਸ ਫੈਲਿਯੋ, ਸੁਰ ਲੋਕ ਭਈ ਜਿਹ ਜੈ।

Bhuā madh vikhai jas phailiyo, sur lok bhaī jih jai.
His fame spread across the earth; even the heavenly realms celebrated his victory.

ਕਥਾ ਸੁਨੋ ਸੁਭ ਤਾਹਿ ਕੀ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕਿ ਐ।

Kathā suno subh tāhi kī, Manī Singh ki ai.
Hear now the auspicious story of that very Mani Singh.

ਚੌਪਈ।

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੀ ਕਹਿ ਹੌਂ ਗਾਥਾ। ਲਿਖੀ ਸੁਨੀ ਜੈਸ ਹਮ ਕਾਥਾ।

Manī Singh kī kahi haũ gāthā. likhī suṇī jais ham kāthā.
I narrate the tale of Mani Singh, as it has been written and heard by us.

ਨਿਕਟ ਮੁਲਤਾਨ ਅਲੀਪੁਰ ਜੋਊ। ਰਹਨੇ ਹਾਰ ਤਹਾਂ ਕਾ ਸੋਊ।

Nikat Multān Alīpur joū. rahne hār tahã kā soū.
Near Multan, there is Alipur, he was resident of that place.

ਇਨ ਕੇ ਵਡੇ ਵਡੇਰੇ ਸਾਰੇ। ਥੇ ਆਦੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰ ਕੇ ਭਾਰੇ।

In ke vaḍe vaḍere sāre. the ādī Sikh Gur ke bhāre.
All his elders were eminent, early Sikhs devoted to the Guru.

ਬੱਲੂ ਰਾਉ ਇਕ ਬੀਰ ਬਹਾਦਰ। ਰਹਿਯੋ ਖ਼ਸ਼ਟਮ ਗੁਰ ਕੇ ਸਾਦਰ।

Ballū Rāo ik bīr bahādar. rahiyo khashtam Gur ke sādar.

King Ballu was a brave warrior, who used to stay with the Sixth Guru

ਹੋਏ ਅਗਰ ਮਾਰੇ ਤੁਰਕੇਰੀ। ਸਾਂਗ ਹੁਤੋ ਕਰ ਦ੍ਵਾਦਸ ਸੇਰੀ।

Hoe agar māre Turkerī. sāg huto kar dvādas serī.
When the Turks attacked, he bore a spear of twelve seer (approx 12kg) weight.

ਹੁਤੋ ਬਲੰਦ ਬਹੁਬਲਿ ਭਾਰੀ, ਉਦੇ ਦੀਪ ਕੇ ਬੰਸ ਮਝਾਰੀ।

Huto baland bahubal bhārī, Uday dīp ke bans majhārī.
He was tall and immensely strong, of the lineage of King Udaydeep (Udayaditya of Dhar).

ਬੱਲੂ ਕਾ ਸੁਤ ਮਾਈਦਾਸ। ਹਿਯੇ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਜਿਹ ਪਯਾਸ।

Ballū kā sut Māīdās. hiye Gur darsan jih payās.
Ballu's son was Mai Das, whose heart longed for the Guru's darshan.

ਗੁਰ ਆਗੇ ਰਹਿ ਸੇਵ ਕਮਾਵੈ। ਰਾਉ ਬੱਲੂ ਕਾ ਨਾਮ ਚੜ੍ਹਾਵੈ।

Gur āge rahi sev kamāvai. Rāo Ballū kā nām chaṛhāvai.
Serving before the Guru, he elevated the name of King Ballu*.

---

*Ballu, grandfather of Bhai Mani singh was a Rao or Thakur (both are titles of minor Kings) of Alipur and was a warrior of great repute, also in cordial knowing of Mughal Emperor at that time, as told in these historical verses by Bhatt Chokha and Bhatt Desu.

These illustrious facets of Ballu's life are immortalised through these verses -

ਖੰਡੋ ਖੰਡ ਪਛੋੜ ਏ ਧਰਤੀ ਤੇ ਅਸਮਾਨ।

Khaṇḍo khaṇḍ pachhoṛ ē dhartī tē asmān.
You shattered and crushed enemies across earth and sky.

ਚੰਦਰ ਬੰਸੀ ਰਾਊ, ਰਾਊ ਦਾ ਪੋਤਾ ਬੱਲੂ, ਤੈਨੇ ਜਾਨੇ ਸਕਲ ਜਹਾਨ।

Chandar bansī Rāū, Rāū dā pōtā Ballū, tainē jāne sakal jahān.
O Ballu, grandson of Rau of the Lunar lineage, you became known throughout the whole world.

ਕਲਿਜੁਗ ਮੇਂ ਠਾਕੁਰਾਈ ਪਾਈ, ਤੁਮ ਬਡੋ ਸਮ ਪਾਇਆ ਸਨਮਾਨ।

Kaljug mẽ ṭhakurāī pāī, tum baḍo sam pāiā sanmān.
In the age of Kaliyug you attained Thakurship, receiving great honour and respect.

ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਥੀਂ ਚੁਗੱਤਾ ਕਾਂਪੇ, ਕਾਂਪੇ ਕਾਬਲ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ।

Tērē nām thī̃ Chugattā kā̃pē, kā̃pē Kābul Hindostān.
At the mention of your name, Chugatta (Mughals) trembled, and Kabul and Hindustan shook.

ਤੁਮ ਗੌਰੀ ਸੈ ਭਾਗ ਸਿਆਨਾ, ਰੰਗ ਮਹਿਲ ਮੇਂ ਮੌਜਾਂ ਮਾਨ।

Tum Gaurī sai bhāg siyānā, rang mahal mẽ maujã̄ mān.
You were wise by divine fortune, enjoying splendour and pleasures in your leisure palaces.

ਬਿਕਰਮ ਭੋਜ ਸਮ ਕੀਆ ਤਉ ਸਾਕਾ, ਵਾਂਗ ਭਰਥਰੀ ਜੋਗ ਕਮਾਇਆ ਆਨ।

Bikram Bhoj sam kīā tau sākā, vã̄g Bharatharī jog kamāiā ān.
You did brave deeds as your ancestors like Vikramaditya (of Ujjain), Bhoj (of Dhar), and like Bharthari, you practiced Yoga and renunciation.

ਦਾਨ ਦੀਆ ਤਉ ਦਾਦੇ ਜਗ ਦੇਵ ਪੰਵਾਰ ਜੈਸਾ, ਉਦੈ ਦੀਪ ਸਮ ਪਾਇਆ ਗਿਆਨ।

Dān dīā tau dādē Jag Dēv Panvār jaisā, Uday Dīp sam pāiā giān.
In charity you were like your ancestor Jag Dev Panwar, in gaining knowledge like Udaydeep (Udayaditya of Dhar).

ਜਸ ਜੋੜ ਚੋਖਾ ਭੱਟ ਗਾਵੈ, ਸਾਲ ਸੋਲਾ ਸੈ ਸਿਆਸੀਆ ਚੱਕ ਗੁਰੂ ਕੇ ਆ ਮਲਹਾਨ।

Jas joṛ Chokhā Bhaṭt gāvai, sāl solā sai siyāsīā Chakk Gurū kē ā malhān.
Thus Chokha Bhatt composes this praise, in the year sixteen hundred eighty six, at Chak Guru, amid noble assemblies.

- (Written in 1630 AD by Chokha Bhatt, brother of Bhikha Bhatt, whose verses are in Sri Guru Granth Sahib)

Similarly, here's another historical stanza:

ਸਿਮਰ ਭੱਟ ਸਤਿਗੁਰ ਅਪਨਾ, ਗਿਆਨ ਬਤਾਵੈ ਸੱਚਾ।

Simar bhaṭ satigur apnā, giān batāvai sachā.
Remember your true Guru, O Bhatt poet, who reveals the true knowledge.

ਤਉ ਬੇਖਾ ਪੰਵਾਰ ਬੀਝੇ ਕਾ ਅਧਰਾਕ ਨ, ਤਉ ਬੇਖਾ ਰਾਜਪੂਤੀ ਕਾ ਨੱਕਾ।

Tau Bēkhā Panwār bījhē kā adharāk na, tau Bēkhā Rājpūtī kā nakkā.
You saw no rival of Panwars of this lineage, you saw pinnacle of Rajput valour in them.

ਦਿੱਲੀ ਲਗ ਧਾਂਕ ਸੁਨੀ ਤੇਰੀ ਬੱਲੂ, ਤਉ ਜਾਨੇ ਸ਼ਾਹ ਚੁਗੱਤਾ।

Dillī lag dhāk sunī terī Ballū, tau jāne shāh Chugattā.
O Ballu, your fame resounded up to Delhi, and even the Mughal Emperor knows you.

ਸੁਪੂਤ ਪੋਤਾ ਤਉ ਗਾਊਂ ਮਨੀ ਰਾਮ, ਰੋਸ਼ਨ ਬੰਸ ਜੱਲੇ ਦਾ ਕਿੱਤਾ।

Supūt pōtā tau gāũ Manī Rām, roshan bans Jallē dā kittā.
Your worthy grandson Mani Ram also illuminated and glorified the lineage of Jalla.

ਪੈਲ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਭੰਗਾਨੀ ਮਾਰੀ, ਰਾਨਾ ਘਾਲ ਕੀਆ ਰਨ ਜਿੱਤਾ।

Pailhã hēṭh Bhangānī mārī, Rānā ghāl kīā ran jittā.
Earlier, at Bhangani, fierce blows were struck and the battle was won by slaying the Rana.

ਸਾਕਾ ਕੀਆ ਨਦਾਵਨ ਤੈਂ ਨੇ, ਘਾਲਿਆ ਰਾਨਾ ਬੀਚ ਪਰਬੱਤਾ।

Sākā kīā Nadāvan taĩ nē, ghāliyā Rānā bīch parbattā.
Then they did heroic episode at Nadaun, defeating the Rana amidst the mountains.

ਘੋੜੇ ਬੀਸ ਪਚਾਸ ਗਿਣਤੀ ਕੇ ਆਏ, ਪੈਦਲ ਆਏ ਬਹੁ ਰਾਜਪੂਤਾ।

Ghōṛē bīs pachās giṇtī kē āē, paidal āē bahu Rājpūtā.
To give charities to Bhatts they came with twenty to fifty horsemen as cavalry, and many Rajputs came with them on foot as infantry soldiers.

ਧਨ ਧਨ ਮਾਤਾ ਮਧਰੀ ਬਾਈ, ਤਉ ਜਾਇਆ ਮਨੀ ਰਾਮ ਪੂਤ ਸੁਪੁੱਤਾ।

Dhan dhan Mātā Madharī bāī, tau jāiā Manī Rām pūt suputtā.
Blessed and blessed is Mother Madhri, who gave birth to the noble son Mani Ram.

ਸੁਪੂਤ ਬੇਟਾ ਤਉ ਗਾਊਂ ਦਿਆਲ ਦਾਸ, ਜੀਤੇ ਜੀ ਦੇਗੇ ਉਬਲਿੱਤਾ।

Supūt bēṭā tau gāũ Dīāl Dās, jītē jī dēgē ubalittā.
Bhatt sings praises of your virtuous son, Dayal Das, who was boiled alive in cauldron.

ਜਸ ਜੋੜ ਦੇਸੂ ਭੱਟ ਭਣਿਆ,

Jas joṛ Dēsū Bhaṭṭ bhaṇiā,
Thus Desu Bhatt composed and joined this praise.

ਅਨੰਦਪੁਰ ਕੇ ਮਲਹਾਨ ਰੁਪਉਂ ਸੇ ਮੂੰਡ ਭੱਟੋਂ ਕਾ ਭਰ ਦਿੱਤਾ।

Anandpur ke malhān rupaũ se mũḍ bhaṭṭõ kā bhar dittā.
At Anandpur, the bowls of Bhatts were filled with rupees by them.

ਕੀ ਬਧਾਈ ਬੇਟੇ ਚਿਤ੍ਰ ਬਚਿਤ੍ਰ ਉਦੈ ਬਿਆਹਿ ਕੀ, ਸਾਲ ਸਤ੍ਰਾਂ ਸੈ ਪਚਾਸ ਸੀ ਬੀਤਾ।

Kī badhāī bēṭē chitr bachitr uday biyāh kī, sāl satrã sai pachās sī bītā.
Congratulations were given for the splendid and wondrous wedding of their sons Chitar Singh, Bachittar Singh, Udai Singh, in the year seventeen hundred and fifty completed.

ਮੈਂਹਗੇ ਮੋਲ ਕਰਹੈ ਹੈ ਦੀਏ, ਮੁਰਕੀ ਬੱਚ ਕੰਨੀ ਔ ਬਲਿਤਾ।

Mehṅgē mól karhai hai dīē, murkī bach kannī au balitā.
Costly gifts were bestowed on Bhatts — earrings, ornaments for the ears, and bracelets of great value.

- Written by Desu Bhatt in 1694 AD at Anandpur. (V.S. Samwat 1750)

---

contd

ਦ੍ਵਾਦਸ ਪੁੱਤ ਇਸੀ ਕੇ ਆਇ। ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਪੁਨ ਭਾਖ ਸੁਨਾਇ।

Dvādhas put isī ke āi. Sevā Harī pun bhākh suṇāi.
He had twelve sons; Seva Hari now recounts this further.

ਦੋਹਰਾ।

ਜੇਸਠ ਸੁਤ ਜੇਠਾ ਭਯੋ, ਦਿਆਲ ਦਾਸ ਸੁਤ ਦੂਜ।

Jesath sut Jeṭhā bhayo, Dīāl Dās sut dūj.
The eldest son was Jetha; the second was Dyal Das.

ਮਨੀ ਰਾਮ ਤੀਸਰ ਭਯੋ, ਤਤ੍ਰਿਤੀ ਗੁਨੀ ਕੁਲ ਪੂਜ।

Manī Rām tīsar bhayo, tatrītī guṇī kul pūj.
Mani Ram was the third, virtuous and an honor to the family.

ਦੁਨੀਆ ਮਾਨਾ ਅਮਰ ਚੰਦ, ਸਪਤਮ ਭਯੋ ਰੂਪਾਇ।

Dunīā mānā Amar Chand, saptam bhayo Rūpāi.
The world revered Amar Chand; the seventh was Rupai.

ਮਧਰੀ ਥੀਂ ਇਹ ਸਾਤ ਸੁਤ। ਤੇਜ ਭਾਨੁ ਸਮ ਆਇ।

Madharī thī̃ ih sāt sut. tej Bhānu sam āi.
From Madhri were these seven sons, radiant like the sun.

ਚੌਪਈ।

ਅਵਰ ਲਡਿੱਕੀ ਨੇ ਸੁਤ ਜਾਇ। ਜਗਤੂ ਸੋਹਣਾ ਲਹਿਣਾ ਰਾਇ।

Avar laḍikkī ne sut jāi. Jagatū sohaṇā Lahiṇā Rāi.
Another wife Ladiki bore sons—Jagtu, Sohna, and Lahina Rai.

ਹਰੀ ਚੰਦ ਪੰਚਮ ਭਯੋ ਪੂਤ। ਪਾਂਚੋ ਪਾਂਡਵ ਸਮ ਮਜਬੂਤ।

Harī Chand pancham bhayo pūt. pā̃cho Pāṇḍav sam majbūt.
Hari Chand was the fifth son; all five were strong like the Pandavas.

ਦ੍ਵਾਦਸ ਰਵੀ ਜਗਤ ਇਹ ਭਏ। ਹੇਤ ਧਰਮ ਸੀਸ ਜਿਨ ਦਏ।

Dvādhas ravī jagat ih bhae. het dharam sīs jin dae.

These twelve suns of the world gave their heads for the sake of *Dharma*.

ਇੱਕ ਇੱਕ ਕੀ ਹੈ ਕਥਾ ਨਿਰਾਰੀ। ਬੀਚ ਜਗਤ ਕੁਲ ਕਰੀ ਉਜਾਰੀ।

Ik ik kī hai kathā nirārī. bīch jagat kul karī ujārī.
Each has a unique tale, illuminating the family's name in the world.

ਵਿਖਮ ਕੀਏ ਰਣ ਮਾਹਿ ਅਖਾਰੇ। ਚੁਣ ਚੁਣ ਕੇ ਦੋਖੀ ਬਹੁ ਮਾਰੇ।

Vikham kīe raṇ māhi akhāre. chuṇ chuṇ ke dokhī bahu māre.
They performed arduous deeds in battle, selectively slaying many wrongdoers.

ਇਨ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੀ ਕਰਣੀ। ਇਕ ਜਿਹਵਾ ਸੇ ਜਾਇ ਨ ਬਰਣੀ।

In Manī Singh kī karṇī. ik jihvā se jāi na barṇī.
Such were the deeds of Mani Singh, impossible to describe with one tongue.

ਅੰਗ ਅੰਗ ਜਿਹ ਦੀਏ ਕਟਾਇ। ਕਿਹਾ ਮੁਖੋਂ ਨਹਿ ਸੀ ਅਲਾਇ।

Ang ang jih dīe kaṭāi. kihā mukhõ nahi sī alāi.
Even as limb after limb was cut, no complaint came from his mouth.

ਧਰਮ ਹੇਤ ਜਿਹ ਦੀਏ ਪ੍ਰਾਨ। ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਗੁਰ ਥੀਂ ਕੁਰਬਾਨ।

Dharam het jih dīe prāṇ. Sevā Harī Gur thī̃ kurbān.
He gave his life for *Dharma*; Seva Hari says he was devoted unto the Guru.

ਦੋਹਰਾ।

ਸਤ੍ਰਹ ਸੈ ਇੱਕ ਬਿਤਯੋ। ਸੰਬਤ ਬਿਕਰਮ ਰਾਇ।

Satrah sai ik bityo. sambat Bikram Rāi.
The year seventeen hundred and one passed, in the Bikrami era.

ਚੈਤ ਸੁਦੀ ਥਿਤ ਦ੍ਵਾਦਸੀ, ਰਵੀ ਵਾਰ ਦਿਨ ਥਾਇ।

Chait sudī thit dvādasī, Ravī vār din thāi.
On the bright twelfth of Chait, on a Sunday.

ਮਧਰੀ ਕੇ ਕੁਖੋ ਭਯੋ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬੁਧਿਮਾਨ।

Madharī ke kukho bhayo, Manī Singh buddhimān.
From the womb of Madhri was born Mani Singh, the wise.

ਗਾਥਾ ਆਗੇ ਕੀ ਕਥੁਨ। ਯਥਾ ਬੁਧਿ ਬਲ ਗਯਾਨ।

Gāthā āge kī kathun. yathā budhi bal gyān.
The story ahead I narrate, according to my intellect, strength, and knowledge.

ਕਬਿੱਤ।

ਆਯੂ ਥੀ ਛੁਟੇਰੀ ਸਭੋ ਤੇਰਾਂ ਬਰਖ ਮਨੀਏ ਕੀ,

Āyū thī chhuṭerī sabho terã barakh Maniye kī,
When Mani Singh's age was still tender, about thirteen years,

ਮਾਈ ਦਾਸ ਗੈਲ ਲੈਕੇ ਗੁਰਾਂ ਢਿਗ ਆਇ ਜੀ।

Māī Dās gail laike Gurã dhig āi jī.
Mai Das* brought him along and came before the Guru.

ਸਤਵੇਂ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਤੀਰ ਕੀਰਤ ਪੁਰੇ 'ਚ ਪਹੁੰਚ,

Satvẽ Gurã de tīr Kīrat Pure 'ch pahuṅch,
Reaching Kiratpur, at the feet of the Seventh Guru,

ਬੰਦਨ ਕਰਤ ਸੀਸ ਮਨੀਆ ਨਿਵਾਇ ਜੀ।

Bandan karat sīs Maniā nivāi jī.
Mania bowed his head and offered obeisance.

---

*Maidas, father of Bhai Mani Singh was also a person of significance. There is not much known about his martial contributions to Sikh fold, because he was during the Sikh period where no Sikh battles took place. However there are couplets that mention him giving heavy donations, creating Dharamsalas and meeting with Mughal Emperor Shah Jahan. There are many other verses that mention Maidas such as -

ਪੁਰ ਮੁਲਤਾਨ ਅਲੀਪੁਰ ਨੇਰੇ। ਮਾਈ ਦਾਸ ਰਾਜਪੂਤ ਬਸੇਰੇ।

Pur Multān Alīpur nērē. Māī Dās Rājpūt basērē.
Near the town of Multan, at Alipur, lived Mai Das, a Rajput by lineage.

ਤਿਨ ਕੇ ਮਨੀ ਰਾਮ ਸੁਤ ਹੋਯੋ। ਆਇ ਤਹਾਂ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਯੋ।

Tin kē Manī Rām sut hoyō. Āi tahã gur darshan joyō.
He had a son named Mani Ram, who came there seeking the Guru's sacred vision.

ਪਾਂਚ ਪੁਤ੍ਰ ਲੈ ਆਪਨੇ ਸਾਥ। ਸ਼ਰਨੀ ਪਰਯੋ ਰਹਿਯੋ ਗੁਰ ਨਾਥ।

Pãch putr lai āpnē sāth. Sharṇī paryō rahiyō Gur Nāth.
Taking his five sons with him, he sought refuge and remained under the Guru's protection.

ਸੋ ਪੰਚਹੁ ਭਰਾਤਾ ਕਰ ਖਰੇ। ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਗੁਰ ਤਿਨ ਕੇ ਧਰੇ।

Sō panchõ bharātā kar kharē. Singh nām gur tin kē dharē.

All five brothers stood firm, and the Guru bestowed upon them the name “Singh.”

ਬਡੋ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟ ਭਯੋ। ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਦੂਸਰ ਬਿਦਤਯੋ।

Baḍō bachitr Singh Bhaṭ bhayō. Udē Singh dūsar bidatyō.
The first was Bachittar Singh the great; the second was known as Udai Singh.

ਅਨਿਕ ਸਿੰਘ ਅਰ ਅਜਬ ਸਿੰਘ ਪੁਨ। ਪੰਚਮ ਭਯੋ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਗੁਨ।

Anik Singh ar Ajab Singh pun. Pancham bhayō Ajāib Singh gun.
Then came Anik Singh and Ajab Singh, and the fifth was Ajāib Singh, endowed with virtues.

ਅਮ੍ਰਿਤ ਖੰਡੇ ਕੋ ਤਿਨ ਦੀਨਾ। ਮਾਨਹੁ ਪੰਚ ਪਾਂਡਵ ਬਲ ਪੀਨਾ।

Amrit khaṇḍē kō tin dīnā. Mānhu panch Pāṇḍav bal pīnā.
They were given the sword-baptism of Amrit, appearing as powerful as the five Pandavas.

ਰਨ ਮਹਿ ਕਰੇ ਕਰਮ ਜਿਨ ਭੀਖਨ। ਰਿਪੂ ਮਾਰੇ ਜਿਨ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤੀਖਨ।

Ran mahi karē karam jin bhīkhan. Ripū mārē jin shastr tīkhan.
In battle they performed fearsome deeds, slaying kings with their sharp weapons.

- Kavi Chudamani Bhai Santokh Singh (Gur Pratap Suraj Granth, Rut 3, Anshu 20)

More verses in Sikh history mentioning Maidas are -

ਭਯੋ ਆਲਿਮ ਸਿੰਘ ਨਚਨਾ, ਸਿਆਲ ਕੋਟ ਰਾਜਪੂਤ।

Bhayo Ālim Singh Nachnā, Siyāl Koṭ Rājpūt.
Alim Singh Nachna was a Rajput of Sialkot.

ਫੇਰ ਮਾਈ ਦਾਸ ਸੁਤ ਰਾਜਪੂਤ ਅੱਤ ਮਜਬੂਤ।

Pher Māī Dās sut Rājpūt att majbūt.
Then were Mai Das's son, a Rajput of exceptional strength.

ਨਿਕਟ ਹੈ ਮੁਲਤਾਨ ਕੇ ਇਨ ਅਲੀ ਗਢ ਅਸਥਾਨ।

Nikaṭ hai Multān ke in Alī Gaṛh asthān.
Near Multan was their settlement at the fort of Ali Garh (Alipur).

ਤਾਂਹਿ ਕੇ ਸੁਤ ਪਾਂਚ, ਪਾਂਚੋ ਭਏ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ।

Tãhi ke sut pãch, pãcho bhaye Singh sujān.
He had five sons, and all five became wise Singhs.

ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ, ਅਨਕ ਸਿੰਘ ਸੁ ਬੀਰ।

Ude Singh Bachitr Singh, Anak Singh su bīr.
Udai Singh, Bachittar Singh, and Anik Singh were brave warriors.

ਅਜਬ ਸਿੰਘ ਸੁਮਤ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਰਣਧੀਰ।

Ajab Singh sumat Ajāib Singh raṇdhīr.
Ajab Singh was wise in counsel, and Ajāib Singh was steadfast in battle.

- Baba Sumer Singh Bhalla (Gur Pad Prem Prakash, page 162)

---

contd.

ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਹੋਣਹਾਰ ਦੇਖ ਮਨੀਏ ਕੋ,

Sundar sarūp hoṇhār dekh Maniye ko,
Seeing Mani Singh's handsome and promising form,

ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਕਿਹਾ ਮੁਖੋ ਇਹ ਅਲਾਇ ਜੀ:

Guru Har Rāi kahā mukho ih alāi jī:
Guru Har Rai spoke these words aloud:

''ਮਨੀਆ ਇਹ ਗੁਨੀਆ ਹੋਵੇਗਾ ਬੀਚ ਜਗ ਸਾਰੇ'',

"Maniā ih guṇīā hovegā bīch jag sāre,"
"Mania will become virtuous and renowned throughout the world,"

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖੋ ਕਿਹਾ ਇਹ ਸੁਣਾਇ ਜੀ।

Sevā Harī Srī mukho kahā ih suṇāi jī.
Seva Hari says: these words were spoken from the Guru's sacred mouth.

ਦੋਹਰਾ।

ਕੀਰਤ ਪੁਰੇ ਕਛੁ ਕਾਲ ਜਬ, ਮਨੀਆ ਰਿਹਾ ਹਜ਼ੂਰ।

Kīrat Pure kachhuk kāl jab, Maniā rihā huzūr.
When Mania stayed for some time at Kiratpur in the Guru's presence,

ਬਰਤਨ ਮਾਂਜੈ ਲੰਗਰ ਕੇ, ਮਨ ਕੀ ਮਲ ਕਰ ਦੂਰ।

Bartan mā̃jai langar ke, man kī mal kar dūr.
He washed the langar utensils, cleansing the filth of the mind.

ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੈ ਸੇਵਾ ਕਰੈ, ਹੀਏ ਹਰਖ ਬੜ੍ਹਾਏ।

Bāṇī paṛhai sevā karai, hiye harakh baṛhāe.
He recited Gurbani and performed service, increasing joy in his heart.

ਦੋਇ ਬਰਖ ਕਾ ਸਮਾ ਇਮ ਬੀਤ ਗਯੋ ਤਿਹ ਆਇ।

Doi barakh kā samā im bīt gayo tih āi.
Thus, two years passed in this manner.

ਕੱਬਿਤ।

ਮਨੀਏ ਕੀ ਆਯੂ ਹੋਈ ਪੰਚ ਦਹਿ ਬਰਖ ਦੀ ਜਾਂ,

Maniye kī āyū hoī panch dah barakh dī jã̃,
When Mani Singh's age reached fifteen years,

ਮਾਈ ਦਾਸ ਢਿਗ ਗੁਰਾਂ ਬੇਨਤੀ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਹੈ :

Māī Dās dhig Gurã̃ benatī guzārī hai:
Mai Das submitted a request before the Guru:

''ਆਗਿਆ ਭਨੋ ਜੀ, ਇੰਨੂੰ ਗੈਲ ਮੇਰੇ ਜਾਨ ਦੀਜੈ,

"Āgiā bhaṇo jī, innũ̃ gail mere jān dījai,
"Please grant permission, let him go with me,

ਸੇਵਕ ਨੇ ਕੀਤੀ ਇਹ ਦੇ ਬਿਆਹਿ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ।

Sevak ne kītī ih de biyāh dī taiyārī hai.
The servant has made preparations for his marriage.

ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ਭਾਉ ਅਧਿਕ ਜਨਾਯੋ ਆਨ,

Shraddhā sahit bhāu adhik janāyo ān,
With devotion and deep affection he submitted,

ਕਰੋ ਮਿਹਰ ਦਾਸ ਤੇ ਇਹ ਇਮਾਨਤ ਤਿਹਾਰੀ ਹੈ।"

Karo mehar dās te ih imānat tihārī hai."
"Show mercy to your servant; this Mani Ram is yours."

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਤੀਰ ਮਨੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇ ਗੁਰਾਂ,

Sevā Harī tir Manī Rām nũ bulāi Gurã,
Seva Hari says: the Guru summoned Mani Ram,

ਦਿੱਤਾ ਗੈਲ ਤੋਰ ਆਇਆ ਸਦਨ ਮਝਾਰੀ ਹੈ।

Dittā gail tor āiā sadan majhārī hai.
He was sent along and returned to his home.

ਦੋਹਰਾ।

ਮਧਰੀ ਸੁਤ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦੇ, ਲੀਆ ਕੰਠ ਲਗਾਇ।

Madharī sut nũ piār de, līā kaṇṭh lagāi.
Madhri embraced her son with love, holding him to her neck.

ਭੈਣਾ ਮਿਲੀਆਂ ਬੀਰ ਕੋ, ਹੀਏ ਹਰਖ ਬੜ੍ਹਾਇ।

Bhaiṇã miliã bīr ko, hīe harakh baṛhāi.
His sisters met their brother, increasing joy in their hearts.

ਅਲੀ ਪੂਰੈ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਹੋਈਆਂ ਬਹੁਤ ਮਹਾਨ।

Alī Pūrai vich khuśīã, hoīã bahut mahān.
In Alipur there were great celebrations.

ਪੁਛੀ ਸਭ ਨੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ, ਮਾਈ ਦਾਸ ਥੀਂ ਆਣ।

Puchhī sabh ne kushaltā, Māī Dās thī̃ āṇ.
Everyone came and asked his well-being from Mai Das.

ਕਬਿਤ।

ਖੈਰ ਪੁਰੋਂ ਆਏ ਗੰਢ ਸਾਹੇ ਦੀ ਜੀ ਲੈ ਕੇ ਨਾਈ,

Khair purõ āe gaṇḍ sāhe dī jī lai ke nāī,
From Khairpur came the barber carrying the knot of the engagement,

ਅਸਾਢ ਸੁਦੀ ਪੁੰਨਿਆ ਜੇ ਬਿਹਾ ਈ ਅਲਾਇਆ।

Asāṛh sudī punniā je bihā ī alāiā.
He announced the wedding for the full-moon day of Asarh.

ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਭੈਣੂ ਭਾਈ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਸਬਨਾਂ ਕੂੰ,

Mātā pitā bhaiṇū bhāī khuśī hoī sabnã kũ,
Mother, father, sisters, and brothers—all were filled with joy.

ਭੇਜ ਡੂਮ ਲਏ ਸਾਕ-ਸੈਨ ਸੀ ਬੁਲਾਇਆ।

Bhej ḍūm lae sāk-sain sī bulāiā.
Messenger Doms were sent to invite relatives and allies.

ਤਾਊ ਚਾਚੇ ਮਾਮੂ ਵੀਰ ਚੜ੍ਹੇ ਏ ਜਨੇਤ ਬਨ੍ਹ,

Tāū chāche māmū vīr chaṛhe e janet banh,
Uncles and maternal uncles mounted the wedding procession.

ਮਨੀ ਰਾਮ ਬੀਚ ਵਾਂਗੂ ਚਾਂਦ ਦੇ ਸੁਹਾਇਆ।

Manī Rām bīch vãgũ chãd de suhāiā.
Mani Ram shone among them like the moon.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਬਾਜਾ ਸੰਗ ਬਜਦਾ ਜਨੇਤ ਦੇ ਸੀ,

Sevā Harī bājā sang bajdā janet de sī,
Seva Hari says music played alongside the procession.

ਛੁਟਦੇ ਸੀ ਗੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਖੈਰ ਪੁਰ ਆਇਆ।

Chhuṭde sī gol pahuṅche Khair pur āiā.
Gunshots were fired in celebration as they reached Khairpur.

ਦੋਹਰਾ।

ਚੜ੍ਹੀ ਜਨੇਤ ਪੁਰ ਅਲੀ ਥੀਂ, ਢੁਕੀ ਖੈਰ ਪੁਰ ਬੀਚ।

Chaṛhī janet pur Alī thī̃, ḍhukī Khair pur bīch.
The procession set out from Alipur and entered Khairpur.

ਦੇਖਣ ਆਏ ਬਰਾਤ ਕੂੰ, ਗਾਉਂ ਥੀਂ ਊਚ ਅਰ ਨੀਚ।

Dekhaṇ āe barāt kū̃, gāū̃ thī̃ ūch ar nīch.
People high and low from villages came to see the wedding party.

ਤੀਰ ਸਤੁਦ੍ਰਵ ਨਦੀ ਕੇ, ਬਸੈ ਖੈਰ ਪੁਰ ਗਾਵ।

Tīr Satudrav nadī ke, basai Khair pur gāv.
Khairpur village lay on the banks of the Sutlej River.

ਲਾਖੀ ਰਾਇ ਤਿਹ ਠਾਂ ਰਹੇ, ਜਾਦੋ ਬੰਸੀ ਰਾਵ।

Lākhī Rāi tih ṭhā̃ rahe, Jādo bansī Rāav.
Lakhi Rai of the Yadu lineage was King of that place*.

---

*Shaheed Bilas, the sole historical account of Bhai Mani Singh's life, marriages, and legacy, reveals that his first wife, Sito Bai, was the daughter of Raav Lakhi Rai, a minor Yadu Vanshi King of Khairpur Tamewali, near the Sutlej River in Punjab.

However, some recent claims suggest Sito Bai was the daughter of Lakhi Shah, a trader from Delhi who assumed the so-called name

Basant Kaur after undergoing the Amritpan ceremony. This account is historically unsustainable for two reasons.

1. Historical inaccuracy regarding Amritpan for women: During the Guru period and later, there was no tradition of women participating in the Amritpan or Khande di Pahul initiation ceremony. The inclusion of Sikh women in Amritpan ceremonies only emerged in the 20th century, making Basant Kaur a complete modern day fabrication rather than a historical entity.

2. Contradiction with Shaheed Bilas: The Bhatt authors of Shaheed Bilas explicitly assert that the father-in-law of Bhai Mani Singh was a local chief or Raav of Khairpur near Sutlej, which is in Punjab. The recent false narrative that geographically locates his father-in-law in Raisina village of Delhi lacks evidence.

Therefore, Shaheed Bilas affirms the strong Punjabi roots of Bhai Mani Singh and his family.

ਸਵੈਯਾ।

ਪਹੁੰਚੀ ਜੰਨ ਨਗਰ ਢਿਗ ਆਕੇ, ਲੈਨ ਪੰਚ ਰਲ ਆਏ।

Pahuṅchī jann nagar dhig āke, lain panch ral āe.
When the wedding procession reached the town, five elders came forward to receive it.

ਹੋਈ ਮਿਲਣੀ ਦੇਣ ਵਧਾਈਆਂ, ਨਾਰੀਆਂ ਮੰਗਲ ਗਾਏ।

Hoī milaṇī deṇ vadhāīā̃, nārīā̃ maṅgal gāe.
Greetings were exchanged, congratulations given, and women sang auspicious songs.

ਜੰਨ ਉਤਾਰੀ ਦਿੱਤਾ ਆਦਰ, ਭੱਟਾਂ ਗਾਉਣ ਸੁਣਾਏ।

Jann utārī dittā ādar, bhaṭṭā̃ gāuṇ suṇāe.
The guests were seated with honor; Bhatt poets sang praises.

ਖਾਇ ਪੀਆਇ ਸੁਆਏ ਜਾਨੀ, ਤੜਕੇ ਲੀਏ ਉਠਾਏ।

Khāi pīāi suāe jānī, taṛke līe uṭhāe.
They were fed and entertained; at dawn they were escorted onward.

ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀ ਬਹਿ ਮਤਾ ਪਕਾਇਆ, ਫੇਰੇ ਤੱਤ ਦਿਵਾਏ।

Guṇī giānī bahi matā pakāiā, phere tatt divāe.
The wise and learned sat together to finalize matters and the sacred marriage rounds were performed.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਵਿਆਹੀ ਸੀਤੋ, ਜਾਦਵ ਲੱਖੀ ਰਾਏ।

Sevā Harī viāhī Sīto, Jādav Lakhī Rāe.
Seva Hari says: Sito was married to Mani Singh, daughter of Yadu Vanshi Lakhi Rai.

ਦੋਹਰਾ।

ਮਾਈ ਦਾਸ ਸੁਤ ਵੀਆਹਿ ਕੈ, ਹੋਇਆ ਬਹੁਤ ਅਨੰਦ।

Māī Dās sut vīāh kai, hoyā bahut anand.
After marrying his son, Mai Das was filled with great joy.

ਸੁੱਸਰਿਆਂ ਘਰ ਬੇਟਾ ਸੋਹੇ, ਜਿਉਂ ਤਾਰਨ ਮੈਂ ਚੰਦ।

Sussariã̃ ghar beṭā sohe, jiũ̃ tāran maĩ chand.
In the in-laws' house, the son-in-law shone like the moon among stars.

ਰਹੀ ਬਰਾਤ ਦੋ ਰੈਨ ਥੀ, ਖੈਰ ਪੂਰੈ ਹਰਿਖਾਇ।

Rahī barāt do rain thī, Khair pūrai harikhāi.
The wedding party stayed two nights, delighting in Khairpur.

ਦਾਜ ਦਾਵਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆ ਕੀਤੀ, ਬੇਟੀ ਲੱਖੀ ਰਾਇ।

Dāj dāvan de vidyā kītī, beṭī Lakhī Rāi.
Dowry and gifts were given; Lakhi Rai gave his daughter.

ਸਵੈਯਾ।

ਵੀਆਹਿ ਕਰਾਇ ਜਬੈ ਮਨੀਆ, ਕੁਛ ਕਾਲ ਰਹਿਯੋ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮਾਈ।

Vīāh karāi jabai Maniā, kuch kāl rahiyo apṇe grih māī.
After the marriage, Mani Singh stayed for some time at his parental home.

ਜੇਠਾ ਦਿਆਲਾ ਬਢੋ ਭਾਈ ਏਸ ਥੀਂ, ਗੈਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰ ਕੀਰਤ ਆਈ।

Jeṭhā Diyālā baḍho bhāī es thī̃, gail inhā̃ pur kīrat āī.
His elder brother Dayala was senior; with him he came to town of Kiratpur

ਕੀਯੋ ਦੀਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੇਵ ਕਾ, ਪਦ ਪੰਕਜ ਮੰ ਪੁਨਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਈ।

Kīyo dīdār Srī Gur Dev kā, pad pankaj man puni sīs nivāī.
He beheld the revered Guru and again bowed his head at the lotus feet.

ਭਾਂਡਨ ਮਾਂਜਨ ਸੇਵ ਕਰੈ, ਸਿੰਘ ਸੇਵਾ ਇਹੋ ਦਿਨ ਰੈਨ ਕਰਾਈ।

Bhāṇḍan mā̃jan sev karai, Singh sevā iho din rain karāī.
He washed utensils and served; such service the Singh performed day and night.

ਦੋਹਰਾ।

ਸੇਵਾ ਥੀਂ ਸੇਵਕ ਭਇਆ, ਮਾਨੀਆ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸ।

Sevā thī̃ sevak bhayā, Māniā Satgur pā́s.
Through service he became a true servant in the presence of the True Guru.

ਸੇਵਾ ਥੀਂ ਮੇਵਾ ਮਿਲੈ, ਕਰੈ ਇਹੋ ਅਰਦਾਸ।

Sevā thī̃ mevā milai, karai iho ardās.
Through service one receives reward—this was his prayer.

ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਧਾਰਣ ਕਰੈ, ਅਤਿ ਸੁਖ ਪਾਇ।

Gur updesh dhāraṇ karai, ati sukh pāi.
He adopted the Guru's teachings and attained great peace.

ਮਨ ਮਸਤਕ ਰਹੇ ਚਰਨ ਤਵ, ਹੈ ਮਨ ਮਹਿ ਇਹ ਚਾਇ।

Man mastak rahe charaṇ tav, hai man mahi ih chāi.
May my mind and forehead remain at your feet—this longing filled his heart.

ਚੌਪਈ।

ਕਛੁਕ ਦਿਵਸ ਇਹ ਭਾਂਤ ਬਿਤਾਯੋ। ਸਪਤਮ ਗੁਰੁ ਪਰਲੋਕ ਸਿਧਾਯੋ।

Kachhuk divas ih bhā̃t bitāyo. saptam Guru parlok sidhāyo.
Some days passed thus; the Seventh Guru departed for the next world.

ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤਬ ਗੁਰੂ ਕਹਾਏ। ਮਨੀਆ ਇਨ ਕੀ ਸੇਵ ਕਮਾਏ।

Har Krishan tab Guru kahāe. Maniā in kī sev kamāe.
Hari Krishan was then proclaimed Guru; Mani Singh served him.

ਜਬ ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਣਾ ਵਰਤਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਬਕਾਲੇ ਮੱਧ ਅਲਾਇਆ।

Jab Satgur bhāṇā vartāiā. Guru Bakāle madh alāiā.
When the True Guru's will prevailed, the Guru was revealed at Bakala.

ਮਨੀਆ ਮਾਤ ਸਾਥ ਤਬ ਆਏ। ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਏ।

Maniā māt sāth tab āe. Guru Bābe de darshan pāe.
Mania came then with his mother and attained the Guru's darshan.

ਜੇਠਾ ਦਿਆਲਾ ਇਨ ਕੇ ਭਾਈ। ਰਹੇ ਹਜ਼ੂਰ ਗੁਰੂ ਸਰਨਾਈ।

Jeṭhā Diyālā in ke bhāī. rahe huzūr Guru saranāī.
His brothers Jetha, Dayala remained in the Guru's presence.

ਮਨੀਆ ਕਛੁਕ ਕਾਲ ਤਿਹ ਰਹਿ ਕਰ। ਆਯੋ ਇਹ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਕਹਿ ਕਰ।

Maniā kachhuk kāl tih rahi kar. āyo ih Satgur ko kahi kar.
Mania stayed there for some time, then came away by the Guru's word.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਇਹੋ ਅਰਦਾਸ। ਸਿੱਖੀ ਨਿਭੈ ਤੁਮਾਰੈ ਪਾਸ।

Sevā Harī iho ardās. Sikhī nibhai tumārai pás.
Seva Hari says this prayer: may Sikh discipline endure by your grace.

ਦੋਹਰਾ।

ਮਾਨੀਆ ਤੁਲਸੀ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ, ਨਠੀਆ ਚੰਦਨ ਰਾਇ।

Māniā Tulsī Srī Chand, Naṭhīā Chandan Rāi.
Mania, Tulsi, Sri Chand, and Nathia, Chandan Rai.

ਊਦਾ ਆਦਿਕ ਮਿਲ ਸਭੀ, ਪਹੁੰਚੇ ਅਲੀਪੁਰ ਆਇ।

Ūdā ādik mil sabhī, pahuńche Alīpur āi.
Uda and others all joined together and reached Alipur.

ਕਛੁਕ ਕਾਲ ਰਹਿਯੋ ਮਨੀ ਸਿੰਘ, ਪੁਰ ਅਲੀ ਗਾਮ ਬੁਲੰਦ।

Kachhuk kāl rahiyo Manī Singh, pur Alī gām buland.
Mani Singh stayed for some time in the powerful town of Alipur.

ਵੈਸਾਖੀ ਕੇ ਦਿਵਸ ਪੈ, ਪਹੁੰਚਯੋ ਪੁਰੀ ਅਨੰਦ।

Vaisākhī ke divas pai, pahuńchyo Purī Anand.
On the day of Vaisakhi, he reached Anandpur.

ਸਵੈਯਾ।

ਏਤ ਦਿਸਾ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ, ਹੇਤ ਆਯੋ ਕਰ ਪੂਰਬ ਦੌਰਾ।

Et disā Gur Teg Bahādur, het āyo kar pūrab daurā.
In this direction, Guru Tegh Bahadur came, making an eastern journey.

ਪੁਰੀ ਆਨੰਦ ਅਨੰਦ ਭਯੋ, ਬਨੀ ਸੰਗਤ ਆਵਤ ਵਾਂਗਰ ਭੌਰਾ।

Purī Anand anand bhayo, banī sangat āvat vãgar bhaurā.
Anand filled Anandpur; the sangat came swarming like bees.

ਦਰਸਨ ਪਾਵਨ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਕੇ, ਚਹੁੰ ਦਿਸ ਮੇਂ ਮਚ ਗਯੋ ਸੀ ਰੌਰਾ।

Darsan pāvan Gobind Dās ke, chahū̃ dis mẽ mach gayo sī raurā.
To obtain the darshan of Gobind Das, commotion spread in all directions.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੂ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਬੰਦਨ ਕਰਤ ਦੋਊ ਕਰ ਜੋਰਾ।

Sevā Harī Manī Singh jū pahuńch ke, bandan karat doū kar jorā.

Seva Hari says: Mani Singh arrived and bowed with both hands joined.

ਦੋਹਰਾ।

ਆਯੋ ਸਹਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਕੇ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬੁਧਿਮਾਨ।
Āyo sahit parivār ke, Manī Singh buddhimān.
Mani Singh the wise came along with his family.

ਸਤ੍ਰਹ ਸੈ ਨੌਂ ਬੀਸ ਮੈਂ, ਚੇਤ੍ਰ ਮਾਸ ਪਛਾਨ।
Satrah sai naũ bīs maĩ, Chetr mās pachhān.
In the year 1709, in the month of Chaitra.

ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰੂ ਢਿਗ, ਚੱਕ ਨਾਨਕੀ ਮਾਹਿ।
Teg Bahādur Guru dhig, Chak Nānakī māhi.
Near Guru Tegh Bahadur, at Chak Nanaki,

ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੈ ਬਾਣੀ ਸੁਣੈ, ਬਾਣੀ ਲਿਖੇ ਲਿਖਾਹਿ।
Bāṇī paṛhai bāṇī suṇai, bāṇī likhe likhāhi.
He read Gurbani, listened to Gurbani, and wrote Gurbani.

ਸਵੈਯਾ।

ਹਿੰਦ ਵਿਖੈ ਅੰਧ ਘੋਰ ਮਚਿਯੋ ਜਬ, ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਨਹਿ ਦੇਖਨ ਪਾਵਤ।
Hind vikhai andh ghor machiyo jab, sādhū sant nahi dekhan pāvat.
When deep darkness spread across India, and meditators, saints could not be even seen,

ਧਰਮ ਦੇ ਥਾਂ ਅਧਰਮ ਹੋਵੈ, ਨਹਿ ਰਛਿਕ ਗਊ ਗਰੀਬ ਦਿਖਾਵਤ।
Dharam de thã adharm hovai, nahi rachhik gau garīb dikhāvat.

Adharma (Unrighteousness) replaced Dharma (righteousness); there was no protector for cows and the poor.

ਤਬ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹਿੰਦ ਕੀ ਚਾਦਰ, ਥੇ ਚਕ ਨਾਨਕੀ ਬੀਚ ਬਤਾਵਤ।

Tab Teg Bahādur Hind kī chādar, the Chak Nānakī bīch batāvat.
Then Tegh Bahadur, the shield of India, resided at Chak Nanaki.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਇਸ ਘੋ ਕਲੂ ਮਹਿ, ਗੁਰੂ ਜੰਞੂ ਟਿਕੇ ਕੀ ਲਾਜ ਰਖਾਵਤ।

Sevā Harī is gho kalū mahi, Gurū Jañjhū ṭike kī lāj rakhāvat.
Seva Hari says: in this terrible age of Kalyug, the Guru preserved the honor of the sacred thread and tilak of forehead.

ਦੋਹਰਾ।

ਦੁਖੀਏ ਬਿਪ੍ਰ ਜੁ ਚੱਲ ਕੇ, ਆਏ ਪੁਰੀ ਅਨੰਦ :

Dukhīe bipr ju chall ke, āe Purī Anand:
The suffering Brahmins came walking to Anandpur and said:

''ਬਾਂਹਿ ਅਸਾਡੀ ਪਕਰੀਏ, ਗੁਰ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਚੰਦ!''

“Bā̃hi asāḍī pakrīe, Gur Har Gobind ke chand!”
“Hold our arm, O moon-like descendant of Guru Har Gobind!”

ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜਗਤ ਗੁਰ, ਸੁਣ ਇਮ ਹਾਹਾ ਕਾਰ।

Teg Bahādur jagat Gur, suṇ im hāhā kār.
Guru Tegh Bahadur, the world’s Guru, heard this anguished cry.

ਰਛਿਕ ਗਊ ਗਰੀਬ ਕਾ, ਕਲ ਜੁਗ ਕਾ ਅਵਤਾਰ।

Rachhik gau garīb kā, Kal jug kā avatār.
Protector of cows and the poor, the incarnation of the Dark Age.

ਚੌਪਈ।

ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਹਿਯੋ ਕਿਰਪਾ ਰਾਮ। ਦੱਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੱਟਨ ਗ੍ਰਾਮ :

Hāth jor kahiō Kirpā Rām. Dutt Brāhmaṇ Maṭṭan grām:
With folded hands spoke Kirpa Ram, a Dutt Brahmin from Mattan village:

"ਹਮਰੋ ਬਲ ਅਬ ਰਹਯੋ ਨਹਿ ਕਾਈ, ਹੇ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਰਾਈ।

"Hamro bal ab rahyo nahi kāī, he Gur Teg Bahādur rāī.
"Our strength now remains no more, O Guru Tegh Bahadur, king.

ਜਗ ਕੇ ਬੰਧਨ ਕਾਟਨ। ਤੁਮ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਹੈਂ ਅਵਤਾਰੇ।

Jag ke bandhan kāṭan. tum Gur Nānak haĩ avatāre.
You are the one who cuts the bonds of the world; you are the incarnation of Guru Nanak.

ਜਿਮ ਦਰੋਪਤੀ ਰਾਖੀ ਲਾਜ। ਦਿਯੋ ਸਵਾਰ ਸੁਦਾਮੈ ਕਾਜ।

Jim Daropatī rākhī lāj. diyo savār Sudāmai kāj.
The way Krishna saved the honor of Draupadi and fulfilled Sudama's needs,

ਫਿਰਤ ਫਿਰਤ ਪ੍ਰਭ ਆਏ ਥਾਰੈ। ਥਾਕ ਪਰੈ ਹਉਂ ਤਉ ਦਰਬਾਰੈ।"

Firat firat Prabh āe thārai. thāk parai haũ tau darabārai."
Wandering everywhere, we have come to you; exhausted, we stand at your court."

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਇਮ ਅਰਜ ਗੁਜ਼ਾਰੀ। "ਤੁਮ ਕਲਜੁਗ ਕੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਰਾਰੀ।"

Sevā Harī im arj guzārī. "Tum Kaljug ke Krishan Murārī."
Seva Hari says: thus the plea was made—"You are Krishna Murari of the Dark Age."

ਦੋਹਰਾ।

ਗੁਰ ਦਰ ਤੇ ਇਮ ਬਿਪ੍ਰ ਨੇ, ਬਿਰਥਾ ਕਹੀ ਸੁਨਾਇ।

Gur dar te im bipr ne, birthā kahī suṇāi.
At the Guru's door, the Brahmin narrated his suffering.

ਅਵਰ ਵਾਸਨਾ ਨਾਹਿ ਪ੍ਰਭ, ਤੱਕੀ ਤਉ ਸਰਨਾਇ।

Avar vāsanā nāhi Prabh, takkī tau saranāi.
We have no other desire, Lord; we have taken only Your refuge.

ਦੋਹਰਾ।

ਰਵੀ ਚਾਂਦ ਹੈਂ ਜਗਤ ਮੈਂ, ਜਉ ਲਉ ਧਰਨ ਅਕਾਸ।

Ravī chãd haĩ jagat maĩ, jau lau dharan ākās.
As long as sun and moon exist in the world, as long as earth and sky endure,

ਨਾਮ ਰਹੈ ਸਦੀਵ ਤਉ, ਪੂਰੋ ਜਨ ਕੀ ਆਸ।

Nām rahai sadīv tau, pūro jan kī ās.
So long will Your Name remain eternal, fulfilling the people's hope.

ਚੌਪਈ।

ਤਬ ਸਤਿਗੁਰ ਇਵ ਮਨ ਠਹਿਰਾਈ। ਬਿਨ ਸਿਰ ਦੀਏ ਜਗਤ ਦੁਖ ਪਾਈ।

Tab Satgur iv man ṭhahrai. bin sir dīe jagat dukh pāī.
Then the True Guru resolved in his mind: without giving a head, the world will remain in suffering.

ਦਾਸ ਗੋਬਿੰਦ ਥੀ ਪਾਸ ਬਹਾਯੋ। ਕਮਰ ਕਸਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਰਾਯੋ।

Dās Gobind thī pās bahāyo. kamar kasā Satgurū karāyo.
He drew Gobind Das close and fastened his waistband on him.

ਪੈਸੇ ਪਾਂਚ ਸ੍ਰੀ ਫਲ ਏਕ। ਧਰ ਆਗੇ ਦਿਯੋ ਮਸਤਕ ਟੇਕ।

Paise pā̃ch Srī phal ek. dhar āge diyo mastak ṭek.
Placing five coins and one coconut before him, he bowed his head.

ਬਾਲ ਗੁਰੂ ਤਬ ਕਹਿਯੋ ਅਲਾਇ। ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਤਉ ਕਰੋ ਸਹਾਇ।

Bāl Gurū tab kahiō alāi. pitā Gurū tau karo sahāi.
The child Guru then spoke aloud: “Father Guru, be always my support.”

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਸੁਨ ਧੀਰਜ ਦੀਨਾ। ਦਿੱਲੀ ਦਿਸਾ ਪਿਆਨਾ ਕੀਨਾ।

Sevā Harī suṇ dhīraj dīnā. Dillī disā piyānā kīnā.
Seva Hari says: having heard this, courage was granted, and the journey toward Delhi began.

ਦੋਹਰਾ।

ਜੇਠਾ ਮਨੀਆ ਆਦਿ ਸਿੱਖ, ਰਹੇ ਦਸਮ ਗੁਰ ਪਾਸ।

Jeṭhā Maniā ādi Sikh, rahe Dasam Gur pā́s.
Jetha, Mania, and the early Sikhs remained with the Tenth Guru.

ਦਿਆਲਾ ਊਦਾ ਗੈਲ ਗੁਰ, ਗਏ ਖਸ਼ਟ ਸਿੱਖ ਖਾਸ।

Diyālā Ūdā gail Gur, gae khasht Sikh khās.
Dayala and Uda went with the Guru, six chosen Sikhs in all.

ਆਯੂ ਪੈਂਤੀ ਬਰਖ ਕੀ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੀ ਆਹਿ।

Āyū paintī barakh kī, Manī Singh kī āhi.
Mani Singh's age was thirty-five years.

ਲਿਖੇ ਲਿਖਾਏ ਪੋਥੀਆਂ, ਮਨ ਮਹਿ ਬਹੁ ਉਤਸਾਹਿ।

Likhe likhāe pothīā̃, man mahi bahu utsāh.
He wrote and had manuscripts written, with great zeal in his heart.

ਕਬਿੱਤ।

ਸੇਵਾ ਸੀ ਕਰੰਤ ਤੇ ਰਹੰਤ ਗੁਰਾਂ ਪਾਸ ਸਦਾ,

Sevā sī karant te rahant Gurā̃ pās sadā,
He continually performed service, always remaining near the Guru,

ਲਿਖ ਲਿਖ ਬਾਣੀ ਕਰੇ ਪੋਥੀਆਂ ਤਿਆਰ ਇਹ।

Likh likh bāṇī kare pothīā̃ tiār ih.
Writing Gurbani more and extensively, he prepared manuscripts.

ਪੜ੍ਹਦਾ ਪੜ੍ਹਾਂਦਾ ਤੇ ਜਤਾਂਦਾ ਨਹੀਂ ਆਪ ਤਾਈਂ,

Paṛhdā paṛhā̃dā te jatā̃dā nahī̃ āp tāī̃,
He read and taught, yet never showed himself off,

ਮਨ ਨੀਵਾਂ ਮੱਤ ਉਚੀ ਇਹੋ ਦਿਲ ਧਾਰ ਇਹ।

Man nīvã matt uchī iho dil dhār ih.
Keeping his mind humble and intellect high—this he held in his heart.

ਹਠੀ ਤਪੀ ਪੂਰਾ, ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਕਾ ਪੁਤਲਾ ਸੀ,

Haṭhī tapī pūrā, Sikhī sidak kā putlā sī,
Firm in Hatha and Tapa, complete—he was the embodiment of Sikh faith.

ਸਾਖੀਆਂ ਸਿਦਕ ਦੀਆਂ ਕਰਦਾ ਉਚਾਰ ਇਹ।

Sākhīã sidak dīã kardā uchār ih.
He recited Guru parables of steadfast devotion.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਇਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਬੀਤ ਗਏ ਬਰਖ ਕਈ,

Sevā Harī ivẽ kivẽ bīt gae barakh kaī,
Seva Hari says: thus many years passed,

ਜੁੱਧ ਦੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਇਹ।

Judh de karan vich vaḍḍā hushiyār ih.
He was equally highly skilled in matters of warfare.

ਦੋਹਰਾ।

ਦੇਸ ਚਾਲ ਕਰ ਪਾਂਵਟੇ, ਗਏ ਜਮਨਾ ਕੇ ਤੀਰ।

Des chāl kar Pãvaṭe, gae Jamanā ke tīr.
Moving through the land, they went to Paonta, on the banks of the Yamuna.

ਮਹਿਲ ਬਨਾਇ ਰਹਿਨੇ ਲਗੇ, ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਪੀਰ।

Mahal banāi rahine lage, Srī Kalgīdhar Pīr.

The revered Guru Kalgidhar built a palace and began to live there.

ਬਰਖ ਤੀਨ ਬੀਤੇ ਜਬੀ, ਪੁਰੀ ਪਾਂਵਟੇ ਮਾਹਿ।

Barakh tĩn bīte jabī, Purī Pãvaṭe māhi.
When three years passed in the town of Paonta,

ਗਾਥਾ ਆਗੇ ਜਿਮ ਭਈ, ਦੂਨ ਦੇਸ ਕਿ ਆਹਿ।

Gāthā āge jim bhaī, Dūn des ki āhi.
The tale ahead unfolded, as it occurred in the Doon region.

ਸਵੈਯਾ।

ਦਸ਼ਮ ਗੁਰੂ ਕੋ ਬੀਚ ਪਾਂਵਟੇ ਤੀਨ ਬਰਖ ਇਵ ਬੀਤੇ।

Dasham Gurū ko bīch Pãvaṭe tĩn barakh iv bīte.
Thus three years passed for the Tenth Guru at Paonta.

ਰੋਝ ਰੀਛ ਔ ਸਿੰਘ ਘਨੇ ਗੁਰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ ਚੀਤੇ।

Rojh rīchh au Singh ghane Gur mār mukāe chīte.
The Guru slew many nilgai, bears, and lions, completing the hunt.

ਦੂਨੋਂ ਸ੍ਰੀ ਪੰਜਾਬੋ ਪਾਤੀ, ਸਤਿਗੁਰ ਵਲ ਲਿਖਾਈ :

Dūnõ Srī Punjabō pātī, Satgur val likhāī:
From Doon a letter was written to the True Guru by Mata Sri Punjabo:

"ਹੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਮੋਰ ਪਤੀ ਜੇ, ਗਏ ਪਰਲੋਕ ਸਿਧਾਈ।"

"He Bābā jī! mor patī je, gae parlok sidhāī."
"O revered Guru! My husband has departed to the next world."

ਪੜ੍ਹ ਪਾਤੀ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ, ਗੈਲ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਲੈ ਕੇ।

Paṛh pātī Srī Kalgīdhar jī, gail Manī Singh lai ke.
After reading the letter, Guru Kalgidhar took Mani Singh along.

ਅਪਰ ਸਿੰਘ ਭੀ ਗਮਨੇ ਗੁਰ ਸਿਉਂ, ਗੁਲਕ ਤੁਫੰਗ ਠੁਕੈਕੇ।

Apar Singh bhī gamne Gur siõ, gulak tufang ṭhukāke.
Many other Singhs also went with the Guru, shouldering matchlocks and arms.

ਦੂਨੇ ਪਹੁੰਚ ਮਸੰਦਨ ਕੇਰੀ, ਸੁਣ ਕ ਗੁਰ ਖੁਟਿਆਈ।

Dūne pahuṅch masandan kerī, suṇ kar Gur khuṭiāī.
Reaching Doon, the Guru heard of misconduct of Masands.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਸੋਧਨਾ ਕੀਨੀ, ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਜਗਰਾਈ।

Sevā Harī sodhanā kīnī, Gur Gobind jagrāī.
Seva Hari says: Guru Gobind Rai undertook corrective action.

ਦੋਹਰਾ।

ਗੋਬਿੰਦ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਦੁਸ਼ਟਨ ਫਲ ਭੁਗਤਾਇ।

Gobind Satgur Pātshāh, dushtan phal bhugtāi.
Guru Gobind, the True King, made the wicked reap the fruit of their deeds.

ਨਗਰ ਪਾਂਵਟੇ ਆਇ ਪ੍ਰਭੁ, ਜੈ ਕੀ ਬੰਬ ਬਜਾਇ।

Nagar Pãvaṭe āi Prabhu, jai kī bamb bajāi.
The Lord came back to Paonta, where drums of victory resounded.

ਕਛੁਕ ਕਾਲ ਇਮ ਬੀਤਿਯੋ, ਨਗਰ ਪਾਂਵਟੇ ਮਾਹਿ।

Kachhuk kāl im bītiyo, nagar Pãvaṭe māhi.
Some time passed thus in the town of Paonta.

ਸੰਗਤ ਆਵੈ ਘਨੀ ਤਿਹ, ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਫਲ ਪਾਇ।

Sangat āvai ghanī tih, man bãchhat phal pāi.
Large congregations came there and obtained the fruits their hearts desired.

ਚੌਪਈ।

ਦੇਸ ਬਦੇਸ ਤੇ ਸੰਗਤ ਆਵੈ। ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰ ਕਾ ਦਰਸਨ ਪਾਵੈ।

Des bades te sangat āvai. Gobind Gur kā darsan pāvai.
From near and distant lands the sangat came, obtaining the darshan of Guru Gobind.

ਬਾਵਨ ਕਵੀ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਰਹੈ। ਮਨੀਆ ਉਨ ਮਹਿ ਗੁਨੀਆ ਅਹੈ।

Bāvan kavī Gurū dhig rahai. Maniā un mahi guṇīā ahai.
Fifty-two poets remained near the Guru; Mani Singh was eminent among them.

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੋਂ ਕਲਗੀਧਰ ਆਪੈ। ਬੀਰ ਰੱਸ ਕੀ ਕਥਾ ਅਲਾਪੈ।

Srī mukh tõ Kalgīdhar āpai. Bīr ras kī kathā alāpai.
From his own sacred mouth Guru Kalgidhar narrated tales of heroic valor.

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮੱਧ ਹੈ ਜਾਨੋ। ਖੜ੍ਗ ਸਿੰਘ ਕਾ ਜੁੱਧ ਪਛਾਨੋ।

Krishan charitr madh hai jāno. Khaṛag Singh kā judh pachhāno.
Known it to be within the Krishan Charitra; recognize the battle of Khadag Singh.

ਜਿਸ ਤੇ ਸੁਨਤ ਕਾਇਰਤਾ ਭਾਗੈ। ਧਰਮ ਜੁੱਧ ਮਹਿ ਹੋਇ ਅਨੁਰਾਗੈ।

Jis te sunat kāyartā bhāgai. Dharam judh mahi hoi anurāgai.
Hearing it, cowardice flees, and love for Dharmic (righteous) war arises.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬੀਰ। ਜਿਮ ਗਏ ਮਾਤ ਪੰਜਾਬੋ ਤੀਰ।

Sevā Harī Manī Singh bīr. jim gae māt Punjābō tīr.
Seva Hari says: Mani Singh the warrior, went toward the Mata Punjabo.

ਦੋਹਰਾ।

ਪਾਤੀ ਗੁਰ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਕੋ, ਲਿਖ ਕਰ ਦਈ ਪਠਾਇ।

Pātī Gur Dashmesh ko, likh kar daī paṭhāi.
A letter was written and sent to Guru Dashmesh.

ਮਾਤ ਪੰਜਾਬੋ ਦੂਨ ਤੇ, ਨਗਰ ਪਾਂਵਟੇ ਮਾਹਿ।

Māt Punjābō Dūn te, nagar Pāvaṭe māhi.
By Mata Punjabo from the Doon region to the town of Paonta.

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਥੀਂ ਆਦਿ ਲੈ, ਨਾਮੀ ਨਾਮੀ ਬੀਰ।

Manī Singh thī̃ ādi lai, nāmī nāmī bīr.
Beginning with Mani Singh, renowned warriors were chosen.

ਭੇਜੇ ਇਵ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਗੁਰ, ਮਾਤ ਪੰਜਾਬੋ ਤੀਰ।

Bheje iv Dashmesh Gur, māt Punjābō tīr.
Thus Guru Dashmesh sent them toward Mata Punjabo.

ਚੌਪਈ।

ਇਕ ਗੁਰਬਖਸ ਮਹਾਂ ਅਗਿਆਨੀ। ਦੁਸ਼ਟ ਕਪੱਤਾ ਥੀ ਅਭਿਮਾਨੀ।

Ik Gurbakhsh mahā agyānī. dusht kapattā thī abhimānī.
There was one Gurbakhsh, greatly ignorant, deceitful, wicked, and arrogant.

ਤੁਲਮਤੰਗ ਦੇਹ ਜਿਸ ਕੇਰੀ। ਮੰਦ ਮਤ ਜਿਹ ਅੰਬਰ ਗੇਰੀ।

Tulmatang deh jis kerī. mand mat jih ambar gerī.
He had a towering body; his evil mind was enveloped in arrogance.

ਪੂਜਾ ਖਾਇ ਮਤ ਜਿਹ ਮਾਰੀ। ਮੁਗਧ ਕੁਕਰਮੀ, ਥੀ ਹੰਕਾਰੀ।

Pūjā khāi mat jih mārī. mugadh kukarmī, thī haṅkārī.
He consumed offerings, his intellect ruined—foolish, evil-deeded, and proud.

ਗੈਲ ਪੰਜਾਬੋ ਨਹਿ ਇਸ ਬਨੀ। ਸੰਗ ਨਿਪ੍ਰਤਿ ਕੇ ਇਸ ਕੀ ਘਨੀ।

Gail Punjābō nahi is banī. sang niprat ke is kī ghanī.
He did not get along with Mata Punjabo; his company was with the irreligious.

ਬੋਲ ਤੋਲ ਇਸ ਆਹਿ ਨਿਆਰਾ। ਮਾਤ ਪੰਜਾਬੋ ਇਸੇ ਧਿਕਾਰਾ।

Bol tol is āhi niārā. māt Punjābō ise dhikārā.
His speech and conduct were strange; Mata Punjabo rebuked him.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਮਤਿ ਮੰਦ ਮਸੰਦ। ਕੁਪਯੋ ਗੈਲ ਦੁਸ਼ਟ ਨੰਦ ਚੰਦ।

Sevā Harī mat mand masand. kupyo gail dusht Nand Chand.
Seva Hari says: the dull-minded masand became enraged, along with the wicked Nand Chand.

ਦੋਹਰਾ।

ਹੋਨੀ ਟਲੀ ਨਹਿ ਕਿਸੀ ਤੇ, ਪੀਰ ਪੈਗੰਬਰ ਜੋਇ।

Honī ṭalī nahi kisī te, pīr paigambar joi.
Destiny does not turn away from anyone, be they saint or prophet.

ਬਰਤੀ ਸਬ ਕੀ ਸਿਰੀ ਪੈ, ਇਸ ਤੇ ਬਚਯੋ ਨਹਿ ਕੋਇ।

Bartī sab kī sirī pai, is te bachyo nahi koi.
It is written upon everyone's head; none escape it.

ਨਿੰਦਾ ਗੁਰ ਦਸਮੇਸ ਕੀ, ਕਰੀ ਮੁਗਧ ਥੀ ਆਇ।

Nindā Gur Dasmesh kī, karī mugadh thī āi.
The foolish one came and committed slander of Guru Dashmesh.

ਤਖਤ ਪੋਸ ਥੀਂ ਮਨੀ ਸਿੰਘ, ਮਾਰਯੋ ਭੂਯ ਉਲਟਾਇ।

Takhat pos thī̃ Manī Singh, māryo bhūy ulṭāi.
Mani Singh was struck down from the throne-seat, and he fell on ground.

ਸਿਰਖੰਡੀ ਛੰਦ।

ਸਿੰਘ ਮਨੀ ਥੀ ਬੀਰ, ਕੇਹਰ ਦਸਮੇਸ ਕਾ,

Singh Manī thī bīr, kehar Dashmesh kā,
Mani Singh was a warrior-lion, the very ferocity of Guru Dashmesh.

ਨੰਦ ਚੰਦ ਸੀ ਗੈਲ, ਜੋਧਾ ਏਸ ਕੈ।

Nand Chand sī gail, jodhā es kai.
Nand Chand stood with him, warrior of this side.

ਦਯਾਰਾਮ ਥੀਂ ਆਦਿ, ਸਿਖ ਪਚਾਸ ਸਬ।

Dayārām thī̃ ādi, sikh pachās sab.
Beginning with Dayaram, fifty Sikhs were present with him.

ਇਕ ਥੀਂ ਇਕ ਸਵਾਇਆ, ਦੀਰਘ ਸੂਰਮੇ।

Ik thī̃ ik savāiā, dīragh sūrme.
Each was stronger than the next—tall and valiant heroes.

ਫੜੋ ਮਾਰ ਲੌ ਹੋਈ, ਤੇਗਾਂ ਖੜਕੀਆਂ।

Faṛo mār lau hoī, tegā̃ khaṛakīā̃.
They grappled and struck; swords clashed fiercely.

ਗੁਰਬਖਸ ਗਿਆ ਥੀ ਭਾਗ, ਮੇਲੇ ਬੀਚ ਤੇ।

Gurbakhsh gayā thī bhāg, mele bīch te.
Gurbakhsh fled away from the midst of the gathering.

ਮਾਤ ਪੰਜਾਬੋ, ਮੱਧ ਖਲੋਈ ਆਣ ਕੇ।

Māt Punjābō, madh khaloī āṇ ke.
Mata Punjabo came and stood firmly in the center.

ਖੰਡੇ ਘਤੇ ਮਿਆਨੀਂ, ਪੱਲੂ ਫੇਰਿਆ।

Khaṇḍe ghato miyāṇī̃, pallū pheriyā.
The sword was sheathed, and the veil was turned aside.

ਮੰਨ ਬਚਨ ਸ੍ਰੀ ਮਾਤ, ਵਾਗਾਂ ਮੋੜੀਆਂ।

Mann bachan Srī Māt, vāgā̃ moṛīā̃.
The Sikhs heeded Mata's word and turned their horses back towards Paonta.

ਵਿਛੜ ਗਿਆ ਸੀ ਮੇਲਾ, ਪਹੁੰਚੇ ਪਾਂਵਟੇ।

Vichhaṛ gayā sī melā, pahunche Pāvaṭe.
The gathering dispersed, and they reached Paonta.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਸੀ ਠਾਨ, ਬੰਦਨ ਗੁਰਾਂ ਕੂੰ।

Sevā Harī sī ṭhān, bandan gurā̃ kū̃.
Seva Hari resolved to bow before the Guru.

ਬਿਰਥਾ ਸਕਲ ਸੁਨਾਈ, ਦੇਹਰਾ ਦੂਨ ਕੀ।

Birthā sakal sunāī, Dehrā Dūn kī.
He narrated the entire ordeal at Dehra Doon.

ਦੋਹਰਾ।

ਸੁਣੀ ਵਾਰਤਾ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸਿਖਨ ਤੇ ਸੀ ਆਹਿ।

Sunī vārtā Satgurū, sikhan te sī āhi.
The True Guru heard the account from the Sikhs.

ਰਾਮਰਾਈਆਂ ਕਾ ਕਭੀ ਭੀ, ਕਰਯੋ ਨ ਮੂਲ ਵਿਸਾਹਿ।

Rām-rāīā̃ kā kabhī bhī, karyo na mūl visāhi.
Guru said never place trust in the Ramraiyas.

ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸਭ ਬਿਧ ਜਾਨਨ ਹਾਰ।

Antaryāmī Satgurū, sab bidh jānan hār.
The all knowing True Guru knew all ways and means.

ਪੰਥ ਉਪਾਵਨ ਕਾਰਨੇ, ਕਲਿ ਮੇ ਲਿਯੋ ਅਵਤਾਰ।

Panth upāvan kārane, kal me liyo avatār.
To establish the Panth, he took incarnation in the Dark Age.

ਚੌਪਈ।

ਕਛੁਕ ਦਿਨ ਸੁ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਬਿਤਾਯੋ। ਸੰਤ ਉਬਾਰ ਦੁਸ਼ਟ ਸਬ ਘਾਯੋ।

Kachhuk din su is bhāt bitāyo. sant ubār dusht sab ghāyo.
Some days passed thus; the saints were saved and the wicked destroyed.

ਨਗਰ ਪਾਂਵਟੇ ਜੋ ਚੱਲ ਆਵੈ। ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਗੁਰ ਥੀਂ ਪਾਵੈ।

Nagar Pāvaṭe jo chall āvai. manokāmnā gur thī̃ pāvai.
Whoever came to Paonta obtained their heart's desire from the Guru.

ਰਿੱਧ ਸਿੱਧ ਸਬ ਗੁਰ ਘਰ ਆਈ। ਆਵੈ ਖਾਲੀ ਭਰਿਆ ਜਾਈ।

Ridh sidh sab gur ghar āī. āvai khālī bhariā jāī.
Spiritual powers were there in the Guru's house; who ever cam empty, was returned full.

ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਨਿੱਤ ਚੜ੍ਹੈਂ ਸ਼ਿਕਾਰ। ਨਦੀ ਉਰੈ ਕਬ ਜਾਵੈਂ ਪਾਰ।

Dasam Gurū nitt chaṛaī̃ shikār. nadī urai kab jāvā̃ pāar.
The Tenth Guru went daily on hunts, often crossing the river.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਸ਼ਾਹ ਫਤੇ ਨਰੇਸ਼। ਕੋਪਯੋ ਸੰਗ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼।

Sevā Harī Shāh Fate Naresh. kopyo sang Gurū Dasmesh.
Seva Hari says: King Fateh Shah became enraged against Guru Dashmesh.

ਦੋਹਰਾ।

ਸਾਰਮੌਰ ਕੇ ਦੇਸ ਮੇਂ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪ।

Sārmor ke des mẽ, Srī Gur kā pratāp.
In the land of Sirmur, the glory of the Guru spread.

ਬਢਯੋ ਦੇਖ ਗੜ੍ਹਵਾਲੀਆ, ਸਹਿ ਨਾ ਸਕਯੋ ਸੁ ਆਪ।

Baḍhyo dekh Gaṛhvāliā, sahi na sakyo su āp.
Seeing it increase, the Garhwali king could not endure it.

ਸਤ੍ਰਹ ਸੈ ਪੰਤਾਲ ਮੇਂ, ਚੜ੍ਹ ਆਏ ਨਰੇਸ਼।

Satrah sai pantāl mẽ, chaṛh āe naresh.
In the year seventeen hundred forty-five, the Garhwali king came marching.

ਅਸ੍ਵਨ ਮਾਸ ਕੀ 'ਠਾਰਵੀ, ਊਪਰ ਸ਼੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼।

Asvan māṣ kī ‘ṭhārvī, ūpar Srī Dasmesh.
On the eighteenth day of the month of Asvin, on Guru Dashmesh.

ਚੌਪਈ।

ਸੁਹੀਏ ਖਬਰ ਪੁਚਾਈ ਸਾਰੀ। ਚੜ੍ਹਿਯੋ ਦਲ ਰਾਜਨ ਕੂੰ ਭਾਰੀ।

Sūhīe khabar puchāī sārī. chaṛiyo dal rājan kũ bhārī.
Spies delivered the full news: a great force of king had advanced upon them.

ਮਨੀਏ ਸਹਿਤ ਨਾਮੀ ਸਿੱਖ ਜੇਤੇ। ਰਾਖੇ ਸਬ ਤਕੜ੍ਹਾਈ ਹੇਤੇ।

Manīe sahit nāmī sikh jete. rākhe sab takṛāī hete.
With Mania, all renowned Sikhs were stationed firmly for retaliation.

ਦਯਾਰਾਮ ਅਰ ਊਦਾ ਮਾਨਾ। ਜੈਤਾ ਜੇਠਾ ਚੰਦਨ ਦਾਨਾ।

Dayārām ar Ūdā mānā. Jaitā Jeṭhā Chandan dānā.
Dayaram and Uda Mana, Jaita, Jetha, Chandan, and Dana.

ਧਰਮਾ ਜਾਟ ਬਚਿਤ੍ਰ ਰਾਇ। ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਕੋਪਯੋ ਬਹੁ ਆਇ।

Dharmā Jāṭ Bachitr Rāi. Sāhib Chand kopyo bahu āi.
Dharma Jat and Bachittar Rai; Sahib Chand charged fiercely.

ਮਰੇ ਅਨੇਕਾ ਭਗੀ ਸਿਪਾਹਿ। ਭਈ ਜੀਤ ਪ੍ਰਥਮ ਇਹ ਆਹਿ।

Mare anekā bhagī sipāh. bhaī jīt pratham ih āhi.
Many were slain, many soldiers fled; this was the first victory.

ਮਚਯੋ ਜਹਿ ਇਹ ਘੋਰ ਸੰਗਰਾਮਾ। ਜਮਨਾ ਤੀਰ ਭੰਗਾ ਨਾਮਾ।

Machyo jahi ih ghor sangrāmā. Jamnā tīr Bhangā nāmā.
A terrible battle erupted there, at the banks of the Yamuna.

ਨਦੀ ਗਿਰੀ ਕਾ ਸੰਗਮ ਜਾਹਿ। ਡੇਢ ਜਾਮ ਭੇੜਾ ਭਯੋ ਤਾਹਿ।

Nadī Girī kā sangam jāhi. Deṛh jām bheṛā bhayo tāhi.
At the confluence of the Giri River, the fight lasted one and half jaam (4.5 hours).

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਜੀਤ ਘਰ ਆਏ। ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਬਾਜਨ ਬਜਵਾਏ।

Sevā Harī jīt ghar āe. bhãt bhãt bājan bajvāe.
Seva Hari says: victorious, they returned home amid many kinds of celebratory music.

ਦੋਹਰਾ।

ਏਕ ਮਾਸ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰ ਰਹੇ ਪਾਂਵਟੇ ਮਾਹਿ।

Ek mās Gobind Gur rahe Pãvaṭe māhi.
For one month Guru Gobind stayed at Paonta.

ਸੰਤਨ ਕੀ ਰਛਿਆ ਕਰੀ, ਦੁਸ਼ਟ ਸੰਘਾਰੇ ਤਾਹਿ।

Santan kī rachhiā karī, dusht saṅghāre tāhi.
He protected the saints and destroyed the wicked there.

ਸਹਿਰ ਪਾਂਵਟਾ ਛੋਰ ਗੁਰ, ਆਏ ਮੁਚਨ ਕਪਾਲ।

Sahir Pãvaṭā chhor Gur, āe Muchan Kapāl.
Leaving the town of Paonta, the Guru came to Muchan Kapaal.

ਪੁਰਬ ਮਨਾਇ ਆਗੇ ਚਲੇ, ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਲਾਲ।

Purb manāi āge chale, Mātā Gujri lāl.
After celebrating the festival there, he moved onward.

ਚੌਪਈ।

ਕਹਿਲੂਰ ਦੇਸ ਗੁਰ ਪਹੁਚੇ ਜਾਈ। ਮਨੀਏ ਕੀ ਕਹੂੰ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ।

Kahlūr des Gur pahuche jāi. Manīe kī kahũ kathā sunāī.
The Guru reached the land of Kahlur, where the tale of Mania was told.

ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਆਲਸ ਕੂੰ ਤਿਆਗੈ। ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਨਿਸ ਰਹਿੰਦੀ ਜਾਗੈ।

Sevā kare ālas kũ tyāgai. savā pahir nis rahindī jāgai.
He served tirelessly, renouncing laziness, staying awake a watch and a quarter each night.

ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਮਨੀਆ ਮੱਜਨ ਕਰੈ। ਪਦ ਪੰਕਜ ਗੁਰ ਮਸਤਕ ਧਰੈ।

Nit prati Manīā majjan karai. pad pankaj Gur mastak dharai.
Daily Mania bathed and placed his head at the Guru's lotus feet.

ਨਿਸ ਦਿਨ ਕਰ ਸਵਾ ਮਨ ਮਾਂਜੇ। ਅੰਧੇਰੀ ਬਦ ਨ ਦੇਖੇ ਝਾਂਜੇ।

Nis din kar savā man mãje. andherī bad na dekhe jhãje.
Day and night he cleansed vessels beyond measure, never glancing at darkness or faults.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਜੁੱਧ ਮਹਿ ਆਗੇ। ਹੋਇ ਕਾਇਰ ਨਹਿ ਪੀਛੇ ਭਾਗੈ।

Sevā Harī judh mahi āge. hoi kāyar nahi pīchhe bhāgai.
Seva Hari says: in battle he advanced forward, never retreating like a coward.

ਦੋਹਰਾ।

ਭੇਜੀ ਪਾਤੀ ਗੁਰਾਂ ਢਿਗ, ਭੀਮ ਚੰਦ ਨਰੇਸ਼।

Bhejī pātī gurā̃ dhig, Bhīm Chand naresh.
King Bhim Chand sent a letter to the Guru.

ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਰਛਿਆ ਕਰੋ, ਚਢ ਆਯੋ ਤੁਰਕੇਸ਼।

He Satgur rachhiā karo, charh āyo Turkesh.
"O True Guru, protect us—the Turks have advanced."

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਥੀਂ ਆਦਿ ਲੈ, ਨਾਮੀ ਨਾਮੀ ਬੀਰ।

Manī Singh thī̃ ādi lai, nāmī nāmī bīr.
Mani Singh and others were taken along, all were renowned warriors.

ਪਹੁੰਚੇ ਗੁਰੂ ਨਦੌਨ ਮੇਂ, ਲੈ ਸਿਖਨ ਕੀ ਭੀਰ।

Pahunche Gurū Nadaun mẽ, lai sikhan kī bhīr.
The Guru reached Nadaun with a host of Sikhs.

ਚੌਪਈ।

ਸਤ੍ਰਹ ਸੈ ਸੰਤਾਲੀਸ ਮਾਹਿ। ਚੈਤ ਮਾਸ ਕੀ ਬਾਈਸ ਆਹਿ।

Satrah sai santālīs māhi. Chait mās kī bāīs āhi.
In the year 1747, on the twenty-second of the month of Chaitra.

ਫਤੇ ਭਈ ਜੀਤ ਘਰ ਆਏ। ਰਾਜੇ ਅਪਨੇ ਧਾਮ ਸਿਧਾਏ।

Fate bhaī jīt ghar āe. rājē apne dhām sidhāe.
Victory was achieved; they returned home, and the kings departed to their realms.

ਕਛੁਕ ਕਾਲ ਇਸ ਭਾਂਤ ਬਿਤਾਯੋ। ਚੁਨ ਚੁਨ ਚੋਰ ਸਭੀ ਗਹਿ ਆਯੋ।

Kachhuk kāl is bhãt bitāyo. chun chun chor sabhī gahi āyo.
Some time passed thus; thieves were selectively seized and captured.

ਮਨੀਏ ਤੇ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਹੋਈ। ਸਿਦਕੀ ਸਿਖ ਇਸ ਸਮ ਨਹਿ ਕੋਈ।

Manīe te gur kirpā hoī. sidkī sikh is sam nahi koī.
The Guru's grace fell upon Mania; none equaled him in devotion.

ਦਿਵਸ ਵਸੋਆ ਸੰਗਤ ਬੀਚ। ਗੁਰ ਦੀਵਾਨ ਮਨੀਏ ਕੂੰ ਕੀਚ।

Divas vasōā sangat bīch. Gur dīwān Manīe kũ kīch.
Among the congregation; the Guru appointed Mania Chief Minister of his court.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ। ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਬਰਦਾ।

Sevā Harī benatī kardā. He Satgur main terā bardā.
Seva Hari prays: "O True Guru, I am your servant."

ਦੋਹਰਾ।

ਰੈਨ ਦਿਵਸ ਸੇਵਾ ਕਰੇ, ਰਹਿ ਕਰ ਪੁਰੀ ਅਨੰਦ।

Rain divas sevā kare, rah kar Purī Anand.
Day and night he served, dwelling in Anandpur.

ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਕਾ ਪਿਆਰ ਇਮ, ਜਿਮ ਚਕੋਰ ਤੇ ਚੰਦ।

Gurū sikh kā piār im, jim chakor te chand.
Such is the love between Guru and Sikh—like the chakor and the moon.

ਸਤ੍ਰਹ ਸੈ ਉਨਵਿੰਜਵਾਂ, ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰਮ ਰਾਇ।

Satrah sai unvinjavā̃, sammat Bikram rāi.
In the year 1759 of the Bikrami era.

ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਹਿਲੂਰ ਪਤਿ, ਗਯੋ ਸ੍ਵਰਗ ਸਿਧਾਇ।

Bhīm Chand Kahlūr pati, gayo swarg sidhāi.
Bhim Chand, ruler of Kahlur, departed to heaven.

ਸੋਰਠ।

ਅਸ੍ਵਨ ਦਿਨ ਖੋੜਸ ਗਯੋ, ਕੀਆ ਪਿਆਨਾ ਸੁਰਗ ਕੂੰ।

Asvan din khoṛas gayo, kīā piyānā surag kū̃.
On the tenth day of Asvin, he journeyed toward heaven.

ਪਾਛੇ ਗਾਦੀ ਪਰ ਬਹਯੋ, ਅਜਮੇਰ ਚੰਦ ਚੰਦੇਲੀਆ।

Pāchhe gādī par bahyo, Ajmer Chand Chandelīā.
After him, Ajmer Chand Chandel ascended the throne.

ਦੋਹਰਾ।

ਸਤ੍ਰਹ ਸੈ ਬਾਵਨ ਵਿਖੇ, ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜ।

Satrah sai bāvan vikhe, panth Khālsā sāj.
In 1752, the Khalsa Panth was formally established.

ਵਿਸਾਖੀ ਕੇ ਦਿਵਸ ਮੈ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ।

Visākhī ke divas mai Kalgīdhar Mahārāj.
On the day of Vaisakhi by the Guru Kalgidhar Maharaj.

ਚਰਨ ਪਹੁਲ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰ, ਗਾਗਰ ਬੀਚ ਪਵਾਇ।

Charan pahul Gobind Gur, gāgar bīch pavāi.
Guru Gobind administered the Charan-pahul in a vessel.

ਚੌਪਤ ਰਾਇ ਥੀਂ ਜਯੋਂ ਕਹਯੋ ਦਿਓ ਨਦੀ ਮੱਧ ਰਖਵਾਇ।

Chaupat Rāi thī̃ jyõ kahyo dio nadī madh rakhvāi.
Chaupat Rai was advised, to place it in the midst of the river.

ਸਵੈਯਾ।

ਪਹੁਲ ਦਿਯੋ ਕਹ ਥੀਂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੂ, ਮਨੀਏ ਥੀਂ ਸਿੰਘ ਮਨੀ ਬਨਾਯੋ।

Pahul diyo kah thī̃ Dasmesh jū, Maniye thī̃ Singh Manī banāyo.
The initiation which was given by Guru Dashmesh, Mania was made into Mani Singh.

ਪਾਂਚ ਪੀਆਇ ਚੁਲੀ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੂੰ, ਪਾਂਚ ਵਾਰੀ ਗੁਰ ਫਤੇ ਬੁਲਾਯੋ।

Pā̃ch pīāi chulī Manī Singh kū̃, pā̃ch vārī Gur Fate bulāyo.
Five sips were given to Mani Singh, and five times Guru proclaimed Fateh.

ਪਾਂਚ ਚੁਲੀ ਮੱਧ ਆਂਖਨ ਡਾਰ ਕੈ, ਪਾਂਚ ਚੁਲੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸਨ ਪਾਯੋ।

Pā̃ch chulī madh ā̃khan ḍār kai, pā̃ch chulī vich kesan pāyo.
Five handfuls were placed upon the eyes, and five handfuls upon the hair.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਨੀਲੰਬਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ, ਤਨ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੂ ਕੇ ਸਜਾਯੋ।

Sevā Harī nīlambar Srī Gur, tan Manī Singh jū ke sajāyo.

Seva Hari says: the Guru adorned Mani Singh's body in blue robes.

ਦੋਹਰਾ।

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੇ ਪਾਂਚ ਸੁਤ, ਪਾਂਚੋ ਖਰੇ ਕਰਾਇ।

Manī Singh ke pā̃ch sut, pā̃cho khare karāi.
Mani Singh's five sons were all made to stand.

ਪੀ ਅਮ੍ਰਿਤ ਭਏ ਖਾਲਸਾ, ਰਹੇ ਹਜੂਰ ਸਦਾਇ।

Pī amrit bhae Khālsā, rahe huzūr sadāi.
Drinking Amrit, they became Khalsa and remained always in the Guru's presence.

ਰਾਈਆ ਰੂਪਾ ਮਾਨ ਸਭ, ਸੰਗਤ ਬੀਚ ਖਲੋਇ।

Rāīā rūpā mān sabh, sangat bīch khaloī.
All—nobles and commoners—stood together in the congregation.

ਪੀ ਅਮ੍ਰਿਤ ਭਏ ਖਾਲਸਾ, ਕਰਮ ਭਰਮ ਸਬ ਖੋਇ।

Pī amrit bhae Khālsā, karam bharam sab khoi.
Drinking Amrit, they became Khalsa, casting away all doubts and delusions.

ਚੌਪਈ।

ਨਿਜ ਕਰ ਤੇ ਗੁਰ ਅਮ੍ਰਿਤ ਦੀਯੋ। ਮਨੀਏ ਥੀ ਸਿੰਘ ਮਨੀਆ ਕੀਯੋ।

Nij kar te Gur amrit dīyo. Maniye thī̃ Singh Manīā kīyo.
The Guru personally gave Amrit and transformed Mania into Mani Singh.

ਕਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਜਪੈ ਜਪੁ ਜਾਪ। ਛੋਹਿ ਨ ਸਾਕੈ ਤੀਨੋ ਤਾਪ।

Kar ishnān japai jap jāp. chhoh na sākai tīno tāp.
After bathing he recites sacred prayer of Japuji and Jaap Sahib, due to which the three afflictions could not touch him.

ਸੂਤ ਮਿਆਨੋਂ ਧੂਪ ਧੁਖਾਇ। ਫਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੁਖੋਂ ਬੁਲਾਇ।

Sūt miyānõ dhūp dhukhāi. Fate Vāhigurū mukhõ bulāi.
He ties sacred thread to sword sheath, gives dhup incense to it, and proclaimed Fateh of Waheguru.

ਨੀਲੰਬਰ ਗਜ ਸਵਾ ਕਛਹਿਰੈ। ਦੇਗ ਸਹੀਦੀ ਤੀਜੈ ਪਹਿਰੈ।

Nīlambar gaj savā kachhahirai. deg sahīdī tīje pahirai.
He wore blue garments, three feet kachhera drawers; and takes shaheedi deg in third pehar of day.

ਟੇਢ ਮੁਛਹਿਰੈ ਆਂਖੈ ਗਹਿਰੀ। ਗੁਰਬਖਸ ਦੁਸਟ ਜਹੇ ਸੋਧੇ ਜਹਿਰੀ।

Ṭeṛh muchhairai ākhai gahirī. Gurbakhsh dusht jahe sodhe jaherī.
With curled moustaches and deep eyes, he corrected poisonous villains like Gurbakhsh.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਹੁਸੈਨੀ ਖਾਨ। ਉਪਰ ਗਿਰੀਸਨ ਚੜ੍ਹਿਯੋ ਆਨ।

Sevā Harī Husainī Khān. upar Girīsan chaṛhiyo ān.
Seva Hari says: Husaini Khan advanced up the mountains.

ਦੋਹਰਾ।

ਦੋਹੀ ਫਿਰੀ ਹੁਸੈਨ ਕੀ, ਇਸ ਥੀਂ ਬਚਯੋ ਨ ਕਾਇ।

Dohī phirī Husain kī, is thī̃ bachyo na kāi.
The atrocities of Husain spread; none escaped it.

ਜੋ ਅੜਿਯੋ ਸੌ ਝੜ ਗਯੋ, ਜੇਰ ਭਏ ਸਬ ਆਇ।

Jo aṛiyo sau jhaṛ gayo, jer bhae sab āi.
Whoever resisted was cut down; all others came subdued.

ਕਟੋਚ ਕਹਿਲੂਰੀ ਮਿਲ ਸਬੀ, ਘੇਰ ਗੁਲੇਰੀ ਲੀਨ।

Katoch Kahlūrī mil sabī, gher Gulerī līn.
The Katochs, Kahluris united in action, surrounded and seized the Guleris.

ਲਿਖ ਪਤੀਆ ਤਉ ਨਿਰਪ ਨੇ, ਭੇਜ ਗੁਰਾਂ ਕੋ ਦੀਨ।

Likh patīā tau nirap ne, bhej gurā̃ ko dīn.
Then the king therefore wrote letters and sent them to the Guru.

ਚੌਪਈ।

ਪਹੁੰਚੀ ਖਬਰ ਗੁਰਾਂ ਢਿਗ ਐਸ। ਨੀਚ ਕਰਮ ਉਨ ਕੀਨੇ ਜੈਸ।

Pahũchī khabar gurā̃ dhig ais. nīch karam un kīno jais.
This news reached the Guru: that such bad deeds they had committed.

ਮਹਾਂ ਕੁਤਸਤ ਕਾਜ ਉਨ ਕੀਯੋ। ਅੰਨ ਦੇਸ ਮਹਿ ਰਹਿਨ ਨ ਦਿਯ।

Mahā kutast kāj un kīyo. ann des mahi rahin na diy.
They committed a great atrocity, not allowing even grains to remain in the land Guler.

ਕਹਿਲੂਰੀ ਆਦਿਕ ਰਾਜੇ ਗੈਲ। ਹਾ ਹਾ ਕਾਰ ਗਈ ਸਬ ਫੈਲ।

Kahlūrī ādik rāje gail. hā hā kār gaī sab phail.
Kahluri and other kings were together, and cries of anguish spread everywhere in Guler.

ਪੜ ਪਾਤੀ ਸੰਗ ਸੈਨ ਪਠਾਈ। ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ ਜਗਤ ਕੇ ਰਾਈ।

Paṛ pātī sang sain paṭhāī. Srī Jagdīs jagat ke rāī.
Reading the letter, forces were dispatched by the Lord, ruler of the world.

ਨਹਿ ਮਾਨੀ ਝਗਰਾ ਵਧ ਗਯੋ। ਦੂਹੂੰ ਤਰਫੀ ਜੁਧ ਹੋਵਤ ਭਯੋ।

Nahi mānī jhagra vadh gayo. dūhũ tarafī judh hovat bhayo.
They did not comply; the conflict escalated and battle broke out on both sides.

ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ* ਥੀਂ ਆਦਿਕ ਔਰ। ਸਾਮੈ ਜੂਝੈ ਸੀ ਤਿਹ ਠੌਰ।

Sangat Singh thī̃ ādik aur. sāmē jūjhai sī tih ṭhaur.
Beginning with Sangat Singh and others, they fought face to face at that place.

ਮਰਯੋ ਹੁਸੈਨੀ ਬੀਚ ਮੈਦਾਨੈ। ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੂਝੈ ਤਿਹ ਠਾਨੈ।

Maryo Husainī bīch maidānai. Harī Singh jūjhai tih ṭhānai.
Husaini died in the battlefield; Hari Singh fought fiercely at that spot.

---

*This Sangat Singh is also mentioned as Sangatia in Dasam Granth, who as per Guru's writing is said to fight with seven horse riding warriors alone in battlefield and showed exceptional courage. As per Bhatt records he is Sangat Rai Chauhan from Doburji Udaikaran Ki, from same family to which Alam Singh Chauhan Nachna also belonged.

ਮਰੈ ਅਨੇਕਾ ਭਗੀ ਸਿਪਾਹਿ। ਜੀਤ ਗੁਪਾਲੈ ਕੀ ਭਈ ਆਹੀ।

Marai anekā bhagī sipāh. jīt Gupālai kī bhaī āhī.
Many died, many soldiers fled; victory belonged to Gopal.

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਗੁਰ ਐਸ ਅਲਾਈ : 'ਰਾਖਿ ਲੀਯੋ ਹਮ ਕੋ ਜਗ ਰਾਈ।'

Srī mukh te Gur ais alāī: 'rākh līyo ham ko jag rāī.'
From the Guru's own mouth came the words: "The Lord of the world has protected us."

ਸਤ੍ਰਹ ਸੈ ਬਾਵਨ ਕੇ ਮਾਹਿ। ਫਾਗ ਮਾਸ ਕੀ ਤੇਈਸ ਆਹਿ।

Satrah sai bāvan ke māhi. Phāg más kī teīs āhi.
In the year 1752, on the twenty-third day of the month of Phagun.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਜਿਸ ਵਲ ਹ੍ਵੈ ਆਪ। ਮਾਰ ਨ ਸਾਕੈ ਤੀਨੋ ਤਾਪ।

Sevā Harī jis val hvai āp. mār na sākai tīno tāp.
Seva Hari says: whom the Lord Himself favors, the three afflictions cannot harm.

ਦੋਹਰਾ।

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਦਸਮ ਢਿਗ, ਥੇ ਪੁਰੀ ਬੀਚ ਅਨੰਦ।

Manī Singh Gur Dasam dhig, the Purī bīch Anand.
Mani Singh remained with the Tenth Guru in Anandpur.

ਮਧ ਖਾਲਸੇ ਇਉਂ ਸੋਹੈ, ਜਿਉਂ ਤਾਰਨ ਮਹਿ ਚੰਦ।

Madh Khālsē iũ sohai, jiõ tāran mahi chand.
Among the Khalsa he shone like the moon among stars.

ਕਥਾ ਰੋਜ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ, ਸੰਗਤ ਤਾਈ ਸੁਨਾਇ।

Kathā roj Gurū Granth kī, sangat tāī sunāi.

Daily he gave discourses of the Guru Granth to the congregation.

ਅਨੰਦ ਪੂਰੇ ਇਮ ਸਮਾ ਕੁੱਛ, ਬੀਤ ਗਯੋ ਥੀ ਆਇ।

Anand pūre im samā kachh, bīt gayo thī āi.
Thus some time passed like this in sacred town of Anandpur.

ਸਵੈਯਾ।

ਕੇਤਕ ਕਾਲ ਬਤੀਤ ਭਏ ਪੁਨ, ਪੁਰ ਰਾਮ ਦਾਸ ਤੇ ਸੰਗਤ ਆਈ।

Ketak kāl batīt bhae pun, Pur Rām Dās te sangat āī.
After some time passed, the congregation came from the city of Ramdas (old name of Amritsar).

ਦਰਸਨ ਕਰ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਭਏ ਸਬ, ਪਦ ਪੰਕਜ ਗੁਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਈ।

Darsan kar dukh dūr bhae sab, pad pankaj Gur sīs nivāī.
By seeing the Guru, all sorrows vanished; they bowed their heads at his lotus feet.

ਦ੍ਵੈ ਕਰ ਜੋਰ ਪੱਲੂ ਗਲ ਡਾਰ ਕੈ, ਹੇ ਜਗਦੀਸ ! ਸੁਨੋ ਬਿਨਤਾਈ।

Dvái kar jor pallū gal ḍār kai, he Jagdīs! sunõ binatāī.
With folded hands and veils drawn, they pleaded, “O Lord of the world, hear our prayer.”

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭ, ਚਾਚਾ ਜੀ ਆਪ ਕੇ, ਗਏ 'ਹਰਿ ਜੀ' ਪਰਲੋਕ ਸਿਧਾਈ।

Sevā Harī Prabh, chāchā jī āp ke, gae ‘Har Jī’ parlok sidhāī.
Seva Hari, they say: “O Lord, your uncle Har Ji has departed to the next world.”

ਦੋਹਰਾ।

'ਹਰਿ ਜੀ' ਪਾਛੇ ਗੱਦੀ ਤੇ, ਬਹਯੋ ਨਿਰੰਜਨ ਰਾਇ।

'Har Jī' pāchhe gaddī te, bahyo Niranjan Rāi.
After Har Ji, Niranjan Rai sat upon the seat.

ਬਲ ਘਟਿਯੋ ਹੈ ਏਸ ਕਾ, ਸੰਗਤ ਸਾਥ ਨ ਕਾਇ।

Bal ghaṭiyo hai es kā, sangat sāth na kāi.
His strength has diminished; the sangat is not with him.

ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਲਈ, ਭੇਜੇ ਸੇਵਾਦਾਰ।

Akāl Bunge Har Mandar laī, bheje sevādār.
Thus Sevadars were sent to the Akal Bunga and Harimandir.

ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦੀਏ ਛੋੜ ਗਏ, ਗੁਰੁ ਰਾਮਦਾਸ ਦਰਬਾਰ।

Prithī Chandīe chhoṛ gae, Gurū Rāmdās darbār.
Prithi Chandis thus fleed, leaving behind the court of Ramdas.

ਚੌਪਈ।

ਸਤ੍ਰਹ ਸੈ ਪਚਵੰਜਾ ਆਹਿ। ਦਿਵਸ ਵੈਸਾਖੀ ਸੰਗਤ ਮਾਹਿ।

Satrah sai pachvanjā āhi. divas Vaisākhī sangat māhi.
It was the year 1755, on the day of Vaisakhi amid the congregation.

ਚਹੁੰ ਦਿਸਿ ਸਤਿਗੁਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਚਲਾਈ। ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਜਾਈ।

Chahũ dis Satgur drisht chalāī. Manī Singh te pahũchī jāī.
The True Guru cast his glance in all directions, and it fell upon Mani Singh.

ਦੋ ਕਰ ਜੋਰ ਖਰਾ ਹੋ ਬੋਲਾ : 'ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ! ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਗੋਲਾ।'

Do kar jor kharā ho bolā: 'He Satgur! main terā golā.'

Folding his hands, he stood and said, “O True Guru, I am your servant.”

ਕਹਿਯੋ 'ਸੁਧਾ ਸਰ ਨਗਰੀ ਜਾਵੋ। ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਕੀ ਸੇਵ ਕਮਾਵੋ।'

Kahiyo ‘Sudhā Sar nagrī jāvo. Har Mandar kī sev kamāvo.’
The Guru said, “Go to the city of Amritsar and perform service at Harimandir.”*

ਪੰਚ ਸਿਖ ਗੈਲ ਕੀਏ ਤਿਆਰ। ਭੂਪਤ ਸਿੰਘ ਔ ਸਿੰਘ ਗੁਲਜਾਰ।

Panch sikh gail kīe taiyār. Bhūpat Singh au Singh Guljār.
Five Sikhs were made ready: Bhupat Singh and Singh Gulzar.

ਚੰਦਰਾ ਕੋਇਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘ ਦਾਨ। ਪੰਚਮ ਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ।

Chandrā Koir Singh, Singh Dān. Pancham Kīrat Singh Sujān.
Chandra Koer Singh, Singh Dan, and the fifth, the wise Kirat Singh.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਗੁਰ ਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ। ਮੰਨ ਬੇਨਤੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ।

Sevā Harī Gur ho kirpāl. mann benatī sangat nāl.
Seva Hari says: the Guru was gracious and accepted the plea with the sangat.

---

*Amritsar was called as Ramdas pur or Chak Ramdas as the land grant was with Ramdas family. Therefore the Darbar Sahib of Harimandir was not just a spiritual centre but also an administrative centre of chiefs of Amritsar. This administrative and religious service is for which Guru Gobind Singh had sent Diwan Bhai Mani Singh, which Bhai Mani Singh did for almost four decades.

ਦੋਹਰਾ।

ਪਾਂਚ ਪਹੁਲੀਏ ਸਿਖ ਇਹ, ਗੁਰ ਕਾ ਖਾਸ ਦੀਵਾਨ।

Pãch pahulīe sikh ih, Gur kā khās dīvān.
These five were initiated Sikhs, with them was chief minister of the Guru.

ਲੈ ਆਗਿਆ ਤਬ ਖਸ਼ਟ ਇਹ, ਖਲ ਅਰਦਾਸ ਸੁਧਾਨ।

Lai āgiā tab khasht ih, khal aradās sudhān.
Having taken permission from Guru, these six did Ardas.

ਬੀੜ ਏਕ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ, ਫਰਰੈਦਾਰ ਨਿਸ਼ਾਨ।

Bīṛ ek Srī Granth kī, pharrēdār nishān.
They carried one recension of the Guru Granth and a Khalsa flag with streamers.

ਦੇ ਵਿਦਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀਆ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬੁਧਿਮਾਨ।

De vidā Satgur kīā, Manī Singh budhimān.
This way True Guru bade farewell to the wise Mani Singh.

ਕੱਬਿਤ।

ਲੈ ਕੇ ਸੰਗਤ ਕੂੰ ਨਾਲ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤਤਕਾਲ,

Lai ke sangat kũ nāl, Manī Singh tatkāl,
Taking the sangat with him, Mani Singh immediately departed.

ਪਹੁੰਚਾ ਸੁਧਾ ਸਰ ਤਾਲ, ਆਇ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਂਵਦਾ।

Pahũchā Sudhā Sar tāl, āi darshan pãvda.
He reached the sacred pool of Amritsar and attained darshan.

ਜੇਠ ਸੁਦੀ ਚੌਥ ਖਾਸ, ਕੀਆ ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ,

Jeṭh sudī chauth khās, kīā Granth prakās,
On the special fourth day of Jeth Sudi, he performed establishing of Guru Granth in Darbar.

ਪਹਿਲੇ ਕਰ ਅਰਦਾਸ, ਝੰਡਾ ਸਾਹਿਬ ਕੂੰ ਝੁਲਾਂਵਦਾ।

Pahile kar aradās, jhaṇḍā Sāhib kũ jhulãvda.
First offering ardas, he raised the Nishan Sahib.

ਸਿੰਘ ਸੁਣ ਸੁਣ ਆਉਣ, ਆ ਕੇ ਦਰਸਨ ਪਾਉਣ,

Singh suṇ suṇ āuṇ, ā ke darshan pāuṇ,
Hearing the call, Sikhs came to obtain darshan.

ਫਤੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਬੁਲਾਉਣ, ਗੈਲ ਸਬ ਕੂੰ ਬਹਾਂਵਦਾ।

Fate Gurū kī bulāuṇ, gail sab kũ bahãvda.
Sikhs coming greeted him with Waheguru ki Fateh, he made them sit with him.

ਦਿੱਤੀ ਬਦਲ ਸੀ ਰੀਤ, ਮੀਣੇ ਭਏ ਭੈ ਭੀਤ,

Dittī badal sī rīt, mīṇe bhae bhai bhīt,
The custom was changed; the Minas became fearful.

ਭਈ ਖਾਲਸੇ ਕੀ ਜੀਤ, ਭੱਟ ਦੇਗ ਵਰਤਾਂਵਦਾ।

Bhaī Khālsē kī jīt, bhaṭṭ deg vartãvda.
The Khalsa was victorious, and the Bhatt distributed karah prsad (deg).

ਦੋਹਰਾ।

ਦਿਨ ਦੂਨੀ ਰਾਤ ਚੌਗਨੀ, ਸੰਗਤ ਵਧਦੀ ਜਾਹਿ।

Din dūnī rāt chaugṇī, sangat vadhdī jāhi.

Day by day and night by night, the sikh sangat kept increasing.

ਮਿਣਿਆ ਕਾ ਬਲ ਘੱਟ ਗਯੋ, ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੇਂ ਧਾਹਿ।

Mīṇiā kā bal ghaṭ gayo, Amritsar mẽ dhāhi.
The power of the Minas declined, and they fled Amritsar.

ਦੇਸ ਮਾਲਵੇ ਜਾ ਵਸਯੋ, ਰਾਇ ਨਿਰੰਜਨ ਆਇ।

Des Mālve jā vasyō, Rāi Niranjan āi.
Rai Niranjan went and settled in the Malwa region.

ਘਰਾਂਚੋਂ ਸੁਤ ਇਸ ਕਾ ਰਿਹਾ, ਨਾਮ ਦਖਣੀ ਰਾਇ।

Gharãchõ sut is kā rahiā, nām Dakhaṇī Rāi.
A son remained at home; his name was Dakhani Rai.

ਕੱਬਿਤ।

ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਕਥਾ ਹੋਵੇ, ਗ੍ਰੰਥ ਮਹਾਰਾਜ ਜੂ ਕੀ,

Nitprat kathā hove, Granth Mahārāj jū kī,
Daily the discourse of the Guru Granth Sahib took place,

ਬੁੰਗੇ ਹੈ ਅਕਾਲ ਨਿਤ, ਲਗਦਾ ਦੀਵਾਨ ਜੀ।

Bunge hai Akāl nit, lagdā dīvān jī.
At the Akal Bunga, the daily court was held.

ਰਹਿਤ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀ, ਦੱਸੇ ਸੰਗਤਾਂ ਕੂੰ,

Rehit Dashmesh jī dī, dasse sangatã kũ,
The discipline of Guru Dashmesh was explained to the congregation,

ਖਰੇ ਖੋਟੇ ਵਾਲੀ ਨਿਤ, ਹੋਂਵਦੀ ਪਛਾਨ।

Khare khoṭe vālī nit, hovndī pachhān.
Thus the true and false were clearly distinguished.

ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਹੁਲ ਦੇਵੇ, ਆਪਭਿਲਾਖੀਆਂ ਕੋ,

Khaṇḍe dī pahul deve, āpbhi-lākhīā̃ ko,
He administered Khande-di-Pahul to those who sought it,

ਨਿਤ ਨਵੇਂ ਸਿੰਘ ਸਜ, ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਨ ਜੀ।

Nit navẽ Singh saj, piṇḍā̃ vich jān jī.
Daily new Singhs were created and sent to the villages.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਇਵੇਂ ਕਿਵੇਂ, ਬੀਤ ਗਏ ਬਰਖ ਕਈ,

Sevā Harī ivẽ kivẽ, bīt gae barakh kaī,
Seva Hari says: in this manner many years passed,

ਸੁਧਾ ਸਰ ਵਿਖੇ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੋ ਪਛਾਨ ਜੀ।

Sudhā Sar vikhe Manī Singh ko pachhān jī.
At Amritsar, Mani Singh became widely recognized.

ਦੋਹਰਾ।

ਕਈ ਵਾਰ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੂ, ਆਏ ਪੁਰੀ ਅਨੰਦ।

Kaī vār Manī Singh jū, āe Purī Anand.
Many times Mani Singh came to Anandpur.

ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਕਾ ਪਿਆਰ ਇਮ, ਜਿਮ ਚਕੋਰ ਤੇ ਚੰਦ।

Sikh Gurū kā piār im, jim chakor te chand.
The love between Guru and Sikh was like that of the chakor and the moon.

ਸੇਵਾ ਸੁਣ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਕੀ, ਸਤਿਗੁਰ ਹੋਇ ਦਇਆਲ।

Sevā suṇ Har Mandar kī, Satgur hoi dayāl.
Hearing of the service at Harimandir, the True Guru became gracious.

ਦੇ ਪਤ੍ਰ ਸਤਿਕਾਰਿਆ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤਤਕਾਲ।

De patr satkāriā, Manī Singh tatkāl.
He immediately honored Mani Singh with a letter.

ਚੌਪਈ।

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੋ ਦੇ ਵਡਿਆਈ। ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਕੈ ਮੱਧ ਲਿਖਾਈ :

Manī Singh ko de vaḍiāī. hukam-nāme kai madh likhāī:
Bestowing honor upon Mani Singh, it was written in the hukamnama:

"ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਹੋਇ ਨਿਹਕਾਮੀ। ਤਿਸੁ ਕਉ ਹੋਤ ਪਰਾਪਤ ਸੁਆਮੀ।"

"Sevā karat hoi nihkāmī. tis kau hot parāpat suāmī."
"He who serves selflessly attains the Lord."

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੀ ਐਸ ਹੈ ਕਰਨੀ। ਇਹ ਜਿਹਵਾ ਸੇ ਜਾਇ ਨ ਬਰਨੀ।

Manī Singh kī ais hai karnī. ih jihvā se jāi na barnī.
Such were Mani Singh's deeds; they cannot be fully described by the tongue.

ਇਨ ਕੇ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਾ ਸਾਰੈ। ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ ਸਣ ਪਰਿਵਾਰੈ।

In ke pitā pitāmā sārai. putar bhāī saṇ parivārai.
His father, grandfather, sons, brothers, and entire family—

ਧਰਮ ਹੇਤ ਸੀ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ। ਗੁਰੁ ਬਾਬੇ ਕੇ ਸਬੀ ਮੁਰੀਦ।

Dharam het sī hoe shahīd. Gurū Bābe ke sabī murīd.

All became martyrs for *Dharma*; all were disciples of the Gurus.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਸਵਾਰੋ ਕਾਜ। ਮਮ ਸੇਵਕ ਕੀ ਰਾਖੋ ਲਾਜ।

Sevā Harī savāro kāj. mam sevak kī rākho lāj.
Seva Hari prays: "Fulfill the task; preserve the honor of your servant."

ਦੋਹਰਾ।

ਲੈ ਆਗਿਆ ਗੁਰਾਂ ਥੀਂ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬੁਧਿਮਾਨ।

Lai āgiā gurā̃ thī̃, Manī Singh budhimān.
Taking permission from the Gurus, the wise Mani Singh departed.

ਪਹੁੰਚਾ ਨਗਰੀ ਸੁਧਾ ਸਰ, ਗੁਰ ਕਾ ਖਾਸ ਦੀਵਾਨ।

Pahũchā nagrī Sudhā Sar, gur kā khās dīvān.
He reached the city of Amritsar, the special minister of the Guru's court.

ਪੁਰ ਅਨੰਦ ਕਈ ਜੁੱਧ ਕਰ, ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦਸ਼ਮੇਸ਼।

Pur Anand kaī juddh kar, Srī Satgur Dashmesh.
After fighting many battles at Anandpur, Guru Dashmesh—

ਛੋਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਨਗਰ ਕੋ, ਗਏ ਮਾਲਵੇ ਦੇਸ।

Chhor Anandpur nagar ko, gae Mālve des.
Left the city of Anandpur and went toward the Malwa region.

ਚੌਪਈ।

ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੇਂ ਇਹ ਸੁਨ ਪਾਈ। ਛੋਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਗਏ ਜਗਰਾਈ।

Amritsar mẽ ih sun pāī. chhor Anandpur gae jagrāī.
In Amritsar this news was heard—that Anandpur had been abandoned amid turmoil.

ਮਾਤਾ ਸਹਿਤ ਸਜਾਦੇ ਚਾਰੇ। ਹੋ ਸ਼ਹੀਦ ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਸਿਧਾਰੇ।

Mātā sahit sajāde chāre. ho shahīd gur purī sidhāre.
Along with the revered mother and four princes, martyrdom was attained, and they departed to the Guru's abode.

ਮੁਕਤੇ ਪਾਂਚ ਪਿਆਰੇ ਤੀਨ। ਸੁਤ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਪਾਂਚੋ ਚੀਨ।

Mukte pãch piāre tīn. sut Manī Singh pãcho chīn.
The Five Liberated Ones, the Three Beloved Ones, and all five sons of Mani Singh—

ਅਪਰ ਸਿੰਘ ਲਰ ਸ੍ਵਰਗ ਸਿਧਾਏ। ਨਾਮ ਸਭਸ ਨਹੀਂ ਜਾਤ ਗਿਨਾਏ।

Apar Singh lar swarg sidhāe. nām sabhas nahī̃ jāt gināe.
Countless Singhs fought and attained heaven; their names cannot all be counted.

ਸਾਬੋ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਮਾਹੀ। ਦੇਸ ਮਾਲਵੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਈ।

Sābo kī Talvaṇḍī māhī. des Mālve pahũche jāī.
At Talwandi Sabo, they arrived in the Malwa region.

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਲੈ ਸੰਗਤ ਸਾਥ। ਪਹੁੰਚ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਟੇਕਯੋ ਮਾਥ।

Manī Singh lai sangat sāth. pahũch gurū ḍhig ṭekyo māth.
Mani Singh, along with the congregation, reached the Guru and bowed his head.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਗੁਰ ਥੀਂ ਬਲਿਹਾਰੈ। ਧਰਮ ਹੇਤ ਜਹਿ ਵਾਰੇ ਚਾਰੈ।

Sevā Harī gur thī̃ balihārai. dharam het jahi vāre chārai.

Seva Hari says: I sacrifice myself of the Guru, who sacrificed his all four sons for Dharma.

ਦੋਹਰਾ।

ਦਿਸਾ ਦਖਣ ਜਬ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਕੀਆ ਪਿਆਨਾ ਆਹਿ।
Disā dakhan jab Satgurū, kīā piānā āhi.
When the True Guru set out toward the southern direction,

ਗਏ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਗੈਲ ਤਬ, ਸੁਨੋ ਕਥਾ ਅਬ ਤਾਹਿ।
Gae Manī Singh gail tab, suno kathā ab tāhi.
Mani Singh went along—now hear the account that follows.

ਸ਼ਹਿਰ ਸੁਨਾ ਬਘੌਰ ਇਕ, ਜਹਿ ਪਹੁੰਚੇ ਗੁਰ ਨਾਥ।
Shahir sunā Bagōr ik, jahi pahũche gur nāth.
There was a town called Bagor (Rajasthan) where the Guru arrived.

ਲਰਿਆ ਤਹਿ ਇਕ ਭੂਮੀਆ, ਸ੍ਰੀ ਖਾਲਸੇ ਸਾਥ।
Lariā tahi ik bhūmīā, Srī Khālse sāth.
There, a local chieftain fought against the revered Khalsa.

ਚੌਪਈ।

ਭਈ ਜੀਤ ਝਗਰਾ ਮੁਕ ਗਯਾ। ਬਧਤ ਬਿਖਾਧ ਵਿੱਚੇ ਰੁਕ ਗਯਾ।
Bhaī jīt jhagṛā muk gayā. badhat bikhādh viche ruk gayā.
Victory was achieved, the conflict ended, and growing hostility was stopped.

ਬੀਤੀ ਰੈਣ ਚੜ੍ਹਿਆ ਦਿਨ ਆ ਕੇ। ਬੈਠੇ ਗੁਰੁ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾ ਕੇ।

Bītī raiṇ charhiā din ā ke. baiṭhe gurū dīvān lagā ke.
The night passed, the day dawned, and the Guru held court.

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਆਦਿਕ ਔਰ। ਬੁਢੇ ਕਾ ਸੀ ਰਾਮ ਜੋ ਕੌਰ।

Manī Singh te ādik aur. buḍhe kā sī Rām jo Kaur.
Mani Singh and others were present, including Ram Koer, descendant of Baba Budha.

ਦੇ ਧੀਰਜ ਗੁਰ ਪਿਛਾਂ ਹਟਾਏ। ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ ਜਗਤ ਕੈ ਰਾਏ।

De dhīraj gur pichhã haṭāe. Srī Jagdīs jagat kai rāe.
The Guru gave them reassurance and sent them back, he was Lord of the world.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬੀਰ। ਪਹੁੰਚੇ ਆਇ ਸੁਧਾ ਸਰ ਤੀਰ।

Sevā Harī Manī Singh bīr. pahũche āi Sudhā Sar tīr.
Seva Hari says: the brave Mani Singh returned and reached Amritsar.

ਦੋਹਰਾ।

ਦੱਖਣ ਦਿਸ ਸਤਿਗੁਰ ਗਏ। ਸੰਗਤ ਭਈ ਉਦਾਸ।

Dakkhaṇ dis Satgur gae. sangat bhaī udās.
The True Guru went toward the southern direction; the sikh congregation became sorrowful.

ਧੀਰਜ ਦੇਵੈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ, ਰਚ ਸਾਖੀਆਂ ਖਾਸ।

Dhīraj devai Manī Singh, rach sākhīã khās.
Mani Singh gave reassurance, composing special accounts and narratives.

ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਬੀਤਤ ਭਏ, ਢਾਈ ਕੁ ਬਰਖ ਥੀ ਆਨ!

Isī tarā̃ bītat bhae, ḍhāī ku barakh thī ān.
In this manner, about two and a half years passed.

ਵੈਸਾਖੀ ਕੇ ਦਿਵਸ ਪੈ, ਸੰਗਤ ਜੁੜੀ ਮਹਾਨ।

Vaisākhī ke divas pai, sangat juṛī mahān.
On the day of Vaisakhi, a great congregation assembled.

ਕੱਬਿਤ।

ਕਰਨ ਦੀਦਾਰ ਆਈਆਂ, ਸੰਗਤ ਵਿਸੋਏ ਤੇ ਸੀ,

Karan dīdār āīā̃, sangat visoe te sī,
The congregation came for darshan, having travelled from distant lands,

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬੀਰ ਕੰਮ, ਕੀਤਾ ਸੀ ਸੁਧਾਈ ਦਾ।

Manī Singh bīr kamm, kītā sī sudhāī dā.
The brave Mani Singh carried out the work of reform.

ਮੀਣਿਆਂ ਚੋਂ ਮੁਖੀ ਇੱਕ, ਚੂਹੜਮਲ ਖਤ੍ਰੀ ਸੀ,

Mīṇiā̃ chõ mukhī ikk, Chūhaṛmal Khatṛī sī,
Among the Minas there was a leader, Chuhar Mal, a Khatri,

ਨਿਰੰਜਨੀ ਦੇ ਵਲੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ।

Niranjanī de valõ kamm kare guriyāī dā.
Who acted on behalf of the Niranjanis, usurping Guru-authority.

ਹੰਕਾਰਿਆ ਧਿਕਾਰਿਆ ਤੇ, ਦੋਖੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸੀ,

Hankāriā dhikāriā te, dokhī gurū ghar dā sī,

He was arrogant, contemptible, and an offender of the Guru's house,

ਸੰਗਤ 'ਚ ਬੈਠ ਕੰਮ, ਕਰੇ ਬੁਰਿਆਈ ਦਾ।

Sangat ch baiṭh kamm, kare buriyāī dā.
Sitting among the congregation, he committed acts of wrongdoing.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਬੜਾ ਪੂਤ, ਚੂਹੜ ਦਾ ਸੀ ਰਾਮੂ ਮਲ,

Sevā Harī baṛā pūt, Chūhaṛ dā sī Rāmū Mal,
Seva Hari says: elder son of Chuhar was Ramu Mal,

ਬਾਪ ਗੈਲੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ, ਕਰੇ ਖੁਟਿਆਈ ਦਾ।

Bāp gailõ vaddh kamm, kare khuṭiyāī dā.
And committed even greater misdeeds than his father.

ਦੋਹਰਾ।

ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਮੂ ਮਲ, ਉਭੈ ਚੂਹੜ ਕੇ ਪੂਤ।

Muhkam Singh te Rāmū Mal, ubhai Chūhaṛ ke pūt.
Muhkam Singh and Ramu Mal were both sons of Chuhar.

ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਪਹੁਲੀਆ, ਰਾਮੂ ਮਲ ਸੀ ਊਤ।

Muhkam Singh pahulīā, Rāmū Mal sī ūt.
Muhkam Singh had taken initiation, while Ramu Mal had not.

ਰਾਮੂ ਥੀਂ ਕਛੂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ, ਮੰਗੇ ਤੂਤ ਸੀ ਮੋਲ।

Rāmū thī̃ kachhu Singhā̃ ne, mange tūt sī mol.
Some Singhs asked Ramu Mal to give mulberry trees in payment,

ਕਹਿੰਦਾ 'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਦੇਵਣੇ', ਬੋਲਿਆ ਬੋਲ ਕੁਬੋਲ।

Kahindā "maĩ nahĩ devṇe", bolīā bol kubol.
He replied, "I will not give them," speaking harsh and improper words.

ਸਵੈਯਾ।

'ਕਹਾਂ ਗਿਆ ਗੁਰੂ ਛੋਰ ਤੁਸਾਂ ਕੂੰ, ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ ਕਹੌਂ ਜਿਨੂੰ ਆ ਕੈ।

Kahã giā gurū chhoṛ tusã kũ, kalgīã vālā kahaũ jinũ ā kai.
"Where has the Guru gone, abandoning you—the one with the plume whom you call Guru?"

ਬੋਲੋ ਉਸੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਤੁਮ, ਚਲਾ ਗਿਆ ਘਰ ਬਾਰ ਲੁਟਾ ਕੈ।

Bolo use Dashmesh gurū tum, chalā giā ghar bār luṭā kai.
"You say it your Guru Dashmesh, where has he gone, ruining his household."

ਜਿਨ੍ਹ ਕਹੌਂ ਸਬ ਥਾਈਂ ਸਹਾਇਕ, ਚਾਰੇ ਗਿਆ ਪੁੱਤ ਥੀ ਮਰਵਾ ਕੇ।

Jinh kahaũ sab thãĩ sahāik, chāre giā putt thī marvā kai.
"He whom you call helper everywhere—he had all four sons killed."

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵਣੇ ਤੂਤ ਮੈਂ, ਭਾਂਵੇ ਲਿਆਵੋ ਸਿੰਘ ਮੁਹਕਮ ਜਾ ਕੇ।

Sevā Harī nahĩ devṇe tūt maĩ, bhãve liāvo Singh Muhkam jā kai.
Seva Hari says: "I will not give mulberry trees, even if you bring Muhkam Singh himself."

ਦੋਹਰਾ।

ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਂ ਕੋ ਪਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਮੀਣਾ ਮਸੰਦ।

Nahĩ Sikhã̃ ko patā sī, ih Mīṇā masand.
The Sikhs did not know that he was a Mina masand.

ਵਰਤਣ ਕੀਤੀ ਬੰਦ ਸੀ, ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰੀ ਅਨੰਦ।

Vartan kītī band sī, Satgur purī Anand.
Dealings were stopped with Minas in Anandpur by the True Guru.

ਨਿੰਦਾ ਗੁਰ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਕੀ, ਕਰੀ ਦੁਸ਼ਟ ਥੀ ਆਇ।

Nindā Gur Dashmesh kī, karī dushṭ thī āi.
The wicked one came and committed slander against Guru Dashmesh.

ਪਕਰ ਖਾਲਸੇ ਬਾਗ ਥੀਂ, ਮੁਖ ਜੂਤਨ ਮਾਰ ਕਰਾਇ।

Pakar Khālsē bāg thĩ, mukh jūtan mār karāi.
The Khalsa seized him from the garden and had shoes struck upon his face.

ਚੌਪਈ।

ਗੁਰ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਸੁਨੈ ਨ ਕਾਨ। ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਥੀਂ ਗੁਰ ਇਉਂ ਫਰਮਾਨ।

Gur kī nindā sunai na kān. Srī mukh thĩ Gur iũ farmān.
"Your ears should never listen slander of Guru"; from Guru's sacred lips came this command.

ਕੂੜ ਕੁਸੱਤ ਜਹਿ ਮੁਖ ਥੀਂ ਕਰਯੋ। ਮੂੰਡ ਸਜਾਇ ਪਨੀਹਨ ਥੀਂ ਦਯੋ।

Kūṛ kusatt jahi mukh thĩ karyo. Mũḍ sajāi panīhan thĩ dyo.
Whoever utters falsehood and abuse from his mouth—his head is to be shaved and struck with shoes.

ਰਾਖੈ ਭਾਗ ਚੂਹੜ ਪੈ ਆਇ। ਸਕਲ ਬਾਰਤਾ ਦਈਂ ਸੁਨਾਇ।

Rākhai bhāg Chūhaṛ pai āi. Sakal bārtā daĩ sunāi.
He came running to his father Chuhar and narrated the entire affair.

ਸੁਣ ਕਰ ਆਗ ਬਦਨ ਕੂੰ ਲਾਗੀ। ਕਲਹ ਦੁਸ਼ਟ ਕੇ ਮੂੰਡ ਥੀਂ ਜਾਗੀ।

Suṇ kar āg badan kũ lāgī. Kalah dushṭ ke mũḍ thĩ jāgī.
Hearing this, fire ignited in his body; conflict arose in the wicked one's head.

ਮੁਹਕਮ ਮੇਰਾ ਇਨੈ ਬਿਗਾਰਾ। ਆਜ ਪਕਰ ਰਾਮੂ ਕੂੰ ਮਾਰਾ।

Muhkam merā inai bigārā. Āj pakar Rāmū kũ mārā.
"These people have ruined my Muhkam; today they seized and beat Ramu."

ਇੱਜਤ ਘਣੀ ਮੋਰ ਇਨ ਲਾਹੀ। ਅੱਤ ਸਿਖੜਿਆਂ ਬਹੁਤੀ ਚਾਈ।

Izzat ghaṇī mor in lāhī. Att Sikhṛiã bahutī chāī.
They have stripped away my great honor; the Sikhs' influence has grown excessive.

ਬੀਚ ਚੱਕ ਥੀ ਇਨੈ ਕਢਾਊਂ। ਓਹਰੀ ਖਤ੍ਰੀ ਤਦੈ ਸਦਾਊਂ।

Bīch chakk thĩ inai kaḍhāũ. Ohṛī Khatṛī tadai sadāũ.
I will drive them out from Chak Ramdas, then only I am Ohri Khatri.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਸੋਇ। ਉਸ ਸਾਚੈ ਕੂੰ ਭਾਵੈ ਜੋਇ।

Sevā Harī hoṇī hai soi. Us sāchai kũ bhāvai joi.
Seva Hari says: whatever is destined shall happen—whatever pleases the True One.

ਦੋਹਰਾ।

ਗੈਲ ਪੜੋਸੀ ਚੂਹੜ ਤਉ, ਮਸਲਤ ਕੀਨੀ ਆਨ।

Gail paṛosī Chūhaṛ tau, maslat kīnī ān.
Gathering neighbours Chuhar then held secret counsel.

ਸਿੰਘਾਂ ਕੂੰ ਪਕੜਾਨ ਹਿਤ, ਲਈ ਦੁਸ਼ਟ ਸੀ ਠਾਨ।

Singhã kũ pakṛān hit, laī dushṭ sī ṭhān.
The wicked one resolved to have the Singhs arrested.

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਸਮਝਾਇਆ, ਨਹਿ ਸਮਝਿਆ ਸ਼ੈਤਾਨ।

Manī Singh samjhāiā, nahī samjhiā shaitān.
Mani Singh explained, but the devil would not understand.

ਖਾਂ ਅਸਲਮ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਮੰਦ ਮਤੀ ਹੈਵਾਨ।

Khã Aslam ḍhig pahũchiā, mand matī haivān.
He went to Khan Aslam—the evil-minded brute.

ਚੌਪਈ।

ਲਿਖ ਪਰਵਾਨਾ ਭੇਜਯੋ ਖਾਸ। ਸੂਬੇ ਚੱਕ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਪਾਸ।

Likh parvāṇā bhejyo khās. Sūbē chakk Manī Singh pās.
A special warrant was written and sent to Mani Singh at Amritsar.

ਕਰ ਮਸਲਤ ਭੇਜਯੋ ਡਲਵਾਈ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਮਝਾ ਕੈ ਭਾਈ।

Kar maslat bhejyo ḍalvāi. Tārā Singh samjhā kai bhāī.
After consultation, Tara Singh Dalvai was sent after explaining matters to him.

ਪੱਖੀ ਮੀਣੇ ਦੈ ਗਏ ਚੱਲ। ਮੁੱਕਣ ਨ ਦਿੱਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲ।

Pakkhī Mīṇē dai gae chall. Mukkaṇ na dittī unhã gall.

The Minas kept on fueling fire ; they did not let the matter rest.

ਲਾਹੌਰੀ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਥੀਂ ਆਦਿ। ਪਏ ਬੀਚ ਨਹਿ ਵਧੈ ਬਿਖਾਧ।

Lāhaurī Sūrat Singh thī̃ ādi. Pae bīch nahī vadhai bikhādh.
Surat Singh of Lahore and others intervened so that conflict would not escalate.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਵਾਪਸ ਆਇਆ।

Sevā Harī Singh vāpas āiā.
Seva Hari says, Tara Singh returned back.

ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਆ ਹਾਲ ਸੁਨਾਇਆ।

Akāl Bungē ā hāl sunāiā.
He came to the Akal Bunga and reported the entire situation.

ਦੋਹਰਾ।

ਲਵਪੁਰੀ ਦਿਆਂ ਸਿਖਾਂ ਨੇ, ਲਿਖ ਭੇਜੀ ਅਰਦਾਸ।

Lavpurī diā̃ Sikhā̃ ne, likh bhejī ardas.
The Sikhs of Lahore sent a written petition.

ਚੂਹੜ ਕੁਵੱਲਾ ਬੋਲਦਾ, ਨਿਤ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪਾਸ।

Chūhaṛ kuvallā boldā, nit sūbē de pās.
The Chuhar spoke abusively every day before the governor.

ਆਇਆ ਸੁਨਿਆ ਚੂਹੜ ਮਲ, ਨਗਰ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ।

Āiā suniā Chūhaṛ Mal, nagar Gurū Rām Dās.
It was heard that Chuhar Mal had come in the city of Guru Ram Das (Amritsar).

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬੁਲਾਇਆ, ਨਹਿ ਆਇਆ ਤਿਸ ਪਾਸ।

Manī Singh bulāiā, nahī āiā tis pās.
Mani Singh summoned him, but he did not come.

ਚੌਪਈ।

ਪੱਟੀਓਂ ਸੂਹੀਏ ਖਬਰ ਪੁਚਾਈ : ਮੀਣੇ ਅਤਿ ਬਹੁਤ ਹੈ ਚਾਈ।

Paṭṭīõ sūhīe khabar puchāī: Mīṇē ati bahut hai chāī.
From Patti, a spy delivered the news: the Minas were exceedingly emboldened.

ਹਰਸਾ ਆਊ ਸੰਝ ਸਵੇਰ। ਹੋਈ ਤਿਆਰੀ ਨਹਿ ਉਸ ਡੇਰ।

Harsā āũ sãjh saver. Hoī tiyārī nahī us ḍer.
"Harsa will come at dusk or dawn"; preparations were made at that camp.

ਸੁਣ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਮਸਲਤ ਕੀਨੀ। ਇਵ ਸਲਾਹ ਸਭਨ ਇਹ ਦੀਨੀ।

Suṇ Manī Singh maslat kīnī. Iv salāh sabhan ih dīnī.
Hearing this, Mani Singh consulted and gave this counsel to all.

ਤੁਲ ਦੁਸ਼ਟ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਸਮਾਨ। ਹੁਣ ਇਸ ਚਾਹੀਏ ਸੋਧਣਾ ਆਨ।

Tul dushṭ mridaṅg samān. Huṇ is chāhīe sodhnā ān.
The wicked one is like a drum—now he must be thoroughly corrected.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਇਮ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ। ਭਈ ਭੋਰ ਸੋਧਯੋ ਤਹਿ ਜਾਈ।

Sevā Harī im nisā bitāī. Bhaī bhor sodhyo tahi jāī.
Seva Hari says: the night passed thus, and at dawn they went to punish him.

ਦੋਹਰਾ।

ਮਾਰ ਪਨੀਹਨ ਕੀ ਦਈ, ਦੀਯੋ ਮੂੰਡ ਸੁਜਾਇ।
Mār panīhan kī daī, dīyo mũḍ sujāi.
He was struck with shoes and his head was swollen.

ਘਰ ਤੇ ਫਿਰ ਧਾਵਾ ਕੀਯੋ, ਲੂਟਯੋ ਸਭੀ ਬਣਾਇ।
Ghar te fir dhāvā kīyo, lūṭyo sabhī banāi.
A raid was again made on his house and everything was looted.

ਭੇਜ ਪਾਤੀਆਂ ਮਨੀ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘਨ ਲੀਯਾ ਬੁਲਾਇ।
Bhej pātīā Manī Singh, Singhān līyā bulāi.
Mani Singh sent letters and summoned the Singhs.

ਪਹੁੰਚੇ ਸਿਰ ਲੱਥ ਸੂਰਮੇ, ਧਰਮ ਜੁਧ ਜਹਿ ਚਾਇ।
Pahũche sir latth sūrme, dharam judh jahi chāi.
Warriors arrived, ready to give their heads, eager for the Dharma yudh.

ਸਵੈਯਾ।

ਘਰ ਲੁਟਾਇ ਤੇ ਖਾਇ ਕੇ ਮਾਰ ਸੀ, ਪਹੁੰਚ ਗਯੋ ਪੱਟੀ ਮਾਹਿ ਸੀ ਧਾਈ।
Ghar luṭāi te khāi ke mār sī, pahũch gayo Paṭṭī māhi sī dhāī.
After his house was looted and he was beaten, he fled and reached Patti.

ਰੋਯੋ ਬੀਚ ਕਚਹਿਰੀ ਮੇਂ ਜਾਇ ਕੈ, ਹਰਿ ਸਹਾਇ ਤੇਰੀ ਹੈ ਦੁਹਾਈ।
Royo bīch kachahri mẽ jāi kai, Har sahāi terī hai duhāī.
He went crying into the court, pleading, “Har Sahai, help me!”

ਮਾਰ ਉਜਾਰ ਦੀਯੋ ਮੁਹਿ ਖਾਲਸੇ, ਆਇ ਤੱਕੀ ਅਬ ਤਉ ਸਰਨਾਈ।

Mār ujār dīyo muhi Khālsē, āi takkī ab tau sarnāī.
"The Khalsa has beaten and ruined me; now I have come seeking refuge."

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਸਭ ਨੌਕਰ ਚਾਕਰ, ਮਾਰ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀਏ ਭਗਾਈ।

Sevā Harī sabh naukar chākar, mār Manī Singh dīe bhagāī.
Seva Hari says: Mani Singh struck and drove away all his servants and retainers.

ਦੋਹਰਾ।

ਲੋਹਾ ਲਾਖਾ ਹੋ ਗਯਾ, ਸੁਣ ਕੈ ਸਾਰਾ ਹਾਲ।

Lohā lākhā ho gayā, suṇ kai sārā hāl.
He became utterly disgraced upon hearing the entire account.

ਥੀ ਸਕੀਰੀ ਏਸ ਕੀ, ਚੂਹੜ ਮਲ ਕੈ ਨਾਲ।

Thī sakīrī es kī, Chūhaṛ Mal kai nāl.
His alliance was firmly bound with Chuhar Mal.

ਵਿਉਂਤ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਕਢਣ ਦੀ, ਲਈ ਤਬ ਹਰਸੇ ਠਾਨ।

Viūt Singhā̃ de kaḍhaṇ dī, laī tab Harsē ṭhān.
Har Sahai then resolved to drive the Singhs out.

ਚੱਕ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੀਚ ਅਬ, ਹੋਵੇਗਾ ਘਮਸਾਨ।

Chakk Gurū ke bīch ab, hovegā ghamasān.
Now a fierce battle would take place within the Chak Guru's domain.

ਸਵੈਯਾ।

ਸੂਹੀਆ ਆਇਆ ਪਾਸ ਮਨੀ ਸਿੰਘ, ਹਰਸੂ ਕਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ।

Sūhīā āiā pās Manī Singh, Harsū karī charhāī.
A spy came to Mani Singh; Harsu (Har Sahai) launched an attack.

ਭਖ ਲਾਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖਾਲਸੇ, ਖ਼ਬਰ ਜਦੋਂ ਸੁਣ ਪਾਈ।

Bhakh lālīā gaīā Khālsē, khabar jadõ suṇ pāī.
The Khalsa's blood boiled when they heard the news.

ਨਿਕਟ ਰਾਮਸਰ ਹੋਇ ਇਕੱਠੇ, ਵਲਗਣ ਲੀਯਾ ਵਲਾਈ।

Nikat Rāmsar hoi ikkaṭṭhē, valgaṇ līyā valāī.
They gathered near Ramsar and formed their ranks.

ਢੁਕੀ ਫੌਜ ਨੇੜ ਜਦ ਆ ਕੈ, ਸਿੰਘਾਂ ਛਲਕ ਕਰਾਈ।

Ḍhukī fauj neṛ jad ā kai, Singhã chhalak karāī.
As the army approached, the Singhs surged forward.

ਨਿਕਲੈ ਸਿੰਘ ਭਗਉਤੀਆਂ ਫੜ ਕੈ, ਸਤਿਗੁਰ ਹੋਏ ਸਹਾਈ।

Niklai Singh bhagautīã faṛ kai, Satgur hoe sahāī.
The Singhs charged forth wielding swords; the True Guru was their support.

ਲੋਹੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਕਿਆ ਲੋਹਾ, ਪਹਿਰ ਤੀਨ ਜਾਂ ਢਾਈ।

Lohē nāl kharkiā lohā, pahir tĩn jã ḍhāī.
Iron clashed with iron for six to seven hours.

ਮਾਰਿਆ ਹਰਸੂ ਬੀਚ ਮਦਾਨੈ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਡਲਵਾਈ।

Māriā Harsū bīch madānai, Tārā Singh Dalvāī.
Harsu was slain in the battlefield by Tara Singh Dalwai.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰੂ ਨੈ, ਖਾਲਸੈ ਪੈਜ ਰਖਾਈ।

Sevā Harī Rāmdās Gurū nai, Khālsai paij rakhāī.
Seva Hari says: Guru Ram Das preserved the honor of the Khalsa.

ਦੋਹਰਾ।

ਹੋਈ ਹਰ ਤੁਰਕੇਸ਼ ਕੀ, ਬਹੁਤ ਮਰੇ ਸਰਦਾਰ :

Hoī har Turkeṣh kī, bahut marē sardār:
The Turks were utterly defeated; many commanders were slain.

ਹਾਹਾਕਾਰ ਘਰ ਮੀਣਿਆਂ, ਸਿੰਘਨ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ।

Hāhākār ghar Mīṇiā̃, Singhān jai jai kār.
There was wailing in the Mina houses, and victory cries among the Singhs.

ਚੂਹੜੂ ਓਹਰੀ ਪਿਟਿਆ, ਬੀਚ ਕਚਹਿਰੀ ਜਾਇ।

Chūhaṛū Ohrī piṭiā, bīch kachahri jāi.
Chuhar Ohri was crying in the middle of the Lahore court.

ਹਾਰ ਹੋਈ ਸੁਨ ਕਾਂਪਿਆ, ਸੂਬਾ ਅਸਲਮ ਖਾਇ।

Hār hoī suṇ kā̃piā, Sūbā Aslam khāi.
Hearing of the defeat, Suba Aslam Khan trembled.

ਸਵੈਯਾ।

ਹੋਈ ਹਾਰ ਮਰੇ ਸਰਦਾਰ ਬਹੁ, ਮੱਚ ਗਈ ਸਬ ਹਾਹਾਕਾਰਾ।

Hoī hār marē sardār bahu, mach gaī sab hāhākārā.
Defeat came, many chiefs died, and chaos spread everywhere.

ਤਉ ਅਸਲਮ ਖਾਨ ਵੀਚਾਰ ਕੀਯੋ ਇਹ, ਸਦ ਸਭੀ ਉਨ ਅਹਿਲਕਾਰਾ।

Tau Aslam Khān vīchār kīyo ih, sad sabhī un ahilkārā.
Aslam Khan then reflected and summoned all his officials.

ਸੁੱਤੇ ਸਿੰਘ ਜਗਾਇ ਲਏ ਹਮ, ਵਧ ਗਯੋ ਅਬ ਬਹੁਤ ਪੁਆਰਾ।

Suttē Singh jagāi laē ham, vadh gayo ab bahut puārā.
"We awakened sleeping Singhs; now the uproar has grown immense."

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਥੀਂ ਆਦਿ ਲੈ, ਚੱਕੋਂ ਦੀਯੋ ਸਭ ਤਾਈਂ ਨਿਕਾਰਾ।

Sevā Harī Manī Singh thī̃ ādi lai, chakkõ dīyo sabh tāī̃ nikārā.
Seva Hari Aslam Khan says, Mani Singh with other Singhs, have expelled all of them from Amritsar.

ਦੋਹਰਾ।

ਕਰ ਮਸਲਤ ਇਮ ਖਾਨ ਨੇ, ਦੇਵਾ ਲੀਯੋ ਬੁਲਾਇ।

Kar maslat im Khān ne, Devā līyo bulāi.
After deliberation, the Khan summoned Deva.

ਗੈਲ ਫੌਜ ਤੁਰਕਾਨ ਕੀ, ਚੜ੍ਹੀ ਲਵਪੁਰੋਂ ਆਇ।

Gail fauj Turkān kī, chaṛhī Lavpurõ āi.
Along with him, the Turk army advanced from Lahore.

ਬੈਠੇ ਸਿੰਘ ਤਯਾਰ ਸੀ, ਮਰਨ ਮਾਰਨਾ ਮੰਡ।

Baiṭhē Singh tayār sī, maran mārnā manḍ.
The Singhs sat ready, resolved to kill or be killed.

ਖੇਲਣ ਹੇਤ ਸ਼ਿਕਾਰ ਉਨ, ਲਈਆਂ ਭਗਉਤੀਆਂ ਚੰਡ।

Khelan het shikār un, laīā̃ bhagautīā̃ chaṇḍ.
For the play of battle, they took up fierce swords.

ਕਬਿੱਤ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮਹਾਰਾਜ, ਕਰੋ ਸੇਵਕਾਂ ਦੈ ਕਾਜ,
Gurū Granth Mahārāj, karo sevkā̃ dai kāj,
O Guru Granth Maharaj, fulfill the task of Your servants,

ਰਖੋ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਲਾਜ, ਗੁਰੂ ਆਪ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ।
Raḵho Khālsē dī lāj, Gurū āp Dashmesh jī.
Preserve the honor of the Khalsa, O Guru Dashmesh Yourself.

ਸੁਣਾ ਵਾਕ ਥੀ ਅਕਾਲੀ, ਭਖੀ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਲਾਲੀ,
Suṇā vāk thī Akālī, bhakhī Khālsē nū̃ lālī,
Hearing the Akali's utterance, the Khalsa's blood boiled,

ਗੁਰੂ ਆਪ ਸਾਡਾ ਵਾਲੀ, ਉਨ੍ਹੇ ਕੱਟਣੇ ਕਲੇਸ਼ ਜੀ।
Gurū āp sāḍā vālī, unhē kaṭṭaṇē kalēsh jī.
The Guru Himself is our protector; He will cut away our sufferings.

ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਫੌਜ, ਖਾਲਸੇ ਕੀ ਚਲੀ ਖਾਸ,
Kar ardās fauj, Khālsē kī chalī khās,
After prayer, the special Khalsa force advanced,

ਗਈ ਰਾਮਸਰ ਪਾਸ, ਗੈਲ ਲਰਨ ਤੁਰਕੇਸ ਜੀ।
Gaī Rāmsar pās, gail laran Turkes jī.
It went near Ramsar to fight the Turks.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਬਲਿਹਾਰੀ, ਜਾਵਾਂ ਖਾਲਸੇ ਥੀਂ ਵਾਰੀ,
Sevā Harī balihārī, jāvā̃ Khālsē thī̃ vārī,
Seva Hari says: I am a sacrifice to the Khalsa,

ਜਿਵੇਂ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰੀ ਆਯਾ, ਚੜ੍ਹ ਕੈ ਲੰਕੇਸ਼ ਜੀ।

Jivẽ Rām avatārī āyā, chaṛh kai Lankesh jī.
Just as the incarnation of Ram rose and confronted Lanka's demon lord.

ਦੋਹਰਾ।

ਦੇਵਾ ਲੈ ਮੁਲਖਈਆ, ਔਰ ਫੌਜ ਤੁਰਕਾਨ।

Devā lai mulkhaīā, aur fauj Turkān.
Deva brought the local commoners along with the Turk army.

ਆਯਾ ਚੜ੍ਹ ਗੁਰ ਚੱਕ ਤੇ, ਪਰਨ ਲਗੋ ਘਮਸਾਨ।

Āyā chaṛh Gur chakk te, paran lago ghamasān.
They advanced upon Amritsar and a fierce battle began.

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਥੀਂ ਆਦਿ ਲੈ, ਨਾਮੀ ਨਾਮੀ ਬੀਰ।

Manī Singh thĩ ādi lai, nāmī nāmī bīr.
Mani Singh along with many renowned warriors stood forth.

ਲਗੇ ਲਰਨ ਤੁਰਕੇਸ਼ ਸੰਗ, ਲੈ ਸਿੱਖਨ ਕੀ ਭੀਰ।

Lagē laran Turkes sang, lai Sikhã̃ kī bhīr.
He engaged the Turks in battle with a host of Sikhs.

ਸਿਰਖੰਡੀ ਛੰਦ।

ਵੱਜੇ ਢੋਲ ਨਗਾਰੇ ਧੱਗਾਂ ਘੂਰੀਆਂ।

Vajjē ḍhol nagārē dhaggã̃ ghūrīã̃.
Drums and kettledrums thundered with resounding roars.

ਧੂਹ ਲਈਆਂ ਸਰਵਾਹੀਆਂ, ਮਾਸਾਂ ਖਾਣੀਆਂ।

Dhūh laīā̃ sarvāhīā̃, māsā̃ khāṇīā̃.
Great swords were drawn, flesh-devouring.

ਤੀਰੀਂ ਛਹਿਬਰ ਲਾਈ, ਤੱਕ ਤੱਕ ਜੋਧਿਆਂ।

Tīrī̃ chhahibar lāī, takk takk jodhīā̃.
Arrows rained down, aimed carefully at warriors.

ਪਾਉਂ ਵਧਾਵਣ ਅੱਗੇ, ਧਾਵਣ ਸਾਹਮਣੇ।

Pāū̃ vadhāvaṇ aggē, dhāvaṇ sāhmaṇē.
Feet advanced forward, charging head-on.

ਸ਼ੀਹਾਂ ਵਾਂਗੂ ਬੁੱਕਣ, ਭਰੇ ਥੀ ਰੋਹ ਮੇਂ।

Shīhā̃ vā̃gū bukkaṇ, bharē thī roh mẽ.
They roared like lions, filled with fury.

ਦੇਵੇ ਕੂੰ ਸਿੰਘ ਘੇਰਣ, ਘੇਰਾ ਘੱਤ ਕੇ।

Devē kū̃ Singh ghēraṇ, ghērā ghat ke.
The Singhs encircled Deva tightly.

ਭਾਗ ਗਯਾ ਰਣ ਛੋਰ ਮੋਰ ਤੁਰਗ ਕੂ।

Bhāg gayā raṇ chhor mor turg kū̃.
He fled the battlefield, abandoning his horse.

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਲਲਕਾਰੇ ਫੜ ਲਓ ਜਾਇ ਨਾ।

Manī Singh lalkārē faṛ lo jāi nā.
Mani Singh shouted challengingly: “Do not let him escape!”

ਢਾਈ ਪਹਿਰ ਆ ਹੋਇਆ ਸੰਘਰ ਜੱਮ ਕੇ।

Ḍhāī pahir ā hoiā sanghar jam ke.

For two and a half pears (seven hours) the battle raged fiercely.

ਤੀਨ ਕੋਸ ਕਾ ਪੀਛਾ ਕੀਆ ਖਾਲਸੇ।

Tīn kos kā pīchhā kīā Khālsē.
The Khalsa pursued them for three kos (about nine kilometres).

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਬਲਿਹਾਰ ਰਾਖੀ ਪੈਜ ਗੁਰ।

Sevā Harī balihār rāk̲hī paij Gur.
Seva Hari says: the Guru preserved His honor.

ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਨ ਤਕਾਈ ਬਾਜਾਂ ਵਾਲਿਆ।

Terī sharaṇ takāī Bājã vāliā.
We seek Your refuge, O Falcon-bannered One.

ਦੋਹਰਾ।

ਢਾਈ ਜਾਮ ਭੇੜਾ ਭਯੋ, ਮਰਨ ਮਾਰਨਾ ਮੰਡ।

Ḍhāī jām bhēṛā bhayo, maran mārnā manḍ.
For two and a half jaam the clash of killing continued.

ਦੁਸ਼ਟ ਉਭੈ ਬਚ ਨਿਕਲ ਗਏ, ਚੂਹੜੂ ਦੇਵਾ ਘੰਡ।

Dushṭ ubhai bach nikal gae, Chūhaṛū Devā ghaṇḍ.
Both wicked ones barely escaped—Chuhar and Deva were broken.

ਤੀਨ ਕੋਸ ਗੁਰੂ ਚੱਕ ਥੀਂ, ਹੋਇਆ ਇਹ ਘਮਸਾਨ।

Tīn kos Gurū chakk thī̃, hoiā ih ghamasān.
This fierce battle occurred three kos from the Amritsar.

ਸਤ੍ਰਹ ਸੈ ਛਿਆਹਟ ਆਹਾ। ਮਧ ਵਿਸਾਖ ਪਹਿਚਾਨ।

Satrah sai chhiyāhaṭ āhā. Madh Visākh pahichān.
It was the year 1766 Bikrami, recognized in mid-Vaisakh.

ਕੁੰਡਲੀਆ।

ਦੇਵੇ ਪਾਪੀ ਦੁਸ਼ਟ ਕਾ, ਨੇਮ ਧਰਮ ਗਯੋ ਛੂਟ।

Devē pāpī dushṭ kā, nem dharam gayo chhūṭ.
Deva the sinner lost all discipline and Dharma.

ਕਾਈ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲਾਂਵਦਾ, ਗਈ ਹੀਏ ਕੀ ਫੂਟ।

Kāī mũh nahĩ lãvdā, gaī hīe kī fūṭ.
No one would face him; his inner courage was shattered.

ਗਈ ਹੀਏ ਕੀ ਫੂਟ, ਦੁਸ਼ਟ ਪਯਾ ਘਰ ਘਰ ਡੋਲੇ।

Gaī hīe kī fūṭ, dushṭ payā ghar ghar ḍolē.
His heart broken, the wicked one wandered from house to house.

ਮਾਰਿਆ ਗੁਰ ਰਾਮ ਦਾਸ ਕਾ, ਹੈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਬੋਲੇ।

Māriā Gur Rām Dās kā, hai koī hor koī bolē.
Struck down by Guru Ram Das, who else could save him?

ਕਹੇ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਭੱਟ, ਕਾਲਾ ਮੂੰਹ ਸਾਰੇ ਹੋਇਆ।

Kahē Sevā Singh Bhaṭṭ, kālā mũh sārē hoiā.
Seva Singh Bhatt says: all his face turned black with disgrace.

ਮਰਿਆ ਕੁਮੌਤੇ ਨੀਚ, ਬੀਜ ਸੀ ਜੈਸਾ ਬੋਇਆ।

Mariā kumautē nīch, bīj sī jaisā boiā.

The lowly offender died wretchedly, reaping exactly what he had sown.

ਦੋਹਰਾ।

ਹੋਏ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਥੀ, ਬੀਚ ਜੁੱਧ ਮਹਿ ਆਇ।
Hoe Singh shahīd thī, bīch juddh mahi āi.
The Singhs attained martyrdom amid the battle.

ਨਿਕਟ ਰਾਮਸਰ ਤਾਲ ਕੈ, ਚੰਡੀ ਭੇਟ ਕਰਾਇ।
Nikat Rāmsar tāl kai, Chaṇḍī bheṭ karāi.
Near the Ramsar tank, were offered to Chandi.

ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਸਾਰੈ ਭਈ, ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਤਵ ਆਨ।
Jai jai kār sārē bhaī, Singhān kī tav ān.
Victory cries resounded everywhere—such was the glory of the Singhs.

ਕਾਈ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਚੁਕਦਾ, ਦੋਖੀ ਦੁਸ਼ਟ ਪਛਾਨ।
Kāī sir nahī̃ chukdā, dokhī dushṭ pachhān.
No one raises their head—the guilty wicked stand exposed.

ਚੌਪਈ।

ਕਛੁਕ ਕਾਲ ਬੀਤਯੋ ਇਮ ਆਈ। ਤੇਜ ਸਿੰਘਨ ਭਯੋ ਦੂਨ ਸਵਾਈ।
Kachhuk kāl bītyo im āī. Tej Singhān bhayo dūn savāī.
After some time passed thus, the valor of the Singhs doubled.

ਲੀ ਸੀਰੰਦ ਖਾਲਸੇ ਮਾਰ। ਮਰਯੋ ਬਜੀਰਾ ਹੋਇ ਖੁਆਰ।
Lī sīrand Khālsē mār. Maryo Bajīrā hoi khuār.

The Khalsa seized the vast Sirhind Sarkar* region by force;
Wazir Khan died disgraced.

'ਗੁਰ ਦੋਖੀ ਸਗ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤ ਪਾਏ।' ਚੁਨ ਚੁਨ ਕੇ ਦੋਖੀ ਸਬ ਮਾਰੇ।

"Gur dokhī sag kī mrit pāē." Chun chun ke dokhī sab mārē.
"Every enemy of the Guru meets death"—one by one, the guilty were slain.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮਾਹਿ ਪੁਰਬ ਹੋਲੇ ਕਾ ਲਗਯੋ ਆਇ।

Sevā Harī Amritsar māhi purab Holē kā lagyo āi.
Seva Hari says: the festival of Hola arrived in Amritsar.

---

*In Mughal hierarchy there used to be around 10-12 Subas under Emperor. Each of these Subas were divided into Sarkars. The Sarkar of Sirhind was under Suba of Lahore. Subadar of Lahore Aslam Khan was in confrontation with Bhai Mani Singh who was heading Amritsar as told in above verses. Faujdar of Sirhind Wazir Khan was responsible for seizure of Anandpur and brutal killings of Guru's sons. Khalsa, therefore in retaliation captured whole Sirhind Sarkar from Sutlej in north till Yamuna in South as far as Saharanpur. Incidentally, Sardar Baj Singh, paternal first cousin of Bhai Mani Singh was first to sit on throne of Sarkar-e-Sirhind.
Sardar Ram Singh, real brother of Sardar Baj Singh started to rule historical city of Thanesar. So at that time much of Punjab was in this family's control, so Bhai Mani Singh was easily
able to defeat the invading armies of Subadar Lahore at Amritsar. But things changed later, as will be seen in next verses of Shaheed Bilas.

ਦੋਹਰਾ।

ਮਾਤਾਲ ਗੁਰ ਦਸਮੇਸ ਕਾ, ਮਾਮਾ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।

Mātāl Gur Dashmēs kā, Māmā Singh Kripāl.
Maternal kin of Guru Dashmesh, was gracious uncle (Mama) Kripal Singh.

ਆਯੋ ਗੈਲ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਦਿੱਲੀ ਥੀਂ ਉਸ ਕਾਲ।

Āyo gail Ajīt Singh, Dillī thī̃ us kāl.
Ajit Singh (adopted son of tenth Guru) came with him from Delhi at that time.

ਸੁਣ ਸੰਗਤ ਆਈ ਘਣੀ, ਦਰਸਨ ਕਰਨੇ ਹੇਤ।

Suṇ sangat āī ghaṇī, darsan karanē het.
Hearing this, a great congregation gathered to seek darshan.

ਰਾਮ ਕੌਰ ਥੀਂ ਆਦਿ ਲੈ, ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਯੋਂ ਜੇਤ।

Rām Kor thī̃ ādi lai, dūrõ neṛiyõ jet.
Beginning with Ram Kor, people came from far and near.

ਸਿਰਖੰਡੀ ਛੰਡ।

ਮਾਮੂ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਪਾਲ, ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਕਾ।

Māmū Singh Kripāl, Gurū Dashmesh kā.
Mama Singh Kripal, kin of Guru Dashmesh.

ਕਰੇ ਬਾਰਤਾ ਗੈਲ, ਸਿੰਘਨ ਸਿਆਨਿਆਂ।

Karē bārtā gail, Singhān siāṇiā̃.
He spoke matters together with the wise Singhs.

ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ, ਲਵੇ ਬਹਾਲਿਆ।

Sāhib Singh Ajīt, lave bahāliā.
Honorable Ajit Singh was sat besides.

ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਸਤਿਕਾਰ, ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ।

Karan Singh satikār, dohã̄ dhirã̄ dā.
Singhs showed respect to both sides.

ਦੀਆ ਸਰਬ ਅਹਿਵਾਲ, ਜੋ ਥੀ ਲਖਿਆ।

Dīā sarab ahivāl, jo thī lakhyā.
He gave a full account of whatever had been observed.

ਕਰੋ ਨ ਕਭੀ ਵਿਸਾਹ, ਸਿੰਘੋ ਤੁਰਕ ਦਾ।

Karo na kabhī visāh, Singhō Turk dā.
“Never place trust in the Turks, O Singhs.”

ਦਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ, ਹੁਣ ਹੈ ਦੇਸ ਕੀ।

Dashā bahut kharāb, huṇ hai des kī.
The condition of the land is now extremely dire.

ਨਿਕਲ ਗਈ ਸੀਰੰਦ, ਹੱਥੋਂ ਖਾਲਸੇ।

Nikal gaī sīrand, hathȭ Khālsē.
Sirhind Sarkar has slipped from the hands of the Khalsa.

ਤੁਰਕ ਰਹਿਆ ਝਖ ਮਾਰ, ਪਾਛੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ।

Turk rahiā jhakh mār, pāchhē Singhã̄ de.
The Turks rage vainly, chasing after the Singhs.

ਅਸੀਂ ਦੁਰਾਡੇ ਬੈਠੇ, ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਮੇਂ।

Asī̃ durāḍē baiṭhē, Dillī shahar mẽ.
We are sitting far away, in the city of Delhi.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਅਰਦਾਸ, ਦੋਵੇਂ ਵਕਤ ਇਹ :

Sevā Harī ardās, dovẽ vakat ih:
Seva Hari offers this prayer at both times:

'ਰਾਮ ਦਾਸ ਗੁਰ ਆਪ, ਅੰਗ ਸੰਗ ਤੁਸਾਂ ਕੀ'।

"Rām Dās Gur āp, ang sang tusã kī."
"May Guru Ram Das Himself remain with you, all the time"

ਦੋਹਰਾ।

ਲੈ ਆਗਿਆ ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਥੀਂ, ਦੋਵੇਂ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ।

Lai āgiā Gur darbār thī̃, dovẽ Singh sujān.
Taking leave from the Guru's court, the two wise Singhs departed.

ਦਈ ਬਿਦਾਇਗੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੂੰ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬੁਧਿਮਾਨ।

Daī bidāigī inhã kū̃, Manī Singh budhimān.
Mani Singh, the wise, formally bid them farewell.

ਕਥਾ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤਿ ਹੋਤ ਹੈ, ਬੁੰਗੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ।

Kathā nitāprati hot hai, Bungē Srī Akāl.
Daily discourse continued at the Akal Bunga.

ਕਛੁਕ ਕਾਲ ਇਮ ਬੀਤਯੋ, ਸੁਣੋ ਅਗਲਾ ਹਾਲ।

Kachhuk kāl im bītyo, suṇo aglā hāl.
Some time passed thus—now hear the next account.

ਚੌਪਈ।

ਬੀਤੇ ਬਹੁਤ ਬਰਖ ਇਮ ਆਈ। ਸਿੰਘ ਦੇਸ ਮਹਿ ਰਹਿਯੋ ਨਹਿ ਕਾਈ।

Bītē bahut barakh im āī. Singh des mahi rahiyo nahī kāī.
Many years passed thus; no Singhs remained in the land.

ਮੁਨਸੀ ਔਰ ਮੁਸੱਦੀ ਸਬ। ਛੋਰ ਸੁਧਾ ਸਰ ਗਏ ਸੀ ਤਬ।

Munsī aur musaddī sab. Chhor Sudhā Sar gaē sī tab.
All clerks and officials had then left Amritsar Darbar.

ਗਯੋ ਖਾਲਸਾ ਖਿੰਡ ਪੁੰਡ ਸਾਰਾ। ਜੋ ਅੜਿਆ ਸੋ ਗਯਾ ਸੀ ਮਾਰਾ।

Gayo Khālsā khind puṇḍ sārā. Jo aṛiā so gayo sī mārā.
The Khalsa was completely scattered; whoever resisted was slain.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਮੈਂ ਅਉਗਨਹਾਰਾ। ਢਹਿ ਪਇਆ ਪ੍ਰਭ ! ਤਉ ਦਰਬਾਰਾ।

Sevā Harī maĩ auganhārā. Ḍhahi paiā Prabh! tau darbārā.
Seva Hari says: I am full of faults—O Lord, Your court has fallen into ruin.

ਦੋਹਰਾ।

ਨਾਮੀ ਗ੍ਰਾਮੀ ਸਿੱਖ ਸਭ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਲਿਜਾਇ।

Nāmī grāmī Sikh sabh, Dillī vikhē lijāi.
All prominent Sikhs were taken to Delhi.

ਦੁਸ਼ਟ ਚੁਗੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੂੰ, ਦੀਯਾ ਕਤਲ ਕਰਾਇ।

Dushṭ chugattē inhã kũ, dīā qatl karāi.
The wicked informers had them executed.

ਬੰਦੇ ਪਾਛੇ ਖਸ਼ਟ ਸਾਲ, ਪੰਥ ਭਯੋ ਦੂੰਹ ਥਾਇ।

Bandē pāchhē khashṭ sāl, Panth bhayo dũh thāi.
After Banda, for six years the Panth was split in two.

ਬਲ ਘਟਿਯੋ ਇਮ ਖਾਲਸੇ, ਪੰਗਤ ਦੋਇ ਬਨਾਇ।

Bal ghaṭiyo im Khālsē, pangat doi banāi.
Thus the strength of the Khalsa declined, forming two factions.

ਸਿਰਖੰਡੀ ਛੰਦ।

ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਮਹੰਤ, ਖੇਮ ਜੋ ਕਰਨੀਆ।

Amar Singh mahant, khem jo karanīā.
Amar Singh the mahant, who belonged to Khemkaran village.

ਲਯਾ ਚਲਾਇ ਏਸ, ਆਪਨਾ ਪੰਥ ਸੀ।

Layā chalāi es, āpnā panth sī.
He set in motion his own separate sect.

ਸਿੱਖਨ ਥੀਂ ਪੁਜਵਾਇ, ਪੈਰ ਆਪਨੈ।

Sikhan thī̃ pujvāi, pair āpnai.
He made Sikhs worship and bow at his own feet.

ਬੈਠਾ ਗੱਦੀ ਲਾਇ, ਸੰਗਤ ਬੀਚ ਮੈਂ।

Baiṭhā gaddī lāi, sangat bīch maī̃.
He sat upon a throne among the congregation.

ਨੀਲਾ ਬੰਦ ਕਰਾਇਆ, ਅੰਬਰ ਪਹਿਨਣਾ।

Nīlā band karāiā, ambar pahiṇṇā.
He preached to stop wearing ordained blue attire of Khalsa.

ਸੂਹਾ ਅੰਗ ਲਗਾਇਆ, ਏਹਦੇ ਸੇਵਕਾਂ।

Sūhā ang lagāiā, ehdē sēvakā̃.
His followers adorned themselves in red.

ਮਾਸ ਮੱਛੀ ਨਹਿ ਖਾਣ, ਬਣ ਗਏ ਵੈਸ਼ਨੋ।

Māṣ machhī nahī khāṇ, ban gaē Vaishno.
They renounced meat and fish, becoming Vaishnav-like.

ਪਯਾ ਵਿਖਾਂਧ ਸੀ ਆਣ, ਮਧ ਇਮ ਖਾਲਸੇ।

Payā vikhānd sī āṇ, madh im Khālsē.
Thus discord arose within the Khalsa.

ਮਾਤ ਸੁੰਦਰੀ ਲਿਖਾ, ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਇਹ।

Māt Sundarī likhā, soch vichār ih.
Mata Sundari wrote after thoughtful consideration.

ਦੋਹਾਂ ਦੱਲਾਂ ਦਾ ਮੇਲ, ਕਰਨ ਕਰਾਨ ਲਈ।

Dohã dallã dā mēl, karan karān laī.
To bring unity between the two factions.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਸੀ ਪਾਤੀ, ਬਾਚੀ ਖੋਲ ਕੇ।

Sevā Harī sī pātī, bāchī khol ke.
Seva Hari opened and read the letter.

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਮੁਕਾਏ ਝਗੜਾ, ਦੋਹਾਂ ਕਾ।

Manī Singh mukāē jhagaṛā, dohã kā.
It was written that Mani Singh should resolve the dispute of both sides.

ਦੋਹਰਾ।

ਅਮਰ ਸਿੰਘੀਏ ਆਖਦੇ, 'ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ

Amar Singhīē ākhde, "Dasam Gurū jī āp
The followers of Amar Singh said: "The Tenth Guru himself

ਬੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਗਿਆਰਮਾਂ, ਗੁਰੂ ਗਏ ਸੀ ਥਾਪ।

Bandā Sāhib ko giārhamã̄, Gurū gaē sī thāp.”
appointed Banda Sahib as the eleventh Guru.”

ਅਕਾਲ ਪੂਰਖੀਆਂ ਇਉਂ ਕਹਿਆ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਫਰਮਾਨ।

Akāl Pūrkhīã̄ iũ kahiā, Srī Satgur farmān.
But the Akal Purakhis declared thus—this is the command of the True Guru:

'ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਥ ਗੁਰ ਮਾਨੀਯੇ, ਤਾਰੈ ਸਕਲ ਕੁਲਾਨ'।

“Granth Panth Gur mānīē, tārē sakal kulān.”
“Accept the Granth and the Panth as Guru; they shall liberate all lineages.”

ਚੌਪਈ।

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜਬ ਦੇਖਯੋ ਆਈ। ਝਗੜਾ ਬਹੁਤ ਵਧਤ ਹੈ ਜਾਈ।

Manī Singh jab dekhyo āī. Jhagaṛā bahut vadhat hai jāī.
When Mani Singh saw this, the conflict had grown severe.

ਤਬ ਤਿਨ ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਸਮਝਾਇ। ਪਤੀਆ ਲਿਖ ਦੀ ਤਾਲ ਸੁਟਾਇ।

Tab tin donõ ko samjhai. Patiã̄ likh dī tāl suṭāi.
He counselled both sides and placed two letters in sacred sarovar.

ਜਿਸ ਕੀ ਤਰੈ ਉਹ ਜਾਨੋ ਸਾਚਾ। ਡੂਬੇ ਜਹਿ ਕੀ ਉਹ ਜਾਨੋ ਕਾਚਾ।

Jis kī tarai uh jāno sāchā. Ḍūbē jahi kī uh jāno kāchā.
He said : "Whoever floats is true; whoever sinks is false."

ਡੂਬ ਗਈ ਬੰਦਈਅਨ ਕੇਰੀ। ਤਰੀ ਨਿਹੰਗਨ ਕੀ ਸਬ ਹੇਰੀ।

Ḍūb gaī Bandaiyan kerī. Tarī Nihangan kī sab herī.
The Bandai faction sank; of Nihangs emerged afloat.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਕਰੈ ਅਰਦਾਸ : 'ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਦਾਸ'।

Sevā Harī karai ardās: "He Satgur maī terā dās."
Seva Hari prays: "O True Guru, I am Your servant."

ਦੋਹਰਾ।

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜਬ ਦੇਖਯੋ, ਝਗੜਾ ਮੁਕਦਾ ਨਾਹਿ।

Manī Singh jab dekhyo, jhagaṛā mukdā nāhi.
When Mani Singh saw the dispute would not end,

ਗੈਲ ਲਾਹੌਰਾ ਸਿੰਘ ਲੈ, ਕੀਤੀ ਇਹ ਸਲਾਹਿ।

Gail Lāhaurā Singh lai, kītī ih salāh.
He took Lahora Singh with him and did this counsel.

ਦੰਹ ਤਰਫਾਂ ਦੇ ਮੱਲ ਲੈ, ਦੇਈਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘੁਲਾਇ।

Daha̅ tarafā̅ de mall lai, dēīē inhā̅ ghulāi.
Let wrestlers from both sides be brought to compete.

ਜੇਹੜਾ ਢਹਿ ਜੈ ਮੰਨ ਲਏ ਹਾਰ ਆਪਣੀ ਆਇ।

Jehṛā ḍhahi jai mann laē hār āpnī āi.
Whichever one falls must accept his defeat.

ਚੌਪਈ।

ਇਹੋ ਫੈਸਲਾ ਮੰਨਿਆ ਸਾਰੇ। ਨਿਕਲੇ ਮੱਲ ਆ ਬੀਚ ਅਖਾਰੇ।

Iho faislā manniā sārē. Niklē mall ā bīch akhāṛē.
All accepted this decision; the wrestlers entered the arena.

ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਬੰਦਈ ਜਾਨ। ਮੇਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਪਛਾਨ।

Sangat Singh Bandaī jān. Mehrī Singh Nihang pachhān.
Sangat Singh was known as Bandai; Mehri Singh recognized as a Nihang.

ਝੰਡੇ ਬੁੰਗੇ ਦੇ ਆ ਪਾਸ। ਲੱਗਾ ਘੋਲ ਹੋਣ ਸੀ ਖਾਸ।

Jhaṇḍē bungē dē ā pās. Laggā ghol hōṇ sī khās.
Near the Akal Bunga and flag, the special contest began.

ਗਏ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੀਏ ਜੀਤ। ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਵਧੀ ਪਰਤੀਤ।

Gaē Akāl Purkhīē jīt. Sevā Harī vadhī partīt.
The Akal-Purkhiye side was victorious; Seva Hari's faith increased.

ਦੋਹਰਾ।

ਝਟ ਕਰ ਝਟਕਾ ਸੂਰ ਕਾ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਮੰਗਵਾਇ।

Jhaṭ kar jhaṭkā sūr kā, Manī Singh mangvāi.
Mani Singh immediately called for the sacrificial meat of boar.

ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਥੀਂ ਆਦਿ ਲੈ, ਬੰਦਈਅਨ ਦੀਯੋ ਛਕਾਇ।

Sangat Singh thī̃ ādi lai, Bandaīan dīyo chhakāi.
Beginning with Sangat Singh, the Bandais were made to partake.

ਲਾਇ ਤਨਖਾਹ ਬਖਸ਼ੇ ਸਭੀ, ਨੀਲੰਬਰ ਪਹਿਨਾਇ।

Lāi tankhāh bakhshē sabhī, nīlamber pahnāi.
All were reinstated into Khalsa and blue garments bestowed.

ਭਰਮ ਭੇਦ ਸਬ ਮਿਟ ਗਯੋ, ਭਈ ਏਕਤਾ ਆਇ।

Bharam bhēd sab miṭ gayō, bhaī ēktā āi.
All doubts and divisions vanished; unity was achieved.

ਸਿਰਖੰਡੀ ਛੰਦ।

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨਿਰਭਉ, ਤੇ ਨਿਰਵੈਰ ਸੀ।

Manī Singh nirbhau, tē nirvair sī.
Mani Singh was fearless and without enmity.

ਪੰਥ ਬੀਚ ਸਤਿਕਾਰ, ਤਾਂਹੀਯੋਂ ਏਸ ਕਾ।

Panth bīch satikār, tā̃hīyõ es kā.
Thus he was respected throughout the Panth.

ਮਾਤ ਸੁੰਦਰੀ ਤਾਂਹੀਯੋਂ, ਲਿਖਿਆ ਏਸ ਕੂੰ।

Māt Sundarī tā̃hīyõ, likhiā es kū̃.
For this reason Mata Sundari wrote to him.

ਜਥੇਦਾਰ ਬਨਾਯਾ, ਮਿਲ ਕੇ ਖਾਲਸੇ।

Jathedār banāiā, mil ke Khālsē.
Together the Khalsa appointed him Jathedar.

ਲਿਖ ਕਰ ਪਾਤੀ ਭੇਜੀ, ਦਿੱਲੀ ਮਾਤ ਕੂੰ।

Likh kar pātī bhējī, Dillī māt kū̃.
A letter was written and sent to Mata in Delhi.

ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ, ਹੋ ਗਈ ਏਕਤਾ।

Satgur kē prasād, hō gaī ēktā.
By the Guru's grace, unity was restored.

ਤੁਰਕ ਰਹਿਆ ਝਖ ਮਾਰ, ਬੀਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ।

Turk rahiā jhakh mār, bīch Punjab dē.
The Turks are vainly searching for Singhs in Punjab.

ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜਹੇ ਬੀਰ, ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ।

Tārā Singh jahē bīr, shahīdī pā gaē.
Warriors like Tara Singh attained martyrdom.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਅਰਦਾਸ, ਦੋਵੇਂ ਵਕਤ ਇਹ।

Sevā Harī ardās, dōvẽ vakt ih.
Seva Hari prays this at both times of day.

ਕਰੋ ਰਛਿਆ ਰਿਆਇਤ, ਜਹਿ ਤਹਿ ਖਾਲਸਾ।

Karō rachhiā riyāyat, jahi tahi Khālsā.
Protect the people wherever the Khalsa abides.

ਦੋਹਰਾ।

ਕਛੁਕ ਕਾਲ ਇਮ ਬੀਤਯੋ, ਬਾਦ ਏਕਤਾ ਆਇ।

Kachhuk kāl im bītyō, bād ēktā āi.
After some time passed, unity prevailed.

ਦਿੱਲੀ ਮਹਿ ਇੱਕ ਕਲ ਉਠੀ, ਸੁਣੋ ਗਾਥ ਅਬ ਤਾਹਿ।

Dillī mahi ik kal uṭhī, suṇō gāth ab tāhi.
In Delhi a new disturbance arose—now hear that tale.

ਬੇ-ਨਵਾ ਇਕ ਫਕੀਰ ਸੀ, ਮਰਯੋ ਆਪਣੀ ਆਇ।

Bē-navā ik fakīr sī, maryō āpṇī āi.
A destitute fakir died naturally.

ਤਿਸ ਮੈਂ ਸਾਹਿਬ ਅਜੀਤ ਕੋ, ਤੁਰਕ ਪਕੜਨਾ ਚਾਇ।

Tis maĩ Sāhib Ajīt kō, Turk pakṛnā chāi.
Using this, the Turks sought to seize Sahib Ajit.

ਚੌਪਈ।

ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈਂ ਇਹ ਸੁਨ ਪਾਈ। ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾਈ।

Amritsar maĩ ih sun pāī. Singh Ajīt shahīdī pāī.
This news was heard in Amritsar: Singh Ajit had attained martyrdom.

ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ। ਗੈਲ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਕਾ ਪਿਆਰ।

Sāhib Singh gur rishṭedār. Gai l Ajīt Singh jis kā piār.
Sahib Singh, a relative of the Guru, dearly loved Ajit Singh.

ਸਾਠ ਬਲੀ ਸਿੰਘਨ ਕੇ ਸਾਥ। ਹੋਯੋ ਸ਼ਹੀਦ ਰਖ ਸਾਂਵੇਂ ਮਾਥ।

Sāṭh balī singhan kē sāth. Hoyō shahīd rakh sãvẽ māth.
Along with sixty brave Singhs, he was martyred, keeping his head held high.

ਸਬ ਸਿੰਘਨ ਲੜ ਦੀਏ ਪ੍ਰਾਨ। ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਸੁਣਯੋ ਇਮ ਕਾਨ।

Sab singhan laṛ dīē prāṇ. Manī Singh suṇyō im kān.
All the Singhs fought and gave their lives; Mani Singh heard this with his own ears.

ਮਾਤਾ ਗੈਲ ਹਠੀ ਸਿੰਘ ਲੈ ਕੇ। ਗਈ ਨਿਕਲ ਇਹ ਮੁਖ ਥੀਂ ਕਹਿ ਕੇ।

Mātā gai l Haṭhī Singh lai kē. Gaī nikal ih mukh thĩ kahi kē.

The mother departed, taking Hathi Singh with her, declaring this aloud.

ਨਾਸ ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਕਾ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਕਤਿ ਅਕਾਲ ਇਨੈ ਕੀ ਖੋਵੈ।

Nās turk rāj kā hōvē. Shakat Akāl inai kī khōvē.
May the Turk rule be destroyed; may Akal Power strip them of strength.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਥੀ ਮਾਤ ਅਲਾਇਆ। ਇਨ ਕਾ ਨਾਸ ਹੋਣ ਤੇ ਆਇਆ।

Sevā Harī thī māt alāiā. In kā nās hōṇ tē āiā.
Thus spoke the mother, says Seva Hari; their destruction had begun.

ਦੋਹਰਾ।

ਚਾਰੋਂ ਦਿਸ ਇਮ ਪੰਥ ਤੇ, ਗਈ ਸੀ ਬਿਪਤਾ ਛਾਇ।

Chārõ dis im panth tē, gaī sī biptā chhāi.
From all directions calamity descended upon the Panth.

ਸਿੰਘ ਪਹਾੜੀਂ ਚੜ੍ਹ ਗਏ, ਓਟ ਅਕਾਲ ਤਕਾਇ।

Singh pahāṛ̃ī chaṛh gaē, ōṭ Akāl takāi.
The Singhs climbed into the hills, seeking refuge in Akaal.

ਦੋ ਵੇਲੇ ਅਰਦਾਸ ਇਹ, ਹੋਵੇ ਤਖਤ ਅਕਾਲ।

Dō vēlē ardās ih, hōvē Takhat Akāl.
At both times of day, this prayer arose at Akaal Takht.

ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਸਰਬਤ ਦਾ, ਰਿਆਇਤ ਪੰਥ ਦੇ ਨਾਲ।

Bhalā hōvē sarbat dā, riyāyat panth dē nāl.
May there be welfare for all, and protection for the Panth.

ਸੋਰਠ।

ਇਮ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬੀਰ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ।
Im Manī Singh bīr, Srī Har Mandar Sāhib maĩ.
Thus Mani Singh, the warrior, at Sri Harmandir Sahib,

ਦੇ ਸਿੰਘਨ ਕੂੰ ਧੀਰ, ਬਿਤੈ ਕਛੂ ਬਰਖ ਜਬ।
Dē singhan kũ dhīr, bitai kachhū barakh jab.
Gave courage to the Singhs as some years passed.

ਦੋਹਰਾ।

ਆਯੂ ਨੱਬੇ ਬਰਖ ਕੀ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੀ ਆਹਿ।
Āyū nabbē barakh kī, Manī Singh kī āhī.
Mani Singh had reached ninety years of age.

ਮਿਲ ਕਰ ਸਿੰਘਨ ਸਿਆਣਿਆਂ, ਕੀਤੀ ਇਹ ਸਲਾਹਿ।
Mil kar singhan siyāṇiã̃, kītī ih salāh.
Together with wise Singhs, this counsel was made.

ਕਾਲ ਸਬਹਨ ਕੇ ਸੀਸ ਪੈ, ਬਚਯੋ ਨ ਇਸ ਥੀਂ ਕਾਇ।
Kāl sabhan kē sīs pai, bachyō na is thĩ kāi.
Death stands over all; none escape it.

ਜੋ ਉਪਜਯੋ ਇਸ ਧਰਨਿ ਪੈ, ਲੀਨੋ ਕਾਲ ਚਬਾਇ।
Jō upajyō is dharaṇi pai, līnō kāl chabāi.
Whoever is born on this earth is eventually consumed by death.

ਚੌਪਈ।

ਕਰ ਮਸਲਤ ਚਲ ਲਵਪੁਰ ਆਏ। ਸਿੰਘ ਸੁਬੇਗ ਲੀਯਾ ਗੈਲ ਰਲਾਏ।

Kar maslat chal Lavpur āē. Singh Subēg līā gai l ralāē.
After consultation, they came to Lahore, taking Singh Subeg along.

ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਥੀਂ ਆਦਿਕ ਔਰ। ਨਾਮੀ ਸਿੱਖ ਜੇ ਰਹਿਤ ਲਾਹੌਰ।

Sūrat Singh thī̃ ādik aur. Nāmī sikh jē rahit Lāhaur.
Along with Surat Singh and other renowned Sikhs of Lahore.

ਰਾਹੀ ਇਨ ਕੇ ਸੂਬੇ ਤਾਈ। ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਇਮ ਬਾਤ ਅਲਾਈ।

Rāhī in kē sūbē tāī. Manī Singh im bāt alāī.
On the way to the Subedar, Mani Singh spoke thus.

ਮੇਲਾ ਦੀਪਮਾਲ ਕਾ ਆਯੋ। ਚਾਹਤ ਖਾਲਸਾ ਉਸੇ ਲਗਾਯੋ।

Mēlā Dīpmāl kā āyō. Chāhat Khālsā usē lagāyō.
The festival of Diwali had arrived; the Khalsa wished to hold it.

ਕੋਲੋਂ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਹੀ। ਜੁਮੇਵਾਰੀ ਹਮ ਪਰ ਰਹੀ।

Kōlõ Sūrat Singh jī kahī. Jumēvārī ham par rahī.
Surat Singh said, “The responsibility rests upon us.”

ਝਗੜਾ ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਨਾਹੀ। ਮੇਲਾ ਕਰ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਜਾਹੀ।

Jhagaṛā kōī hōvē nāhī. Mēlā kar vāpas muṛ jāhī.
There should be no conflict; after the fair we shall return.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਜੇਜੀਆ ਲੈਨਾ। ਸੂਬੇ ਦਾ ਸੀ ਆਖਰ ਕਹਿਨਾ।

Sevā Harī jējīā lainā. Sūbē dā sī ākhir kahinā.
The final word of the Subedar was he will take Jaziya tax for it, says Seva Hari.

ਦੋਹਰਾ।

ਦੇਣਾ ਮੇਲੇ ਬਾਦ੍ਹ ਕਰ, ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੁੜ ਆਇ।

Dēṇā mēlē bādh kar, Amritsar muṛ āi.
After fixing tax for fair, he returned again to Amritsar.

ਲਿਖ ਪਤਿਯਾ ਮਨੀ ਸਿੰਘ, ਦੀ ਸਿੰਘਨ ਪਹੁੰਚਾਇ।

Likh patiyā Manī Singh, dī singhan pahunchāi.
Mani Singh wrote letters and had them delivered to the Singhs.

ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਦਾਰ ਹਿਤ, ਹੋਇਆ ਖਾਲਸਾ ਤਯਾਰ।

Amritsar dīdār hit, hōiā Khālsā tayār.
For the sake of darshan at Amritsar, the Khalsa became ready.

ਓਧਰ ਦੋਖੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ, ਕਰਨ ਦੁਸ਼ਟ ਇਹ ਕਾਰ।

Ōdhar dōkhī dēsh dē, karan dusht ih kār.
Meanwhile, the traitors of the land committed this wicked act.

ਚੌਪਈ।

ਦੇਸ ਧਰੋਹੀ ਮਿਲ ਕਰ ਸਾਰੇ। ਕਰਨ ਮੁਖਬਰੀ ਸਿੰਘਨ ਬਾਰੇ।

Dēs dharōhī mil kar sārē. Karan mukhbarī singhan bārē.
All the traitors gathered together and informed against the Singhs.

ਹਰਿ ਨਿਰੰਜਨ ਕਰਮਾ ਛੀਨਾ। ਗਾਬਾ ਗਿੱਲ ਔ ਦੁਸ਼ਟ ਨਗੀਨਾ।

Har Niranjan karmā chhīnā. Gābā Gill au dusht Nagīnā.
Hari Niranjan, Karma Chhina, Gaba Gill, and the wicked Nagina.

ਰਾਮੂ ਲੱਖੂ ਸਾਹਿਬ ਰਾਇ। ਇਤ ਆਦਿਕ ਦੋਖੀ ਸਬ ਆਇ।

Rāmū Lakkhū Sāhib Rāi. It ādik dōkhī sab āi.
Ramu, Lakkhu, Sahib Rai—such traitors all came together.

ਸੂਬੇ ਤਾਈ ਬਹਿ ਸਮਝਾਇਆ। ਪੁਰਬ ਸਿੰਘਨ ਕਾ ਜੋ ਇਹ ਆਇਆ।

Sūbē tāī̃ bahi samjhāiā. Purb singhan kā jō ih āiā.
They sat with the Subedar and explained about the gathering of the Singhs.

ਪਕੜੋ ਮਾਰੋ ਇਨ ਕੇ ਤਾਈ। ਮੁਕ ਰੇੜਕਾ ਨਿਤ ਦਾ ਜਾਈ।

Pakaṛō mārō in kē tāī̃. Muk reṛkā nit dā jāī.
“Seize and kill them,” they said, “so this daily conflict ends.”

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਜਿਸ ਰਾਖੇ ਆਪ। 'ਗੁਰ ਮੇਰੇ ਕਾ ਬਡ ਪਰਤਾਪ'।

Sēvā Harī jis rākhe āp. ‘Gur mērē kā baḍ partāp’.
Says Seva Hari: whom the Guru protects Himself—great is my Guru’s power.

ਦੋਹਰਾ।

ਲਵਪੁਰੀ ਦਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ, ਲਿਖ ਭੇਜੀ ਅਰਦਾਸ।

Lavpurī diā̃ sikhā̃ nē, likh bhējī ardās.
The Sikhs of Lahore sent a written supplication.

ਲੈ ਹਲਕਾਰਾ ਆਇਆ, ਚੱਕ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਪਾਸ।

Lai halkārā āiā, chakk Manī Singh pās.
A courier came swiftly to Mani Singh at Amritsar.

ਪਾਤੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਨੀ ਸਿੰਘ, ਮਨ ਮੈਂ ਕੀਆ ਬੀਚਾਰ।

Pātī paṛh kē Manī Singh, man maĩ kīā bīchār.
After reading the letter, Mani Singh reflected in his mind.

ਰਾਖਾ ਜਿਸ ਦਾ ਆਪ ਹੋਇ। ਕੌਨ ਉਸ ਮਾਰਨ ਹਾਰ।

Rākhā jis dā āp hōi. Kaun us māran hār.
Whom God Himself protects—who can destroy him?

ਚੌਪਈ।

ਨੀਤੀ ਸਮਝ ਤੁਰਕ ਕੀ ਲਈ। ਲਿਖ ਪਾਤੀਆਂ ਸਿੱਖਨ ਦਈ।

Nītī samajh turak kī laī. Likh pātīã sikhan daī.
Understanding the Turk's strategy, he wrote letters to the Sikhs.

ਕਲਗੀਧਰ ਇਮ ਮੁਖ ਥੀਂ ਕਹਯੋ। ਹਮ ਕੋ ਬੀਚ ਖਾਲਸੇ ਲਹਯੋ।

Kalgīdhar im mukh thĩ kahyō. Ham kō bīch Khālsē lahyō.
Kalgidhar spoke thus: "I have found myself among the Khalsa."

ਤਾਹੀਯੋ ਕਹਯੋ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ। ਖਾਲਸੇ ਮੈਂ ਹਉਂ ਕਰੋ ਨਿਵਾਸ।

Tāhīyō kahyō rūp hai khās. Khālsē maĩ haũ karō nivās.
Therefore he said Khalsa is his special form, he dwells within the Khalsa.

ਇਸ ਲਈ ਹਮ ਨੈ ਦਰਸ਼ਨ ਹੇਤ। ਰਚਿਓ ਪੁਰਬ ਦੀਵਾਲੀ ਕੇਤ।

Is laī ham nai darshan hēt. Rachyō purb Dīvālī kēt.
Thus, for darshan, I arranged the festival of Diwali.

ਨਹੀਂ ਅਕਾਲ ਕੋ ਇਹ ਹੈ ਭਾਵੈ। ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਨ ਖਾਲਸਾ ਆਵੈ।

Nahĩ Akāl kō ih hai bhāvai. Darshan dēn Khālsā āvai.

This does not please the Timeless One—that the Khalsa comes for darshan.

ਕਛੁਕ ਸਮਾਂ ਅਬ ਹੋਰ ਲਗੈਗਾ। ਪਾਪ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਧਰਮ ਜਗੈਗਾ।

Kachhuk samã ab hōr lagēgā. Pāp nāsh hō dharam jagēgā.
It will take some more time; sin will be destroyed and Dharma will rise.

ਹੈ ਕਰਤਾਰ ਕੋ ਇਮ ਹੀ ਭਾਨਾ। ਰਾਜ ਖਾਲਸਾ ਕਰੈ ਮਹਾਨਾ।

Hai Kartār kō im hī bhānā. Rāj Khālsā karai mahānā.
This is the will of the Creator: the Khalsa shall establish its sovereignty.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬੀਰ। ਇਮ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਹੈ ਧੀਰ।

Sēvā Harī Manī Singh bīr. Im singhan kō hai dhīr.
Says Seva Hari: brave Mani Singh thus gave courage to the Singhs.

ਦੋਹਰਾ।

ਸਮਾਂ ਸਮਾਂ ਸਮਰਥ ਹੈ, ਸਮਾਂ ਸਭੀ ਤੇ ਆਇ।

Samã samã samrath hai, samã sabhī te āi.
Time itself is all-powerful; time comes upon everyone.

ਪੀਰ ਪੈਗੰਬਰ ਅਉਲੀਏ, ਬਚਯੋ ਨ ਇਸ ਥੀਂ ਕਾਇ।

Pīr paigambar aulīe, bachyo na is thī̃ kāi.
Neither saints, prophets, nor holy men escaped it.

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਸਮ ਜਗਤ ਮੇਂ, ਦੂਸਰ ਹੋਆ ਨ ਕੋਇ।

Manī Singh sam jagat mẽ, dūsar hoā na koi.
In the world, none other was like Mani Singh.

ਖਾਤਰ ਪਰਉਪਕਾਰ ਜਹਿ, ਪ੍ਰਾਨ ਦੀਏ ਹੈ ਖੋਇ।

Khātar par-upkār jahi, prāṇ dīe hai khoi.
For the sake of selfless service, he gave up his life.

ਚੌਪਈ।

ਪੁਰਬ ਦੀਵਾਲੀ ਕਾ ਜਬ ਆਯੋ। ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਯੋ।

Purab Dīvālī kā jab āyo. Manī Singh dīvān sajāyo.
When the Diwali festival arrived, Mani Singh arranged the Guru's court.

ਨੇੜ ਤੇੜ ਥੀ ਸੰਗਤ ਆਵੈ। ਦਰਸਨ ਕਰ ਵਾਪਸ ਹੋ ਜਾਵੈ।

Neṛ teṛ thī̃ sangat āvai. darsan kar vāpas ho jāvai.
The congregation came from near and far, had darshan, and returned.

ਜੰਗੀ ਸਿੰਘ ਨਹਿ ਆਯੋ ਕਾਈ। ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀਏ ਬੰਦ ਕਰਾਈ।

Jangī Singh nahi āyo kāi. Manī Singh dīe band karāi.
No armed Singhs arrived; Mani Singh ordered restraint.

ਫੌਜਦਾਰ ਰਹਿਆ ਝਖ ਮਾਰ। ਆਯ ਸਿੰਘ ਨਹਿ ਕੋ ਦਰਬਾਰ।

Faujdār rahyā jhak mār. āy Singh nahi ko darbār.
The faujdar raged in frustration; no Singhs came to the Amritsar darbar.

ਪਾਇ ਭੋਗ ਦੇਗ ਵਰਤਾਈ। ਚੜ੍ਹਤਲ ਚੜ੍ਹੀ ਥੀ ਬਹੁਤ ਸਵਾਈ।

Pāi bhog deg vartāī. chaṛhtal chaṛhī thī bahut savāī.

Karah-prasad and langar were distributed; the spirit greatly rose.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਹੋਇਗੀ ਸੋਇ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੋ ਭਾਵੈ ਜੋਇ।

Sevā Harī hoīgī soi. Akāl Purakh ko bhāvai joi.
Seva Hari says: only that happens which pleases the Timeless One.

ਦੋਹਰਾ।

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਇਮ ਬੀਰ ਨੇ, ਮੇਲਾ ਦੀਯੋ ਲੰਘਾਇ।

Manī Singh im bīr ne, melā dīyo langhāi.
Thus the brave Mani Singh allowed the fair to pass.

ਲਿਖਿਆ ਸੂਬੇ ਖਾਨ ਕਾ, ਗਯਾ ਲਾਹੌਰੋਂ ਆਇ।

Likhiā Sūbe Khān kā, gayā Lāhaurõ āi.
A letter from the Suba Khan came from Lahore.

ਗੈਲ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਮਨੀ ਸਿੰਘ, ਕੀਤੀ ਇਹ ਬਿਚਾਰ।

Gail Singhã de Manī Singh, kītī ih bichār.
Mani Singh deliberated together with the Singhs.

ਨਿਗਹ ਖਾਨ ਕੀ ਅਸਾਂ ਤੇ, ਰਹਿਆ ਤੁਰਕ ਝਖ ਮਾਰ।

Nigah Khān kī asã te, rahyā Turk jhak mār.
The Turk kept a hostile watch over them, raging in frustration.

ਚੌਪਈ।

ਕਰ ਮਸਲਤ ਇਮ ਬਾਤ ਠਹਿਰਾਈ। ਸਿੰਘ ਭੂਪਤਿ ਕੋ ਭੇਜੇ ਭਾਈ।

Kar maslat im bāt ṭhahirāī. Singh Bhūpat ko bheje bhāī.

After consultation, this decision was fixed; Bhupat Singh was sent.

ਗੈਲ ਸਿੰਘ ਗੁਲਜਾਰਾ ਜਾਵੈ। ਹਮਰੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹੋ ਅਲਾਵੈ।

Gail Singh Guljārā jāvai. hamrī tarafõ iho alāvai.
Singh Guljar was to go with him and convey this from our side.

ਸੰਗਤ ਘਨੀ ਨਹੀਂ ਜੇ ਆਈ। ਚੜ੍ਹਤਲ ਹੋਈ ਬਹੁਤ ਸਵਾਈ।

Sangat ghanī nahi je āī. chaṛhtal hoī bahut savāī.
Though the congregation did not come in great numbers, still collection at Darbar was good.

ਇਸ ਤੇ ਕਾਜ ਸਉਰਦਾ ਨਾਹਿ। ਪੁਰਬ ਵਿਸਾਖੀ ਬਾਦ ਪਹੁੰਚਾਹਿ।

Is te kāj sauradā nāhi. purab Visākhī bād pahuṅchāhi.
But this will not resolve the fixed sum; will make it reach there after the Vaisakhi festival.

ਦਿਲ ਸੇ ਤਿਆਗੋ ਕੁਟਲਤਾਈ। ਜਾਲ ਤਾਨ ਲਾਈ ਜੋ ਫਾਹੀ।

Dil se tyāgo kuṭlatāī. jāl tān lāī jo phāhī.
Abandon deceit from the heart; the trap laid to kill Singhs.

ਜੇ ਕਰ ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਹੈ ਕਰਨਾ। ਪੈਸਾ ਅਸਾਂ ਕਹਾਂ ਤੇ ਭਰਨਾ।

Je kar isī tarã hai karnā. paisā asã kahã te bharnā.
If this is how it must be done, where will we obtain the money?

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਹੋਏ ਉਭੈ ਤਿਆਰ। ਭੂਪਤਿ ਸਿੰਘ ਔ ਸਿੰਘ ਗੁਲਜਾਰ।

Sevā Harī hoe ubhai taiyār. Bhūpat Singh au Singh Guljār.
Seva Hari says: both were made ready—Bhupat Singh and Singh Guljar.

ਦੋਹਰਾ।

ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰ ਫਤੇ ਕਹਿ, ਅਸ੍ਵ ਹੋਇ ਅਸਵਾਰ।

Kar ardās gur fate keh, asv hoi asvār.
After offering prayer and saying "Guru Fateh," they mounted their horses.

ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ ਲਾਹੌਰ ਮੈਂ, ਦੋਵੇਂ ਸਿੰਘ ਬਲਧਾਰ।

Pahuṅche jāi Lāhaur maĩ, dovẽ Singh baldhār.
Both powerful Singhs reached Lahore.

ਸਿੱਖ ਲਾਹੌਰੀ ਗੈਲ ਲੈ, ਗਏ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੋਲ।

Sikh Lāhaurī gail lai, gae sūbe de kol.
Taking the Lahore Sikhs with them, they went to the Suba.

ਦੱਸੀ ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾ, ਦੁਸ਼ਟ ਖਾਨ ਕੋ ਖੋਲ।

Dassī sārī vārtā, dusht Khān ko khol.
They fully revealed the entire matter to the wicked Khan.

ਚੌਪਈ।

ਕਰਨ ਬਾਤ ਜੋ ਤੁਮ ਨੇ ਆਖੀ। ਬਨੈ ਸੁਗਮ ਜੋ ਤਵ ਨ ਭਾਖੀ।

Karan bāt jo tum ne ākhī. banai sugam jo tav na bhākhī.
The matter you have spoken of will be easy, if you do this first.

ਹਮ ਤੋ ਮੇਲ ਆਪ ਸੇ ਚਹਿ ਹੈਂ। ਲੈਨ ਦੇਨ ਪਾਛੈ ਕਰ ਲਹਿ ਹੈਂ।

Ham to mel āp se chahi haĩ. lain den pāchhai kar lahi haĩ.
We desire reconciliation with you; financial matters can be settled later.

ਲਿਖ ਦੇਵੋ ਹਮ ਸਭ ਕੇ ਤਾਈ। ਗੈਲ ਖਾਲਸੇ ਮੇਲ ਰਖਾਈ।

Likh devo ham sabh ke tāī. gail Khālsē mel rakhāī.
Write to everyone on our behalf that you will keep harmony with the Khalsa.

ਕਸਮ ਕੁਰਾਨ ਤੁਮੈਂ ਸੱਚ ਕਹਿਹੌਂ। ਅਮਨ ਦੇਸ ਮਹਿ ਹਮ ਸਭ ਚਹਿਹੌਂ।

Kasam Qurān tumaī sach kahihõ. aman des mahi ham sabh chahihõ.
By oath on the Quran, I speak the truth; we all desire peace in the land.

ਇਮ ਬਾਤੈਂ ਮੀਠੀ ਉਨ ਕਹੀ। ਛੁਰੀ ਬਗਲ ਮੁਖ ਰਾਮ ਹੈ ਲਈ।

Im bātaī mīṭhī un kahī. chhurī bagal mukh rām hai laī.
He spoke sweet words, while hiding a knife under his arm.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਜਿਸ ਵਲ ਹੈ ਆਪ। ਲਗੈ ਉਨ੍ਹ ਨਹਿ ਦੁਖ ਸੰਤਾਪ।

Sevā Harī jis val hai āp. lagai unh nahi dukh santāp.
Seva Hari says: whom the Lord Himself protects, no suffering afflicts.

ਦੋਹਰਾ।

ਅਟਪਟ ਬਾਤੈਂ ਬਹੁ ਕਰੀ, ਸੂਬੇ ਸਿੰਘਨ ਸਾਥ।

Aṭpaṭ bātaī bahu karī, sūbe Singhān sāth.
The Suba spoke many evasive words to the Singhs.

ਸੱਦ ਕਾਜੀ ਤੌਬਾ ਕਰੀ, ਰੱਖ ਕੁਰਾਨ ਤੇ ਹਾਥ।

Sadd qāzī taubā karī, rakh Qurān te hāth.
He summoned the Qazi, repented, and placed his hand on the Quran.

ਸਾਂਪ ਬਿਖ ਕੋ ਨਹਿ ਤਜੇ, ਮਨੀਏ ਦੁਧ ਪੀਆਇ।

Sā̃p bikh ko nahi taje, Maniye dudh pīāi.
"A snake does not abandon its poison, even when fed milk", says Mani Singh

ਤੈਸੇ ਵੈਰੀ ਮਿਤ ਨਹਿ, ਲਾਖੋਂ ਕਸਮ ਉਠਾਇ।

Taise vairī mit nahi, lākhõ kasam uṭhāi.
Likewise, an enemy never becomes a friend, even after countless oaths.

ਚੌਪਈ।

ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘਨ ਤਾਈਂ। ਦਿਲ ਅਪਨੇ ਥੀਂ ਦੇ ਸਫਾਈ।

Khān Bahādur Singhān tāī̃. dil apne thī̃ de safāī.
Khan Bahadur addressed the Singhs and showed apparent sincerity.

ਖਸ਼ਟ ਚਾਰ ਦਿਨ ਦੀਏ ਲਿਖਾਇ। ਮੇਲਾ ਕਰੋ ਸੁਧਾ ਸਰ ਜਾਇ।

Khashṭ chār din dīe likhāi. melā karo Sudhā Sar jāi.
He issued written permission for six or four days to hold the fair at Amritsar.

ਇਮ ਲਿਖਾਇ ਸਿੰਘਨ ਜਬ ਲੀਆ। ਇਹ ਬੀਚਾਰ ਮਨ ਮਹਿ ਤਬ ਕੀਆ।

Im likhāi Singhān jab līā. ih bīchār man mahi tab kīā.
When the Singhs received this writing, they reflected deeply.

ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਕੇ ਇਨ ਥੀਂ ਗੈਲ। ਭੇਜ ਕਸਮ ਰਾਖੀ ਨਿਜ ਮੈਲ।

Dasam Gurū ke in thī̃ gail. bhej kasam rākhi nij mail.
These matters related to the Tenth Guru, yet oaths concealed inner deceit.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਜੋਇ। ਮੇਟਨ ਵਾਲਾ ਉਸ ਨਹਿ ਕੋਇ।

Sevā Harī hoṇī hai joi. meṭan vālā us nahi koi.
Seva Hari says: whatever is destined will occur; none can erase it.

ਦੋਹਰਾ।

ਦਸ ਹਜਾਰ ਦੇਣਾ ਕੀਆ, ਥੀ ਸਿੰਘਨ ਤਬ ਆਇ।

Das hajār denā kīā, thī Singhān tab āi.
Ten thousand were agreed to be paid then the Singhs arrived.

ਦਸ ਦਿਵਸ ਮੇਲਾ ਰਹੇ, ਲਯਾ ਸਿੰਘਨ ਲਿਖਵਾਇ।

Das divas melā rahe, layā Singhān likhvāi.
The fair was to last ten days, written and taken by the Singhs.

ਗੈਲ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਬਾਤ ਇਮ, ਲਈ ਖਾਨ ਨੇ ਠਾਨ।

Gail Singhā̃ de bāt im, laī Khān ne ṭhān.
With the Singhs present, the Khan apparently settled this matter.

ਮੇਲ ਓਪਰਾ ਦੁਸ਼ਟ ਕਾ, ਰੱਖ ਕਰ ਬੀਚ ਕੁਰਾਨ।

Mel oprā dusht kā, rakh kar bīch Qurān.
The wicked one kept his pledge outwardly, placing it upon the Quran.

ਚੌਪਈ।

ਹੋਈ ਬਾਤ ਉਭੈ ਹਟ ਆਏ। ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਫਤੇ ਗਜਾਏ।

Hoī bāt ubhai haṭ āe. Srī Vāhigurū fate gajāe.
The matter concluded and both sides withdrew, proclaiming "Sri Waheguru Fateh."

ਕੁਦਾਇ ਤੁਰੰਗ ਨਿਮਖ ਨਹੀ ਠਹਿਰੇ। ਆਂਖੈਂ ਗਹਿਰੀ ਚੜ੍ਹੇ ਮੁਛਹਿਰੇ।

Kudāi turaṅg nimakh nahī ṭhahire. ākhaĩ gahrī chaṛhe muchhairē.
The horses leapt without pause; eyes were deep and moustaches raised.

ਭਰੀ ਕਚਹਿਰੀ ਸਬ ਨੇ ਹੇਰਾ। ਬਡ ਹੌਂਸਲਾ ਸਿੰਘਾਂ ਕੇਰਾ।

Bharī kachhairī sab ne herā. baḍ haunslā Singhān kerā.
All observed in the packed court of Lahore; that Singhs' courage was immense.

ਇਹ ਮੁੱਕਨ ਕੇ ਬੀਚ ਨ ਐ ਹੈਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਜੀਤ ਦੇਸ ਸਭ ਲੈ ਹੈਂ।

Ih mukkan ke bīch na ai haĩ. ik din jīt des sab lai haĩ.
Suba said, "They are not going to end; one day they shall claim victory over whole land."

ਇਨ ਕੇ ਸਾਥ ਬਣੀ ਹੀ ਰਹੈ। ਨੀਤੀ ਇਹੋ ਅਸਾਂ ਕੋ ਕਹੈ।

In ke sāth banī hī rahai. nītī iho asã ko kahai.
"Maintain alliance with them—this is the policy advised to us."

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਗੈਲ ਅਹਿਲਕਾਰ। ਸੂਬੇ ਕਰੀ ਖਾਸ ਵੀਚਾਰ।

Sevā Harī gail ahilkār. Sūbe karī khās vīchār.
Seva Hari says: with his officials, the Suba deliberated deeply.

ਦੋਹਰਾ।

ਦੋਵੇਂ ਦੀਰਘ ਸੂਰਮੇ, ਪਹੁੰਚੇ ਪੁਰ ਰਾਮ ਦਾਸ।

Dovẽ dīragh sūrme, pahuṅche pur Rām Dās.
Both tall warriors reached the city of Ram Das.

ਸਕਲ ਸੁਣਾਈ ਬਾਰਤਾ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੈ ਪਾਸ।

Sakal suṇāī bārtā, Manī Singh kai pās.
They narrated the entire matter to Mani Singh.

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨਿਰਭਉ ਸੀ, ਭੈ ਨਾ ਮਨ ਮਹਿ ਕਾਇ।

Manī Singh nirbhau sī, bhai na man mahi kāi.
Mani Singh was fearless; no fear entered his mind.

ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੈ ਸੇਵਾ ਕਰੈ, ਹੀਏ ਹਰਖ ਬਢਾਇ।

Bāṇī paṛhai sevā karai, hīe harakh baḍhāi.
He recited Gurbani, performed seva, and increased joy in his heart.

ਚੌਪਈ।

ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਆਲਸ ਕੋ ਤਿਆਗੈ। ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਨਿਸ ਰਹਿੰਦੀ ਜਾਗੈ।

Sevā kare ālas ko tyāgai. savā pahir nis rahindī jāgai.
He served, renounced laziness, and stayed awake deep into the night.

ਕਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਜਪੈ ਜਪੁ ਜਾਪੁ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਾ ਬਢ ਪ੍ਰਤਾਪ।

Kar ishnān japai jap jap. Gurbāṇī kā baḍ pratāp.
After bathing, he recited Jap and Jaap; the power of Gurbani is immense.

ਸਾਜ ਦੁਮਾਲਾ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰੈ। ਨੀਲੰਬਰ ਗਜ ਸਵਾ ਕੱਛਹਿਰੈ।

Sāj dumālā shastar pahirai. nīlambar gaj savā kachhairai.
He adorned a turban and weapons, blue attire, and full kachhera.

ਪਕੜ ਦੁਤਾਰਾ ਗਾਵੈ ਬਾਣੀ। ਆਸਾ ਵਾਰ ਸੁਖਾਂ ਦੀ ਖਾਣੀ।

Pakaṛ dutārā gāvai bāṇī. Āsā vār sukhā̃ dī khāṇī.
Holding the rabab, he sang Gurbani; Asa di Var, the mine of bliss.

ਤੀਜੇ ਪਹਿਰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇਗ। ਜਗ ਮੇਂ ਚਲੇ ਦੇਗ ਔ ਤੇਗ।

Tīje pahir shahīdī deg. jag mẽ chale deg au teg.
At the third pehar, the Shaheedi deg was served; Deg and Teg rule in the world.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਕੀ ਕਰਨੀ। ਏਕ ਜਿਹਵਾ ਸੇ ਜਾਇ ਨ ਬਰਨੀ।

Sevā Harī Singh kī karnī. ek jihvā se jāi na barnī.
Seva Hari says: the deeds of Singh cannot be described by a single tongue.

ਦੋਹਰਾ।

ਪੰਚ ਮਾਸ ਕਾ ਸਮਾ ਇਮ, ਬੀਤ ਗਯੋ ਥੀ ਆਹਿ।

Panch mās kā samā im, bīt gayo thī āhi.
Thus a period of five months passed.

ਪੁਰਬ ਵਿਸਾਖੀ ਕਾ ਲਗਯੋ, ਚੱਕ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਾਹਿ।

Purab Visākhī kā lagyo, chakk Gurū ke māhi.
The festival of Vaisakhi arrived within Amritsar.

ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਯੋਂ ਸੰਗਤਾਂ, ਕਰਨ ਲਈ ਦੀਦਾਰ।

Dūrõ neṛiyõ sangatā̃, karan laī dīdār.
Congregations came from far and near to have darshan.

ਜੰਗੀ ਸਿੰਘ ਨਹਿ ਕੋ ਆਯੋ, ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਦਰਬਾਰ।

Jangī Singh nahi ko āyo, Gurū Rām Dās darbār.
No armed Singhs came to the court of Guru Ram Das.

ਚੌਪਈ।

ਸੂਹੀਏ ਪਹਿਲੋਂ ਖਬਰ ਪੁਚਾਈ। ਸੂਬੇ ਕੀ ਸਬ ਦੇਖ ਖੁਟਾਈ।

Sūhīe pahilõ khabar puchāī. Sūbe kī sab dekh khuṭāī.
Spies first delivered the news; seeing Suba's all deceptions.

ਲੱਖੂ ਭੇਜਿਆ ਓਸ ਵਜੀਰ। ਤੀਰਥ ਰਾਮ ਸੁਧਾ ਸਰ ਤੀਰ।

Lakhū bhejiā os vajīr. Tīrath Rām Sudhā Sar tīr.
Lakhu was sent as minister, to Ram tirath, Sudha Sar.

ਦੋਖੀ ਦੁਸ਼ਟ ਜਿਸੀ ਮਨ। ਤੁਰਕ ਫੌਜ ਲੈ ਆਯੋ ਗੈਲ।

Dokhī dusht jisī man. Turk fauj lai āyo gail.
With a wicked and treacherous intent, he came along with the Turk army.

ਕਾਰਣ ਇਸੀ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀਏ ਬੰਦ ਕਰਾਏ।

Kāraṇ isī Singh nahi āe. Manī Singh dīe band karāe.
For this reason, the Singhs did not come; Mani Singh ordered restraint.

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਇਮ ਕਹਯੋ ਅਲਾਈ। ਹਮਰਾ ਸਮਾਂ ਪਹੁੰਚਯੋ ਆਈ।

Bhāī Sāhib im kahyo alāī. Hamrā samã pahuṅchyo āī.
Bhai Mani Singh Sahib declared thus: his final time has arrived.

ਧਰਮ ਹੇਤ ਹਮ ਦੇਹੈਂ ਪ੍ਰਾਨ। ਨਹੀਂ ਤੁਰਕ ਕੀ ਮਾਨੈ ਕਾਨ।

Dharam het ham dehaĩ prān. Nahi Turk kī mānai kān.
For Dharma I shall give my life; I do not heed the Turks.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਗਾਥ ਇਹ ਭਈ। ਲੱਖੂ ਦੁਸ਼ਟ ਇਤ ਆਯੋ ਨਹੀਂ।

Sevā Harī gāth ih bhaī. Lakhū dusht it āyo nahi.
Seva Hari says: this tale unfolded thus; the wicked Lakhu did not come here.

ਦੋਹਰਾ।

ਚੰਡਾਲ ਚੌਕੜੀ ਰਲ ਸਭੀ, ਕਾਜੀ ਗੈਲ ਰਲਾਇ।

Chaṇḍāl chaukaṛī ral sabhī, Qāzī gail ralāi.
The low and wicked group gathered together, joined by the Qazi.

ਪਾਸ ਖਾਨ ਦੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਕਹਿੰਦੇ ਇਹ ਸਮਝਾਇ।

Pās Khān de pahuṅch ke, kahinde ih samjhāi.
They went to the Khan and spoke, trying to persuade him.

'ਸੱਪ ਬੁਕਲ ਮਹਿ ਪਲ ਰਹਯਾ, ਸਿੰਘਨ ਕਾ ਸਰਦਾਰ।

"Sapp bukal mahi pal rahyā, Singhān kā sardār."
"A snake has been nurtured in your bosom—the leader of the Singhs.

ਬੈਠੇ ਤੁਸੀਂ ਅਵੇਸਲੇ, ਨਹੀਂ ਤੁਸਾਂ ਕੂੰ ਸਾਰ।

Baithe tusĩ avesle, nahi tusã kũ sār.
You sit unconcerned, unaware of the danger."

ਚੌਪਈ।

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੋ ਸਮਝੋ ਐਸ। ਸੱਯਦ ਹੈ ਤੁਰਕਨ ਮੈ ਜੈਸ।

Manī Singh ko samjho ais. Sayyad hai Turkan maī jais.
Understand Mani Singh among Singhs, as Sayyids are among Turks.

ਜਥੇਦਾਰ ਇਹ ਸਿੰਘਨ ਕੇਰਾ। ਹਮ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਹੈ ਹੇਰਾ।

Jathedār ih Singhān kerā. Ham ne kaī vār hai herā.
He is the Jathedar of the Singhs; we have observed him many times.

ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਕਾ ਇਹੋ ਪੁਜਾਰੀ। ਮਾਨੈ ਇਸ ਕੋ ਖ਼ਲਕਤ ਸਾਰੀ।

Har Mandar kā iho pujārī. Mānai is ko khalqat sārī.
He is the priest of the Harimandir; whole world respects him.

ਦੀਰਘ ਆਯੂ ਇਸ ਕੀ ਆਹੀ। ਕਾਰਣ ਇਸੀ ਇਜ਼ਤ ਬਹੁ ਪਾਹੀ।

Dīragh āyū is kī āhī. Kāraṇ isī izzat bahu pāhī.
He has a long life, and therefore received great honor throughout life.

ਬਾਹਰੋਂ ਚਲ ਕਰ ਜੋ ਸਿੱਖ ਆਵੈਂ। ਪਹਿਲੋਂ ਇਸ ਕੋ ਫਤੇ ਬੁਲਾਵੈਂ !

Bāharõ chal kar jo Sikh āvaī. Pahilõ is ko Fateh bulāvaī!
The Sikhs who come from outside first salute him with "Fateh!"

ਖੁਲ ਜਬੀ ਸੇ ਤੁਮ ਨੇ ਦਈ। ਅਤਿ ਸਿੱਖੜਿਆਂ ਬਹੁਤੀ ਚਈ।

Khul jabī se tum ne daī. Ati Sikẖṛiā̃ bahutī chaī.
Since you have given some liberty, Sikh confidence has greatly increased.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਇਮ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਆਇ। ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆ ਭਖਾਇ।

Sevā Harī im dushtā̃ āi. Khān Bahādur diā bhakhāi.

Seva Hari says: thus the wicked spoke, inciting Khan Bahadur.

ਦੋਹਰਾ।

ਚੜ੍ਹੀ ਫੌਜ ਤੁਰਕਾਨ ਕੀ, ਮਾਰੋ ਮਾਰ ਪੁਕਾਰ।
Chaṛhī fauj Turkān kī, māro mār pukār.
The Turk army advanced, shouting cries of "kill, kill."

ਪਹੁੰਚ ਚੌਂਤਰਫ਼ੀਂ ਘੇਰਿਆ, ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਦਰਬਾਰ।
Pahuṅch chauntarphī̃ gheriyā, Gurū Rām Dās darbār.
Reaching there, they surrounded the court of Guru Ram Das from all sides.

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਥੀਂ ਆਦ ਲੈ, ਨਾਮੀ ਨਾਮੀ ਬੀਰ।
Manī Singh thī̃ ād lai, nāmī nāmī bīr.
Beginning with Mani Singh, the renowned warriors were seized.

ਫੜ ਲੈ ਗਏ ਲਾਹੌਰ ਮੈ, ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਤੀਰ।
Faṛ lai gae Lāhaur maĩ, Khān Bahādur tīr.
They were taken to Lahore, toward Khan Bahadur.

ਚੌਪਈ।

ਜਿਤਕ ਸਿੰਘ ਸੀ ਪੁਰ ਰਾਮਦਾਸ। ਰਹਿੰਦੇ ਚੱਕ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਪਾਸ।
Jitak Singh sī pur Rām Dās. Rahinde chakk Manī Singh pās.
All the Singhs who were in the city of Ram Das stayed near Mani Singh.

ਲਿਆਏ ਪਕੜ ਸਭਨ ਕੇ ਤਾਈ। ਬਾਲ ਬਿਰਧ ਨਹਿ ਛੋੜਿਯੋ ਕਾਈ।

Liāe pakaṛ sabhan ke tāī. Bāl biradh nahi chhoṛiyo kāī.
They were all arrested; neither child nor elder was spared.

ਪੁਨ ਸਬ ਲੂਟ ਲੀਆ ਥੀ ਡੇਰਾ। ਅਪਨਾ ਨਹੀ ਬੇਗਾਨਾ ਹੇਰਾ।

Pun sab lūṭ līā thī ḍerā. Apnā nahī begānā herā.
Then the entire camp was looted, without regard for kin or stranger.

ਨੇੜ ਤੇੜਿਯੋਂ ਸਬ ਫੜ ਆਂਦੇ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਕੈ ਜੋ ਅਖਵਾਂਦੇ।

Neṛ teṛiyõ sab faṛ ãde. Sikh Gurū kai jo akhavãde.
From near and far, all who called themselves Sikhs of the Guru were seized.

ਬੰਦੀ ਖਾਨੇ ਬੰਦ ਕਰਾਇ। ਸੂਬੇ ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਆਇ।

Bandī khāne band karāi. Sūbe Khān Bahādur āi.
They were locked in the prison by Suba Khan Bahadur.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਥੀ ਹਾਹਾਕਾਰ। ਮੱਚ ਗਈ ਬੀਚ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ।

Sevā Harī thī hāhākār. Mach gaī bīch sāre sansār.
Seva Hari says: a great outcry arose throughout the world.

ਦੋਹਰਾ।

ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਥੀਂ ਆਦਿ ਸਿੱਖ, ਜਿਤਕ ਪੰਜਾਬੇ ਮਾਹਿ।

Sukhā Singh thĩ ād Sikh, jitak Punjābe māhi.
Sukha Singh and other Sikhs, all across in Punjab,

ਛੋਰ ਗਏ ਸਬ ਦੇਸ ਕੋ, ਪੁਰ ਜੈ ਤਰਫ ਸਿਧਾਹਿ।

Chhoṛ gae sab des ko, pur jai taraf sidhāhi.
left their lands and went towards Jaipur.

ਬੰਦੀ ਖਾਨੇ ਮਨੀ ਸਿੰਘ, ਕਥਾ ਸੁਣਾਵੈ ਨਿੱਤ।

Bandī khāne Manī Singh, kathā suṇāvai nit.
In prison, Mani Singh gave sacred discourses daily.

ਹੋਣੀ ਵਰਤੈ ਸਬਸ ਪੈ, ਕੋਇ ਨਹਿ ਇਸ ਕਾ ਮਿੱਤ।

Hoṇī vartai sabas pai, koi nahi is kā mit.
Destiny unfolds over all; none is its friend.

ਚੌਪਈ।

ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਲਾਇ ਕਚਹਿਰੀ। ਮੰਦ ਮੱਤ ਦੁਸ਼ਟ ਅਤਿ ਜਹਰੀ।

Khān Bahādur lāi kachhairī. Mand matt dusht ati jaharī.
Khan Bahadur (Zakariya Khan) convened the court, evil-minded and exceedingly poisonous.

ਰਈਅਤ ਦੁਖੀਆ ਇਸ ਸੇ ਸਾਰੀ। ਜ਼ਾਲਮ ਅਸਲਮ ਖਾਂ ਸੇ ਭਾਰੀ।

Raīyat dukhiā is se sārī. Zālim Aslam Khã̄ se bhārī.
All the populace suffered under him; he was harsher than Aslam Khan.

ਬੰਦੀ ਖਾਨੇ ਭੇਜ ਹਕਾਰਾ। ਜਥਾ ਬੁਲਾਯੋ ਸਿੱਖਨ ਸਾਰਾ।

Bandī khāne bhej hakārā. Jathā bulāyo Sikhan sārā.
Summons was sent to the prison, calling all the Sikh groups.

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੀ ਦਿਸ ਤਬ ਹੇਰ। ਕਹੀ ਮੁੱਖੋਂ 'ਕਿਉਂ ਲਾਈ ਦੇਰ ?'

Manī Singh kī dis tab her. Kahī mukhõ "kiũ lāī der?"
Looking toward Mani Singh, he said aloud, "Why have you delayed?"

ਸਬੀ ਖਾਲਸਾ ਥਾਰੈ ਡੇਰੈ। ਆਵੈ ਆਥਣ ਸੰਝ ਸਵੇਰੈ।

Sabī Khālsā thārai ḍerai. Āvai āthaṇ sanjh saverai.
"All the Khalsa camps at your Harimandir— you let them come evening and morning."

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਦੇ ਉਨ ਪਕੜਾਈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮਤ ਤੇਰੀ ਆਈ।

Sevā Harī de un pakaṛāī. Nahĩ tã shāmat terī āī.
Seva Hari says: Zakariya Khan asked Mani Singh to help seize the Khalsa Singhs coming to Amritsar.

ਦੋਹਰਾ।

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤਬ ਇਮ ਕਹਿਯੋ : 'ਸੁਣੋ ਬਹਾਦਰ ਖਾਨ !

Manī Singh tab im kahiyo: "suṇo Bahādur Khān!"
Then Mani Singh spoke thus: "Listen, Bahadur Khan!

ਨਿਸ ਦਿਨ ਬੋਲੋਂ ਝੂਠ ਤਉ, ਖਾ ਕੇ ਕਸਮ ਕੁਰਾਨ।

Nis din bolõ jhūṭh tau, khā ke kasam Qurān.
You daily speak lie, even after swearing on the Quran,

ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਖਾਨ ਜੀ ! ਨਹਿ ਸਿੰਘਨ ਕਾ ਕਾਮ।

Jhūṭh bolṇā Khān jī! nahi Singhān kā kām.
Lying, O Khan, is not the way of the Singhs.

ਕੱਟ ਜਾਏ ਅੰਗ ਅੰਗ ਭੀ, ਦੇਣਾ ਦਗ਼ਾ ਹਰਾਮ'।

Kaṭṭ jāe ang ang bhī, denā daghā harām."
Even if limb by limb is cut away, betrayal is forbidden among Singhs."

ਚੌਪਈ।

ਭਰੀ ਕਚਹਿਰੀ ਤੁਰਕਨ ਮਾਹਿ। ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤਬ ਕਹਿਆ ਅਲਾਇ :

Bharī kachhairī Turkan māhi. Manī Singh tab kahiā alāi:
The court was filled with Turks; Mani Singh then declared:

'ਝੂਠ ਬੋਲ ਤਉ ਦਗ਼ਾ ਕਮਾਵੋ। ਨਹਿ ਕਰਣੀ ਤੇ ਤੁਮ ਪਛਤਾਵੋ'।

"Jhūṭh bol tau daghā kamāvo. nahi karṇī te tum pachhtāvo."
"If you speak lies, you commit treachery; you never regret your bad deeds."

ਗੈਲੋ ਕਹਿਆ ਤਬ ਸਿੰਘ ਗੁਲਜਾਰ : 'ਨਹਿ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਹੈ ਇਹ ਕਾਰ।

Gailo kahiā tab Singh Guljār: "nahi Singhān kī hai ih kār."
Then Singh Guljar also spoke: "This is not the conduct of the Singhs.

ਖਲ ਸਿੰਘ ਕੀ ਲਹਿ ਜੇ ਪੂਠੀ। ਤਉ ਭੀ ਕਰੈ ਬਾਤ ਨਹਿ ਝੂਠੀ'।

Khal Singh kī lah je pūṭhī. tau bhī karai bāt nahi jhūṭhī."
Even if a Singh's skin is flayed, he still does not speak lies."

ਭੂਪਤ ਸਿੰਘ ਕਰ ਆਖੈ ਗਹਿਰੀ। ਬੋਲਯੋ ਸਾਹਵੇਂ ਬੀਚ ਕਚਹਿਰੀ।

Bhūpat Singh kar ākhai gahrī. bolyo sāhvẽ bīch kachhairī.
Bhupat Singh deepened his eyes, declaring openly in the court.

'ਸੁਣੋ ਖਾਨ ! ਇਹ ਰਾਜ ਨ ਰਹਿਸੀ। ਕੋਟ ਪਾਪ ਕਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਢਹਿਸੀ।

"Suṇo Khān! ih rāj na rahisī. koṭ pāp kā ik din ḍhahisī.
"Listen, Khan! This rule will not last; the fortress of sin will one day collapse.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਇਹੋ ਅਰਦਾਸ। ਦੁਸ਼ਟ ਰਾਜ ਕਾ ਹੋਵੈ ਨਾਸ'।

Sevā Harī iho ardās. dusht rāj kā hovai nās."

Seva Hari says: this is the prayer—that the tyrannical rule be destroyed."

ਦੋਹਰਾ।

ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚੈਨ ਸਿੰਘ, ਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਬਲਵਾਨ।

Muhkam Singh te Chain Singh, Kīrat Singh balvān.
Muhkam Singh, Chain Singh, and Kirt Singh the strong,

ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਅਉਲੀਆ, ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਕਾਨ।

Ālam Singh, Singh Aulīā, Sangat Singh Singh kān.
Alam Singh, Singh Aulia, Sangat Singh Singh Kan,

ਇਤ ਆਦਿਕ ਸਬ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ, ਗੈਲ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੋਇ।

It ādik sab mukhī Sikh, gail Manī Singh joi.
These and other leading Sikhs stood together with Mani Singh.

ਕਸ਼ਟ ਦੀਯੇ ਬਹੁ ਖਾਨ ਨੇ, ਕਥਨ ਬੀਚ ਨਹਿ ਕੋਇ।

Kasht dīe bahu Khān ne, kathan bīch nahi koi.
Khan inflicted immense torture, beyond words to describe.

ਚੌਪਈ।

ਹਾੜ੍ਹ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮ ਥਿਤ ਆਹੀ। ਸਤ੍ਰਹ ਸੈ ਇਕਾਨਮੈਂ ਮਾਹੀ।

Hāṛh sudī pancham thit āhī. satrah sai ikānamaī māhī.
It was the fifth lunar day of Harh, in the year 1721.

ਜਾਇ ਨਿਖਾਸ ਚੌਂਕ ਕੇ ਬੀਚ। ਸੂਬੇ ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਨੀਚ।

Jāi nikhās chonk ke bīch. Sūbe Khān Bahādur nīch.

They were taken out to the public square called Nakhaas Chowk; by vile Suba Khan Bahadur.

ਪਹਿਲੋਂ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੇ ਤਾਈ। ਕਾਜੀ ਫ਼ਤਵਾ ਦੀਯੋ ਸੁਣਾਈ।

Pahilõ Manī Singh ke tāī. Qāzī fatvā dīyo suṇāī.
First, against Mani Singh, the Qazi pronounced the decree.

ਤਸੇ ਗੈਲ ਜਲਾਦੈ ਆਇ। ਬੰਦ ਬੰਦ ਦੀਯੇ ਜੁਦਾ ਕਰਾਇ।

Tase gail jalādai āi. band band dīe judā karāi.
Then executioners came, severing him joint by joint.

ਪੀਛੇ ਸਿੰਘ ਗੁਲਜਾਰੇ ਕੇਰੀ। ਪੁੱਠੀ ਖੱਲ ਲਾਹੀ ਬਿਨ ਦੇਰੀ।

Pīchhe Singh Guljāre kerī. puṭṭhī khal lāhī bin derī.
After that, Singh Guljar's skin was stripped off without delay.

ਭੂਪਤ ਸਿੰਘ ਕੀ ਆਂਖ ਕਢਾਇ। ਫੇਰ ਚਰਖੜੀ ਦੀਯੋ ਚਢਾਇ।

Bhūpat Singh kī ãkh kaḍhāi. pher charkhaṛī dīyo chaṛhāi.
Bhupat Singh's eyes were gouged out, then he was placed on the wheel.

ਜਹਾਂ ਭਯੋ ਇਹ ਸਾਕਾ ਭਾਰੀ। ਖ਼ਲਕਤ ਦੇਖਣ ਆਈ ਸਾਰੀ।

Jahã bhayo ih sākā bhārī. khalqat dekhṇ āī sārī.
Where this great massacre occurred, all the people came to witness it.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਜਿਤਕ ਸਿੰਘ ਔਰ। ਕਰੈ ਸ਼ਹੀਦ ਦੁਸ਼ਟ ਤਿਹ ਠੌਰ।

Sevā Harī jitak Singh aur. karai shahīd dusht tih ṭhaur.
Seva Hari says: there and then, many Singhs attained martyrdom, defeating the wicked.

ਦੋਹਰਾ।

ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਦੁਸ਼ਟ ਨੇ, ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗੁਰ ਤਾਲ।

Khān Bahādur dusht ne, Amritsar Gur tāl.
The wicked Khan Bahadur filled the Guru's sacred pool at Amritsar

ਮਿੱਟੀ ਸਾਥ ਭਰਾਯੋ, ਲਿੱਦ ਚਮ ਹੱਡ ਡਾਲ।

Miṭṭī sāth bharāyo, litt cham haḍḍ ḍāl.
with earth, filth, hides, skins, and bones.

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕੀ ਗਾਥ ਜਿਮ, ਲਿਖੀ ਸੁਣੀ ਥੀ ਆਇ।

Manī Singh kī gāth jim, likhī suṇī thī āi.
As the story of Mani Singh was written and heard,

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਇਸ ਭੱਟ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸਭੋ ਸੁਣਾਇ।

Sevā Harī is bhaṭṭ ne dittī sabho suṇāi.
Seva Hari, this Bhatt, narrated it all.

ਚੌਪਈ।

ਸਿੰਘ ਸੰਗਰਾਮ ਬੀਰ ਇਕ ਭਯੋ। ਪੋਤਾ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕਾ ਅਯੋ।

Singh Sangrām bīr ik bhayo. potā Manī Singh kā ayo.
A warrior named Singh Sangram arose, the grandson of Mani Singh.

ਤਿਸ ਕੇ ਪਾਂਚ ਸੁਤ ਅਗਾਰੀ। ਜਿਨ ਮੇਂ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਬਲਕਾਰੀ।

Tis ke pãch sut agārī. jin mẽ Sangat Singh balkārī.
He had five valiant sons, among whom Sangat Singh was mighty.

ਸਕਲ ਪਰਵਾਰ ਮੇਲ ਇਨ ਸਾਰਾ। ਗੈਲ ਇਨੋਂ ਕੈ ਪਿਤਾ ਹਮਾਰਾ।

Sakal parvār mel in sārā. gail inõ kai pitā hamārā.
The entire family gathered together, along with them was my father (Bhatt Sewa Singh's father).

ਦੇਸ ਮਾਲਵੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਈ। ਗੈਲ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਈ ਬਨਾਈ।

Des Mālve pahuṅche jāi. gail Ajīt Singh laī banāi.
He reached the Malwa region, and became friends with Ajit Singh Ladwa.

ਕਛੁ ਚਿਰ ਰਹੇ ਲਾਡਵੇ ਬੀਚ। ਏਕ ਗਾਮ ਰਾਜੇ ਤਿਹ ਦੀਚ।

Kachhuk chir rahe Lāḍve bīch. ek gām rājē tih dīch.
For sometime he stayed at Ladwa; the ruler (Ajit Singh Ladwa) granted a village there.

ਹਮਰੋ ਕਾਮ ਵਧਾਈਆਂ ਲੈਨਾ। ਫਿਰ ਤੁਰ ਕੇ ਜਸ ਇਨ ਕਾ ਕਹਿਨਾ।

Hamro kām vadhāīā̃ lainā. phir tur ke jas in kā kahinā.
The duty of us Bhatts is to take donations from them and move around to sing their praises.

ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਭਾਦਸੋਂ ਮਾਹਿ। ਕਛੁਕ ਕਾਲ ਬਿਤਾਯੋ ਤਾਹਿ।

Sevā Harī Bhādasõ māhi. kachhuk kāl bitāyo tāhi.
Seva Hari says: during the month of Bhadon, some time passed there.

ਦੋਹਰਾ।

ਸ਼ਹੀਦ ਬਿਲਾਸ ਪੋਥੀ ਸ਼ੁਰੂ, ਕਰੀ ਲਾਡਵੇ ਮਾਹਿ।

Shahīd Bilās pothī shurū, karī Lāḍve māhi.
The book *Shaheed Bilas* was begun at Ladwa.

ਪਾਯੋ ਭੋਗ ਆ ਭਾਦਸੋਂ, ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਆਹਿ।

Pāyo bhog ā Bhādasõ, Gur kirpā te āhi.
It was completed in the month of Bhadon, by the Guru's grace.

ਕੋਲੋਫ਼ਨ / ਨਕਲ ਬਿਓਰਾ

ਸ਼ਹੀਦ ਬਿਲਾਸ ਪੋਥੀ ਕੀ ਨਕਲ ਭੱਟਖਸ਼ਰੀ ਸੇ ਕਾਰਤਕ ਵਦੀ ਏਕਮ

Shahīd Bilās pothī kī nakal Bhaṭṭkhashrī se Kārtik vadī ekam
This copy of *Shaheed Bilas* was made from the Bhattkhashri manuscript on the first dark day of Kartik.

ਸਾਲ ੧੯੨੭ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਕੌ ਗੁਰਮੁਖੀ ਮੇਂ ਕੀ। ਨਕਲ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਛੱਜੂ

Sāl 1927 Bikramī ko Gurmukhī mẽ kī. Nakal karne vālā Chhajjū
In the year 1927 Bikrami, rendered into Gurmukhi; the copyist was Chhajju

ਸਿੰਘ ਭੱਟ, ਭਾਦਸੋਂ ਨਿਵਾਸੀ, ਪਰਗਨਾ ਥਾਨੇਸਰ।

Singh Bhaṭṭ, Bhādasõ nivāsī, parganā Thānesar.
Singh Bhatt, resident of Bhadaso, pargana Thanesar.

ਸਮਾਪਤ।

Samāpat.
Completed.

CHAPTER - 3

Battles fought by Bhai Mani Singh's family members

1- Rao Ballu Rai Panwar, grandfather
Battle of Amritsar, killed Murtaza Khan, said to be governer of Lahore on battlefield. Also got martyred in same battle in very old age.

2- Bhai Bachittar Singh, son
Battles of Anandpur, killed drunken elephant very famously, martyred in Kotla Nihang Khan.

There are verses in Sikh chronicles about his bravery and character like -

ਤਿਨਹੁੰ ਮਝਾਰ ਏਕ ਹੈ, ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮਾ।
Tinhõ majhār ek hai, Bachitar Singh soorma.
Among them was one, the warrior Bachittar Singh.

ਬਲੀ ਬਿਲੰਦ ਬਾਹੁ ਦੰਡ, ਸ਼ੱਤ੍ਰ ਤੇ ਗਰੂਰਮਾ।
Balī biland bāhu daṇḍ, shattr te garūrma.
Mighty and lofty were his arms, a terror and pride over enemies.

ਸੁ ਰਾਜਪੂਤ ਜਾਤਿ ਤੇ, ਮੁਛੈਲ ਛੈਲ ਜਾਨੀਯੇ।
Su Rājpūt jāt te, muchhail chhail jānīye.

He was known as a Rajput by lineage, famed for his bold moustached bearing.

ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਢਾਲ ਅੰਗ ਸੰਗ, ਜੰਗ ਮੈਂ ਮਹਾਂਨਿਯੇ।

Kripān ḍhāl ang sang, jang maĩ mahāniye.
Sword and shield were ever with his body, he was much renowned in the battlefield.

- Gur Pratap Suraj Granth, Kavi Santokh Singh

So Bhai Bachittar Singh was a typical big moustached Rajput warrior of his time who was exceptional in strength and bravery.

He was always in presence of Guru Gobind Singh, as written in these verses -

ਚੌਕੀ ਖਾਸ ਪਲੰਘ ਕੀ ਕਹਤੇ ਕਿਤਕ ਬਰ ਬੀਰ।

Chaukī khās palang kī kahte kitak bar bīr.
The throne or bed of Tenth Guru consisted of exalted warriors always around.

ਤਿਨ ਮੇਂ ਏਕ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੂਤ ਰਣਧੀਰ।

Tin mẽ ek Bachitra Singh Rājpūt raṇdhīr.
Among them was Bachittar Singh, a Rajput, exceptional and heroic who was in battlefield.

The other important Singh who is also famed to be always in presence of the Tenth Guru is Bhai Alam Singh Nachna (Chauhan), who is said to be a Rajput of Sialkot as per many Sikh chronicles.

3- Bhai Udai Singh, son
Battles of Anandpur, General of Guru Gobind Singh, Severed head of attacking Raja Kesri Chand, Martyred at Shahi Tibbi

4- Bhai Chitar Singh, son, martyred in Lahore

5- Bhai Gurbaksh Singh, son, martyred in Battle of Chamkaur

6- Bhai Anik Singh, son, martyred in Battle of Chamkaur

7-Bhai Ajab Singh, son, martyred in Battle of Chamkaur

8-Bhai Ajaib Singh, son, martyred in Battle of Chamkaur

9-Bhai Gurbaksh Singh, son, martyred in Lahore

10-Bhai Desa Singh, son (Writer of Khalsa code of conduct, Desa Singh Rehatnama)

Later many grandsons, great grandsons and great great grandsons of Diwan Bhai Mani Singh fell martyrs in various Sikh wars, some at Chappar-Chirhi, Sadhaura, Bilaspur, Himachal and many in Anglo-Sikh wars. The list of martyrs is very long and beyond current scope of the book which is about *Shaheed Bilas*.

Chapter - 4

Sikh legacy after Bhai Mani Singh

Diwan Bhai Mani Singh had taken command of Sikhs for a long period of almost 30 years after Guru Gobind Singh's passing. He was senior most and most respected figure among Sikhs after Guru's remaining family relocated itself to Delhi. He did many important things in that period, like tactfully retaining the control of Amritsar even after most Singhs had fled mainland Punjab towards, hills, forests or even Rajputana.
But still the Mughal governors of Lahore were wary of touching highly important Sikh figures like Bhai Mani Singh or Guru's family members in Delhi.

As in *Shaheed Bilas*, Subadar of Lahore says its better to be in somewhat nice terms with Sikhs because they will be even more aggressive if dealt harshly. So in this narrow escape Bhai Mani Singh managed to keep control of Amritsar and guide the Khalsa Singhs who came to pay visit often.
But as throughout Punjab the power of Singhs was diminishing and ultimately came to its lowest, that time Subadar of Lahore captured Bhai Mani Singh and executed him.

After his death in 1738 the command of Khalsa remained at a centre named Dallewalia/ Dallewal fort, which was likely lead by Gulab Singh Rathore Dallewalia the original founding father of Dallewalia confederacy.

One thing should be clear that texts written after fall of Khalsa Raj or in British controlled Sikh states, often name figures like Nawab Kapur Singh as leaders of Khalsa panth in that period, but there is no historical account to support this claim from that period.

Many European travellers used to visit punjab in 1700s in period post 1738 in that very century. They never mention anyone like Kapur Singh as leader of Sikhs, rather they mention a mysterious Dallewal fort as epicentre of Sikh power for few decades to come after 1738, before the Misls were consolidated. The names of topmost Sikh Sardars they mention are totally different, nowhere Nawab Kapur Singh etc, names elevated in late 19th century are ever mentioned by them.

As per later Sikh chronicles themselves Kapur Singh was not a noble sikh to have a huge army of his own, he was just a humble servant of Singh Sardars and used to work in horse stables. What is said to actually happen was that Mughals sought peace treaty with Khalsa Sardars and offered grant of some villages and a title of Nawab, the Sardars refused the offer outrightly and said give it to some servant of us. The mediator also said that let it remain with a servant of Sardars, its better than refusing the offer totally back and increase enmity. So “Nawab” Kapur Singh was just given a token grant, he was never in position to suddenly lead whole Dal of Khalsa Sardars who refused this offer, of whom he was a servant before. All of these are mythical narratives that began from Ratan SIngh Bhangu’s book which was written as late as 1841, that too in British controlled Punjab, with association of British officer Mr. Murray.

But way prior to that, 18th century eye witness accounts no where mention anyone like Kapur Singh leading all Khalsa after Bhai Mani Singh. So this is just a flight of imagination which first time took place very late, in British ruled India.

Now coming to reality, as told about Dallewal fort heading Khalsa, this fact is in eyewitness accounts through which I will try to create a more truthful picture of Khalsa panth post Bhai Mani Singh or in larger context of 18th century.

This account is of two very knowledgeable writers of Lahore whom British officer Lt Col James Browne met in some year of 1700s, during his survey. They had written down an account of Sikh history in that period. Browne asked them to let him translate the text in Persian, which is further translated by him in English and sent to John Matteux, a senior of United East India Company. The account says -

From 1718 to 1738 AD -
"In the year of Hegira 1131, Mahammud Shah being on the throne, and Zekariah Khan being Subadar of Lahore, the Sicks, though unable to appear in any considerable force, began to plunder, and carry on a kind of predatory war in the skirts of the mountains, as if to try the temper of government; and this practice they continued with little variation for twenty years."

This above entry is in accordance with *Shaheed Bilas* as we read earlier, that Khalsa Sikhs after Banda's execution mostly departed and were hiding in Hill areas.

Then this account says -

1738 AD - "In the year of Hegira 1151, Nadir Shah the King of Persia, invaded Hindostan, and as his army committed dreadful ravages wherever they went, the inhabitants fled to the hills for safety, while the Subadars of the Provinces, being unable to resist, submitted to the invader.

On this occasion, the Sicks collecting together, began to commit depredations on all sides, possessing themselves of the property of the inhabitants who had fled to avoid the Persians, and plundering every place in their reach. — At the same time they fortified themselves near a village called *Dullival*, on the banks of the *Ravy*, where they were joined by many Zemindars, who had secretly favoured their sect, and now rejoiced to see it once more in a condition to declare itself."

So this very early account of 1700s makes it clear that after period of Bhai Mani Singh's execution in 1738, the Dal Khalsa came down from hills and centred itself at a fort, at a place named Dallewal on banks of river Ravi. This is the exact Dallewal from which Dallewalia Misl also gets its name. The Persian accounts related to Raja Ajit Singh Ladwa also elaborate how ancestors of Raja Ajit Singh Ladwa began from this very Dallewal village fort, few Kms from Ravi, formed Dallewalia Misl and then expanded their dominions as far as parts of Haryana where Raja Ajit Singh Ladwa ruled and where this text *Shaheed Bilas* was written under him.

The earliest, most primal figure of this Dallewalia Misl is said to be one Gulab Singh Rathore, details about him aren't many in earlier accounts, but one thing can be very well ascertained that for a period after Bhai Mani Singh's execution Dallewal fort became the leading centre of Dal Khalsa.

Who were Khalsa Sikhs as people in that period ?

It is also important to understand the social and cultural state of these Sikh Sardars. Reading these eyewitness accounts of European travellers into the Sikh country or Panjab, one comes to know that Sikh Sardars were not all having same social customs, because these different Sardars were coming from different social backgrounds, some Singhs were from Rajput lineage and some from Jat lineage and both types of these Sardars had very different traditions to each other even in that period. If a traveller went to part of Punjab or part of Dal Khalsa which was dominated by Rajputs Sikhs he writes that all Sikhs are basically Rajputs, if one goes to a Jat Sikh dominated part of Khalsa he writes a lot of them are Jats. But seeing these eyewitness accounts its very obvious that Rajput Sikhs and Jat Sikhs were dominating this century of turmoil. They had different customs to each other, Rajput Sikhs being reported as following more of what traditional Rajput customs are and Jat Sikhs following more of a culture which other Jats traditionally followed.

Below is an interesting account by Cartographer Colonel Jean-Baptiste-Joseph Gentil, Knight of the Order of St. Louis, Colonel of Infantry, agent for French government who likely surveyed Punjab in 1760-70s. His manuscript was taken by Anquetil Du Perron, whose final writing was taken by the principal editor of text, a German scholar named Jean Bernoulli and published in 1788. Du Perron was a great scholar who had learnt Persian, Sanskrit, Zend, Avestan, and Pahlavi. He had collected about 180 manuscripts that were donated to the Royal Library.

This account mentions Sikhs as primarily Rajputs and is as follows (those in quotation marks are from Mr. Gentil, rest from Du Perron). -

Volume 2, pp. 192-205

[Note c] On the Siks:

*"The Sikhs are idolaters and of the **Radjeput caste**, and as a result always residents of India, in the province of Lahore, where they have been making themselves known with great reputation for nearly a century in the north-west of Delhi, 200 kos from that capital."*

*One understands that **Radjepoute** means "son of a Rajah" (rajah patre in Samskretan) and that the four castes of Indous are, Brahmes, priests; Settras or Katteries, soldier; Weinsjas, merchants; and Soudraes or Schoutres, labourers, workers etc.*

*"The **Radjepouts** consider themselves descendants of Katteries, according to the Indians the second caste, from whom the sovereigns are also descended. They are the best well-known for bravery among the Indians. Ancient Indian legend or history says that in the time of the fourth incarnation of Ram, the half tiger and half man under the name of Narsing Outan, their ancestors were in twenty one battles, in which they were put to flight and almost destroyed by Ram. After many losses they withdrew to the province of Lahor. Subsequently the Patanes took possession of the country and subjugated them, and afterwards with the passing of time the Mogols did so."*

Here the author confuses the manifestations of Vischnou in the form of the Boar and the Lion. In Samskretan, Nar means man and Simhouam, Sinhaha, Singham, lion. What he has written as Outan

is Vara Schoutar, made of Vara, Boar and Schatrouhanta, victorious, in Samskretan.

The manifestation of the god in the form of Narsingue was to punish a minor king who mistreated his son badly because he always had the name of the deity—Ram,Ram—on his lips.

The Patanes that are referred to here, are the Ghorides, masters of Lahore, etc toward the end of twelfth century, and the Mogols are those of Tamerlan during the fourteenth century and subsequently.

*"They (**these Radjepouts**) always follow the doctrine of the Brahmes [Brahmans], and the second Bed, give to the second caste, was their holy book."*

"... A monk named Nanek, celebrated in the province of Lahor for his mildness, humane nature and selflessness brought a new doctrine to light, and little by little it gathered itself into a party of which Gobindsingue, his disciple, was the first chief. Nanek was called Goarou, Master, and his supporters Sinks or Siks, that is to say disciples."

So here the author in one of the earliest European accounts of Sikhs says they are primarily Rajputs who are originally from India and believe they were original rulers of Land before Pathans and Mughals snatched the rule from them. Also the author mentions they are idolators. Now this is exactly in accordance with the traditions we see at Harimandir when it was reconstructed by Maharaja Ranjit Singh. It is said to have many idols in its compound which have been seen and mentioned by early writers. These idols were later forcibly removed as Ranjit Singh's family's rule ended from Punjab.

There are many other traditions that prove that dominant Sikhs of that time were mainly of Rajput lineage, customs and culture.
Eg *Jhatka* tradition, *Mahaprasad* of goat meat, *tilak* of swords with blood of goat, worshiping of swords as *Devis* aka *Bhagauti*, putting Singh to names of men, *Sati* pratha etc.

Now it is very important to note that among the Khalsa Sikh Sardars, the ones who came from Rajput backgrounds the Sati pratha was still continuing among them, on the contrary, it was not present among the Sikh Sardars who came from other backgrounds, in whom it was historically not there.

Here is an eyewitness account of 1783, by George Foster, an officer of East India Company that testifies this -

“By a law of Nanock, widows are expressly forbidden to destroy themselves at the death of their husbands, and are permitted to renew the ceremonies of marriage. But so strong is yet the adherence of the Sicques who have been converted from the Hindoo tribes, to the ancient customs of their country, that many of their women are seen ascending the funeral pile; nor are they ever induced to enter a second time into the connubial state.”

The Jats however were known to allow remarrying, so there was no question of Sati pratha among them. Here his 1808 account of Captain Matthew, who came on a spying mission to Punjab. He writes -

"Both Sikhs and Singhs marry one wife, and in the event of her death may marry again: but if the husband dies, the

widow cannot again enter the nupital state, but the widow of a Jaut is allowed to marry a second or third husband."

So from this account of 1783 one comes to know that as stated before Khalsa sikhs were not a homogenous group but they were still following the traditions of their own tribes. As widow remarriage is not allowed among Rajputs and Sati pratha was prevalent, so even if they were part of Khalsa Dal but these distinct traditions of theirs were continuing as mentioned by George Foster.
This is the reason why the Sati tradition was always followed in family of Maharaja Ranjit Singh of Lahore, but such a tradition is totally unheard among Patiala rulers.

To assure and understand this lets see the eyewitness writing of Sohan Lal Suri who was court writer of Maharaja Ranjit Singh. This account is about death of Maharaja Ranjit Singh's son Maharaja Kharak Singh, whose brother-in-law Sardar Mangal Singh (a non-Rajput) convinces his sister to be Sati with Maharaja Kharak Singh and preserve the traditional Rajput family honour of Maharaja's family by being Sati. This account in Umdat-Ut-Twarikh Daftar 3 by Sohan Lal Suri is as follows -

"On the aforesaid date (5 Nov., 1840 A.D.) Raja Sahib (Dhyan Singh) issued orders to the wonderful workers and the intelligent artisans to prepare the bier of the Sarkar and gave some rolls of brocade and large sums of money in cash for the preparations of the same, and ordered Sardar Mangal Singh to go to his own sister and tell her that the Maharaja had transferred his luggage of life to the everlasting universe, and so it was necessary and essential for the ladies to become Sati by making their bodies burn alongwith the blessed body of

their husband and further told him that all the necessary things to show respect and reverence, consisting of horses and elephants of great speed and huge bodies must accompany the bier to indicate its glory. The aforesaid Sardar went to his sister and with a great deal of restlessness and many kinds of weeping and crying reproduced the above mentioned words. Although she first refused and avoided to burn alive in Sati, yet the aforesaid Sardar, who was a very intelligent person and was a wise man of his age, addressed her with the words that if she would agree to think that difficult task an easy one on account of her own courage and bravery it would be good and well and would be a source of blessing and goodness to her in both the worlds and both the lives, otherwise she would be made to take that step under compulsion and then it would be cause of insult and slight for the family of the Rajputs and would be a temporary life of a few days would become a source of permanent and constant misfortune for them and everyone would wag his tongue to utter taunts against them. The aforesaid lady like these lovely words and the correct ideas became impressed upon the tablet of her heart and, therefore she began to make preparations after that for her burning alive in Sati and began to inform everyone that she was going to burn alive alongwith the Sarkar."

So above is a classic case of what has been described before where Khalsa sikhs of Rajput and Jat lineages were intermarrying and still having different traditions. The sister of Sardar Mangal Singh refused as this tradition was unheard of in their families, but was convinced by saying that it is Rajput tradition of her husband's family and if not done they will he taunted for not following their traditional customs.

So one must understand that Punjab post-Bhai Mani Singh was not being ruled by a Dal Khalsa with same kind of people, they had a common goal of Khalsa rule but underneath lied many variations.

There is one more very interesting fact about Singhs of Dal Khalsa. They weirdly called the Durrani Pathans, Ahmad Shah Abdali etc as Ghiljees. This account of Mountstuart Elphinstone is as follows -

"They do not know the name of the Dooraunees, though that tribe has often conquered their country. They either call them by the general name of Khorassaunees, or by the erroneous one of Ghiljee."

This is historically significant because it means the Afghan invaders were called Khiljis or Ghiljees by the Singhs of Dal Khalsa, even though Khilji had ransacked much of India centuries ago. This demonstrates the psychological memory of Khalsa warriors who held enmity towards these invaders, whom they remembered as the ones who destroyed their kingdoms under Khilji's rule.

Khalsa army and fighting their fighting style

Now lets look at the population of Dal Khalsa in that period. Total population of Singhs in 1793 who were ruling whole Punjab was just 2,48,000. Population of whole Punjab was about 12 million that time, but so less people were ruling the whole united Punjab. However, in some areas Singhs were upto 1/4 th of total population as per these travellers. Below is a chart of Singh population of 1793-

Men

Beejee Sing ……. 12,000
Tanah Sing …….. 22,000
Jessah Sing ……. 14,000
Kurrun Sing (of Shahabad) …… 12,000
Jessah Sing (of Ramghur) …….. 12,000
Jundut Sing (of Amrit Seer) …… 24,000
Khosal Sing (of Fuzoolah Pore) …… 22,000
Herri Sing (on the confines of Moultan)
……. 40,000
Runjet Sing (of Loeh Ghur) …….. 70,000
Shahur Sing (of Pattiali), Loll Sing, Jufwaunt Sing (of Nawbeh),
Gujupt Sing (of Chunda), and other chiefs …… 20,000

Total …….. 248,000

This number appears quite logical as in earliest census or reporting of Khalsa Sikhs by British records after Khalsa rule ended was just about 3 lakh. Later, due to Singh Sabha movement, this population grew exponentially to millions in just few decades, when almost every other non-warrior peasant, shopkeeper, tanner, water-carrier etc was made into Singh. But before that Khalsa Sikhs appear to be more of an association of military families who were in business of warfare since Guru's times and even before.

In this whole scenario of Khalsa warriors Bhai Mani Singh's sons settled at Kahna Kaccha at outskirts of Lahore. In many early Sikh sources Bhai Mani Singh's sons were famous as being Kahna Kacchiya more often. This is the exact village from which arose famous Misldar and Sardar, Sardar Jai Singh

Kahnaiya. The Kanhaiya Misl or Kanhaiya Sardars were called so because of their origin from this village Kahna, also called as Kahna Kaccha. From this village some of Bhai Mani Singh's descendants went to Malwa and became part of Dallewalia confederacy under Raja Ajit Singh Ladwa, where *Shaheed Bilas* was written. Some descendants of Bhai Mani Singh remained at Kahna Kaccha village and some migrated to adjoining villages around Lahore like Marl-Marhi and Bhaini where a lot a historical Sikh ruins are found to this day.

Apart from this, when we look into larger Sikh Panwar, Parmar, Puar Rajput population* of Punjab then they were in highest population in Gujranwala and Lyallpur districts as reported by British census records. They were also having about 12 villages in Hoshiarpur district. But all these Panwar Rajput Sikhs aren't descendants of Bhai Mani Singh, the descendants of Bhai Mani Singh were residing in only these three villages near Lahore namely Kahna Kaccha, Marl Marhi and Bhaini Sher Singh. The ones who moved out of these villages as part of Dal Khalsa or Kanhaiya Misl moved as far as Malwa and Himachal, they were matrimonially mixed with other Sikh chiefs and later martyred in the Anglo-Sikh wars.

The Shrine in remembrance for Shaheed Bhai Mani Singh commenced by Maharaja Ranjit Singh was named as Shaheed Ganj Bhai Mani Singh. This shrine had a lot of adjoining land alotted in its name for its upkeep. This was just at the entrance of Lahore fort gate and was closest such shrine to Maharaja's residence in Lahore fort. Shaheed Ganj Bhai Mani Singh was made by converting some parts of Mariyam Zamani mosque, world famous for its beauty, into a Gurudwara for Diwan Bhai Mani Singh.

---

*Similarly, as per British records largest clan of Rajput Sikhs, population-wise was Rathore clan, with population of about 6043 in 1901. In same census number of Rathore Rajput Hindus in Punjab is 3236 and Muslim Rathore Rajputs just 585. So in Punjab, Rathore Rajput Sikhs were most in numbers. They were mighty Misldars and founded villages in their clan's name like 'Burj Rathoran', still present in Gujarat district of Punjab.